

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

**KLARNET İCRACILARININ VE EĞİTİMCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ
DOĞRULTUSUNDA Sİ BEMOL KLARNETTE AĞIZLIK VE KAMIŞ KULLANIMI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hasan CANKURTARAN

BURSA

2020

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

KLARNET İCRACILARININ VE EĞİTİMCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ
DOĞRULTUSUNDA Sİ BEMOL KLARNETTE AĞIZLIK VE KAMIŞ KULLANIMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hasan CANKURTARAN

Danışman

Prof. Dr. Sezen ÖZEKE

BURSA

2020

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim.

Hasan CANKURTARAN

02/10/2020

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS/DOKTORA İNTİHAL YAZILIM RAPORU

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM
DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 04/09/2020

Tez Başlığı: Klarnet İcracılarının ve Eğitimcilerinin Görüşleri Doğrultusunda Si Bemol Klarnette Ağızlık ve Kamış Kullanımı
Konusu: Bu çalışmada bugün kullanılan klarnet ağızlıklarının ve kamışlarının klarnet icracılarının görüşleri doğrultusunda icracılar arasında ne tür farklılıklar oluşturduğunun tespit edilmesi ve bunun sonucunda si bemol klarnet icracılarına ağızlık ve kamış seçimi konusunda yardımcı olunabilmesi amaçlanmıştır. Bu çalışmanın yeni başlayan klarnet icracılarına da ağızlık ve kamış seçimi açısından yol göstermesi hedeflenmektedir.

Yukarıda başlığı ve konusu gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 125 sayfalık kısmına ilişkin, 03/09/2020 tarihinde şahsım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından (Turnitin)* aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 8 'dir..

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kaynakça hariç
- 2- Alıntılar hariç/dahil
- 3- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Özgünlük Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Tarih ve İmza

Adı Soyadı: Hasan CANKURTARAN
Öğrenci No: 801741008
Anabilim Dalı: Müzik Eğitimi Bilim Dalı
Programı: Yüksek Lisans
Statüsü: Y.Lisans Doktora

Danışman
Prof. Dr. Sezen ÖZEKE

YÖNERGEYE UYGUNLUK ONAYI

“Klarnet İcracılarının ve Eğitimcilerinin Görüşleri Doğrultusunda Si Bemol Klarnette Ağzılık ve Kamış Kullanımı” adlı yüksek lisans tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan

Hasan CANKURTARAN

Danışman

Prof. Dr. Sezen ÖZEKE

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Başkanı

Prof. Dr. Sezen ÖZEKE

T.C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı'nda 801741008 numara ile kayıtlı Hasan CANKURTARAN'ın hazırladığı "Klarnet İcracılarının ve Eğitimcilerinin Görüşleri Doğrultusunda Si Bemol Klarnette Ağızlık ve Kamış Kullanımı" konulu yüksek lisans çalışması ile ilgili tez savunma sınavı, 02/10/2020 günü 9.30-10.30 saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin başarılı olduğuna oybirliği ile karar verilmiştir.

Üye

(Tez Danışmanı ve Sınav Komisyonu Başkanı)

Prof. Dr. Sezen ÖZEKE

Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye

Doç. Dr. Ajda ŞENOL SAKİN

Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Ebru Mine SONAKIN ÇELİKER

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi

ÖNSÖZ

Bu tez çalışmasının oluşumunda bana yol gösteren ve çalışmama ışık tutan saygıdeğer danışmanım Prof. Dr. Sezen ÖZEKE'ye, bilgileriyle ve desteğiyle tez yazım sürecinde bana büyük kolaylıklar sağlayan arkadaşım Kübra Erdem'e, desteklerini eksik etmeyen aileme, çalışmalarım boyunca yönlendirme ve incelemeleriyle her türlü yardımda bulunan, desteğini esirgemeyen ve bu çalışmada emeği bulunan başta değerli jüri üyelerim Doç.Dr. Ajda ŞENOL SAKİN ve Dr. Öğr. Üyesi Ebru Mine SONAKIN ÇELİKER olmak üzere tüm öğretim elemanlarına ve ankete katılan tüm klarnet icracılarına sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Hasan CANKURTARAN

Özet

Yazar	: Hasan CANKURTARAN
Üniversite	: Bursa Uludağ Üniversitesi
Ana Bilim Dalı	: Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı
Bilim Dalı	: Müzik Eğitimi Bilim Dalı
Tezin Niteliği	: Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı	: XVIII+106
Mezuniyet Tarihi	: 02/10/2020
Tez	: Klarnet İcracılarının ve Eğitimcilerinin Görüşleri Doğrultusunda Si Bemol Klarnette Ağızlık ve Kamış Kullanımı
Danışman	: Prof. Dr. Sezen ÖZEKE

KLARNET İCRACILARININ VE EĞİTİMCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ

DOĞRULTUSUNDA Sİ BEMOL KLARNETTE AĞIZLIK VE KAMIŞ KULLANIMI

Bu çalışmada günümüzde kullanılan klarnet ağızlıklarının ve kamışlarının klarnet icracılarının görüşleri doğrultusunda icracılar arasında ne tür farklılıklar oluşturduğunun tespit edilmesi ve bunun sonucunda si bemol klarnet icracılarına ağızlık ve kamış seçiminde yardımcı olunabilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda anket formu ile 74 si bemol klarnet icracısının ve eğitimcinin görüşlerine başvurulmuştur. Yapılan araştırmada; ağızlık ve kamış kullanımındaki öncelikler, ağızlık ve kamış seçiminde dikkat edilmesi gerekenler, ağızlık ve kamış marka modeline dair öneriler, hangi ağız açıklığının ve hangi kamış numarasının neden kullanılması gerektiği, icra edilen müzik türüne göre hangi ağızlık ve kamışın kullanılabileceği, ne sıklıkla ağızlık ve kamış değiştirilmesi gerektiği yer almaktadır. Araştırma sonucunda icracıların ağızlık seçiminde özellikle kullanım rahatlığını ve entonasyon uyumunu ön plana çıkardıkları görülürken, kamış seçiminde ise kamışın ağızlıkla uyumu ve rahat ton elde edilmesi gibi etkenleri ön plana aldıkları görülmüştür.

Anahtar sözcükler: Si Bemol Klarnet, Ağızlık, Kamış.

Abstract

Author	: Hasan CANKURTARAN
University	: Bursa Uludağ University
Field	: Fine Arts Education
Branch	: Music Education
Degree Awarded	: Master Thesis
Page Number	: XVIII+106
Date of Graduation	: 02/10/2020
The Tittle of The Thesis	: The Use of Mouthpiece and Reed in B Flat Clarinet in Accordance with the Views of Clarinet Performers and Clarinet Trainers
Supervisor	: Prof. Dr. Sezen ÖZEKE

THE USE OF MOUTHPIECE AND REED IN B FLAT CLARINET IN ACCORDANCE WITH THE VIEWS OF CLARINET PERFORMERS AND CLARINET TRAINERS

This research aimed to identify differences among clarinet performers and trainers in their choices regarding the clarinet mouthpieces and reeds as a result of a views of clarinet performers and trainers, and as a result to provide some guidance about the selection of mouthpiece and reed for the clarinet performers. For this purpose, 74 B-flat clarinet performers and trainers were consulted with a questionnaire. The research tried to identify the priorities and considerations in the choice of mouthpiece and reed, recommendations on the model of mouthpiece and reed brand, and which mouth opening and why what number of reed should be used, and which mouthpiece and which reed can be used according to the type of music, and how often the mouthpiece and reed should be changed. As a result of the research, it is seen that the performers especially emphasize the ease of use and intonation harmony in the selection of the mouthpiece, while they prioritize the factors such as the harmony of the reed with the mouthpiece and obtaining a comfortable tone in the selection of the reeds.

Key words: B-Flat Clarinet, Mouthpiece, Reed.

İçindekiler

Sayfa No

ÖNSÖZ.....	v
Özet.....	vi
Abstract.....	vii
İçindekiler.....	viii
Tablolar Listesi.....	xiii
Şekiller Listesi.....	xvi
Kısaltmalar Listesi.....	xviii
1. BÖLÜM: GİRİŞ.....	1
1.1. Klarinetin Tarihi.....	2
1.1.1. Türk müziğinde klarinet.....	4
1.2. Klarinet Sistemleri.....	6
1.2.1. Alman (Albert) sistem klarinet.....	6
1.2.2. Boehm sistem klarinet.....	6
1.3. Klarinetin Bölümleri.....	7
1.3.1. Ağızlık (Bek).....	7
1.3.2. Kamış.....	8
1.3.3. Bilezik.....	8
1.3.4. Baril.....	8
1.3.5. Üst bölüm.....	9

1.3.6. Alt bölüm.....	9
1.3.7. Kalak.....	10
1.4. Klarnet Türleri.....	10
1.4.1. Si bemol klarnet.....	11
1.4.2. La klarnet.....	11
1.4.3. Mi bemol klarnet.	12
1.4.4. Bas klarnet.	12
1.4.5. Do klarnet.	12
1.4.6. Alto klarnet.....	13
1.4.7. Kontrbas klarnet.	13
1.4.8. Sol klarnet.....	14
1.5. Klarnette Ağızlık ve Kamış.....	14
1.5.1. Ağızlık (Bek).	14
1.5.2. Ağızlık Seçimi.....	18
1.5.3. Kamış.....	19
1.5.4. Kamış Ayarı, Bakımı ve Seçimi.....	23
1.5.5. Kamış ve Ağızlık İlişkisi.....	25
1.6. Problem Durumu.....	26
1.7. Araştırma Soruları.....	26
1.8. Araştırmanın Amacı.....	27
1.9. Araştırmanın Önemi.....	27
1.10. Varsayımlar.....	28
1.11. Sınırlılıklar.....	28
1.12. Tanımlar.....	28

2. BÖLÜM: LİTERATÜR.....	29
2.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	29
2.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	33
3. BÖLÜM: YÖNTEM.....	37
3.1. Araştırmanın Modeli	37
3.2. Çalışma Grubu.....	38
3.3. Veri Toplama Araçları.....	38
3.4. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi	39
4. BÖLÜM: BULGULAR	41
4.1. Katılımcıların Eğitim Durumuna Ait Bulgular.....	42
4.2. Katılımcı Profiline Ait Bulgular	42
4.3. Katılımcıların Klarnet Çalma Yıllarına Ait Bulgular	44
4.4. Katılımcıların Çaldıkları Müzik Türlerine Ait Bulgular	44
4.5. Katılımcıların Kullandıkları Klarnet Markalarına Ait Bulgular.....	45
4.6. Katılımcıların Kamış veya Ağzlık Seçiminde Örnek Aldıkları Kişi veya Kaynağa Ait Bulgular	46
4.7. Katılımcıların Kullandıkları Ağzlık ile Klarnetin Aynı Marka Olma Durumuna Ait Bulgular	47
4.8. Katılımcıların Kullandıkları Ağzlık Markasının Klarnet Markasından Farklı Olma Nedenlerine Ait Bulgular	48
4.9. Katılımcıların Klarnet Yaşamına Başlarken Kullandıkları Ağzlık Markalarına Ait Bulgular.....	50
4.10. Katılımcıların Klarnet Yaşamına Başlarken Kullandıkları Kamış Markalarına Ait Bulgular.....	51

4.11. Katılımcıların Kullanmakta Olduğu Ağızlık Markalarına Ait Bulgular	52
4.12. Katılımcıların Kullanmakta Olduğu Ağızlık Marka Modeline Ait Bulgular	52
4.13. Katılımcıların Kullanmakta Olduğu Ağızlık Marka Modellerini Kullanma Nedenlerine Ait Bulgular	54
4.14. Katılımcıların Kullanmakta Olduğu Kamış Markalarına Ait Bulgular	56
4.15. Katılımcıların Kullanmakta Olduğu Kamış Marka Modeline Ait Bulgular.....	56
4.16. Katılımcıların Kullanmakta Olduğu Kamış Marka Modellerini Kullanma Nedenlerine Ait Bulgular	57
4.17. Katılımcıların Ağızlık Değişirme Sıklıklarına Ait Bulgular	59
4.18. Katılımcıların Kamış Değişirme Sıklıklarına Ait Bulgular.....	60
4.19. Katılımcıların Kullandıkları Kamış Numarasına Ait Bulgular	60
4.20. Katılımcıların Kullandıkları Ağızlıkların Açıklıklarına Ait Bulgular.....	61
4.21. Katılımcıların Kullandıkları Ağızlık Açıklığını Kullanma Nedenlerine Ait Bulgular.....	62
4.22. Katılımcıların Aynı Program veya Konser Etkinliğinde Farklı Ağızlık Kullanma Durumuna Ait Bulgular	64
4.23. Katılımcıların Aynı Program veya Konser Etkinliğinde Farklı Kamış Kullanma Durumuna Ait Bulgular	65
4.24. Katılımcıların Çaldıkları Müzik Türlerine Göre Ağızlık veya Kamış Değiştiren Katılımcıların Değişirme Nedenlerine Ait Bulgular.....	65
4.25. Katılımcıların Kullanıcılara Önerdiği Ağızlık Marka ve Modeline Ait Bulgular	67
4.26. Katılımcıların Kullanıcılara Önerdiği Ağızlık Marka ve Modelini Önerme Nedenleri.....	68
4.27. Katılımcıların Kullanıcılara Önerdiği Kamış Marka ve Modeline Ait Bulgular	70
4.28. Katılımcıların Kullanıcılara Önerdiği Kamış Marka ve Modelini Önerme Nedenlerine Ait Bulgular	71

4.29. Katılımcıların Klarnet İcracıları için Ağzılık ve Kamış Seçimine Yönelik Önerilerine Ait Bulgular	74
5. BÖLÜM: TARTIŞMA ve ÖNERİLER.....	81
5.1. Tartışma.....	81
5.2. Öneriler.....	91
Kaynakça	95
EKLER	100
Ek 1 Araştırma ve Yayın Etik Kurulu Kararı.....	100
Ek 2. Katılımcı Anketi.....	101
Öz Geçmiş	105

Tablolar Listesi

<i>Tablo</i>		<i>Sayfa</i>
1.	Katılımcıların Eğitim Durumu Ait Frekans ve Yüzde Değerleri	42
2.	Katılımcıların Çalıştıkları Kuruma Ait Frekans ve Yüzde Değerleri.....	43
3.	Katılımcıların Klarinet Çalma Sürelerine Ait Frekans ve Yüzde Değerleri.....	44
4.	Katılımcıların Çaldıkları Müzik Türlerine Ait Frekans ve Yüzde Değerleri	45
5.	Katılımcıların Kullandıkları Klarinet Markalarına Ait Frekans ve Yüzde Değerleri	46
6.	Katılımcıların Kamış veya Ağzılık Seçiminde Örnek Aldıkları Kişi veya Referansa Ait Frekans ve Yüzde Değerleri	47
7.	Katılımcıların Kullandıkları Ağzılık ile Klarinetin Aynı Marka Olma Durumuna Ait Frekans ve Yüzde Değerleri	48
8.	Kullanılan Ağzılık Markasının Klarinet Markasından Farklı Olma Nedenleri	49
9.	Katılımcıların Klarinet Yaşamına Başlarken Kullandıkları Ağzılık Markalarına Ait Frekans ve Yüzde Değerleri.....	50
10.	Katılımcıların Klarinet Yaşamına Başlarken Kullandıkları Kamış Markalarına Ait Frekans ve Yüzde Değerleri.....	51
11.	Katılımcıların Kullanmakta Olduğu Ağzılık Markalarına Ait Frekans ve Yüzde Değerleri.....	52

12.	Katılımcıların Kullanmakta Olduğu Ağzlık Marka Modeline Ait Frekans ve Yüzde Değerleri	53
13.	Katılımcıların Kullanmakta Olduğu Ağzlık Marka Modellerini Kullanma Nedenleri.....	54
14.	Katılımcıların Kullanmakta Olduğu Kamış Markalarına Ait Frekans ve Yüzde Değerleri.....	56
15.	Katılımcıların Kullanmakta Olduğu Kamış Marka Modeline Ait Frekans ve Yüzde Değerleri	57
16.	Katılımcıların Kullanmakta Olduğu Kamış Marka Modellerini Kullanma Nedenleri.....	58
17.	Katılımcıların Ağzlık Değiştirme Sıklıklarına Ait Frekans ve Yüzde Değerleri	59
18.	Katılımcıların Kamış Değiştirme Sıklıklarına Ait Frekans ve Yüzde Değerleri	60
19.	Katılımcıların Kullandıkları Kamış Numarasına Ait Frekans ve Yüzde Değerler	61
20.	Katılımcıların Kullandıkları Ağzlık Açıklığına Ait Frekans ve Yüzde Değerleri	62
21.	Katılımcıların Kullandıkları Ağzlık Açıklığını Kullanma Nedenleri.....	62
22.	Katılımcıların Aynı Program veya Konser Etkinliğinde Farklı Ağzlık Kullanma Durumuna Ait Frekans ve Yüzde Değerleri	64
23.	Katılımcıların Aynı Program veya Konser Etkinliğinde Farklı Kamış Kullanma Durumuna Ait Frekans ve Yüzde Değerleri	65

24.	Katılımcıların Çaldıkları Müzik Türlerine Göre Ağızlık veya Kamış Değişirme Nedenleri.....	66
25.	Katılımcıların Kullanıcılara Önerdiği Ağızlık Marka ve Modeline Ait Frekans ve Yüzde Değeri	67
26.	Katılımcıların Kullanıcılara Önerdiği Ağızlık Marka ve Modelini Önerme Nedenleri	68
27.	Katılımcıların Kullanıcılara Önerdiği Kamış Marka ve Modeline Ait Frekans ve Yüzde Değeri	70
28.	Katılımcıların Kullanıcılara Önerdiği Kamış Marka ve Modelini Önerme Nedenleri	72
29.	Katılımcıların Klarnet İcracıları İçin Ağızlık ve Kamış Seçimine Yönelik Önerilerine Ait Frekans ve Yüzde Değerleri.....	74
30.	Öneri Tablosu	94

Şekiller Listesi

<i>Şekil</i>		<i>Sayfa</i>
1.	Klarnet	2
2.	Şalümo Ailesi	3
3.	Albert Sistem Klarnet	6
4.	Boehm Sistem Klarnet.....	7
5.	Ağızlık (<i>Bek</i>)	7
6.	Kamış.....	8
7.	Bilezik.....	8
8.	Baril (Fıçı)	9
9.	Üst Bölüm.....	9
10.	Alt Bölüm	9
11.	Kalak.....	10
12.	Si Bemol Klarnet	11
13.	La Klarnet.....	11
14.	Mi Bemol Klarnet.....	12
15.	Bas Klarnet	12
16.	Do Klarnet	13
17.	Alto Klarnet.....	13
18.	Kontrbas Klarnet	14
19.	Sol Klarnet.....	14
20.	Ağızlığın yapısı	16
21.	Kamışın tarihsel gelişimi.....	20

22.	Kamış Yüzeyi ve Ayrıldığı Bölümler.....	22
23.	Kamışın Yatay ve Dikey Çizilen Şeritlerle Ayrılması.	22
24.	Ağızlık Açıklıkları.....	26

Kısaltmalar Listesi

CB	: Cumhurbaşkanlığı
CSO	: Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası
H.Ü.	: Hacettepe Üniversitesi
KKTC	: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
KTB	: Kültür ve Turizm Bakanlığı
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
TSK	: Türk Silahlı Kuvvetleri
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurumu

1. Bölüm

Giriş

Müzik, diğer sanatlar içerisinde daha farklı bir yere sahiptir. İnsanın duygularına etki edebilen en önemli sanat dallarından birisidir. İnsanların özlemlerini, sevinçlerini, kederlerini yansıtmak için kullandığı ve yararlandığı en tutkulu ifade biçimlerindedir (Melhem, 2016). “Müziğin icrasında kullanılan çalgılar ise müzik olarak tanımlanan kültürel fenomeni ortaya çıkaran faktörlerin kesişme noktasıdır. Ayrıca müziğin teorisini uygulamaya koyan fiziki unsurlardır. Aynı zamanda, uzun bir tarihe sahip gelenekleri ve geleceğe yol gösterecek yenilikleri taşımak için yararlanabilecek kültürel ürünlerdir” (Waksman, 2003: 252). Müzik için önemli bir yere sahip olan çalgılar ilk önce Çin, Mezopotamya ve Mısır uygarlıklarında görülmüştür (Çelebioğlu, 1986). “Doğada kolay bulunan malzemelerden yapılabildiği ve dolayısıyla yapımı daha kolay olduğu için üflemeli çalgıların (özellikle de tahta olanların) erken dönemlerde daha çok tercih edildiği görülmektedir” (Çelebioğlu, 1986: 281). Tahta üflemeli çalgıların kökeni yirmi bin yıl öncesine kadar uzanmaktadır. Bu dönemlerde yaşayan insanlar, içi boş kemiğe, boynuza, bir bambu kamışına ya da bir deniz kabuğuna üflendiğinde sesin ortaya çıktığını fark etmişlerdir. Bu keşiflerden sonra insanlar tahta borular yaparak, ilk üflemeli çalgıları icat etmeyi başarmışlardır (Çelebioğlu, 1986).

Tahta üflemeli çalgılardan biri olan ve geçmişten bugüne kadar değişim geçiren klarnet, silindirik şeklindeki bir borunun üst tarafına üflenince çarpan bir dil bulunan, perde düzeneği metal malzeme kullanılarak yapılan, üflemeli (aerofon) sınıfına giren bir çalgıdır. Adını Latince parlak, aydınlık anlamlarına gelen “Clarus” kelimesinden almıştır (Sözer, 1986). Geçmişten bugüne kadar baktığımızda klarnet, zamanla daha çok tercih edilen bir çalgıya dönüşmüş olup yaygın halde kullanılmaya başlanmıştır. Ses gürlüğünün kontrol

edilebilmesi ise klarnetin kullanım alanındaki çeşitliliğini arttırmıştır (Lawson, 1995). Özellikle 20. yüzyıl müziğinde klarnet vazgeçilmez bir çalgı olmaya başlamıştır. Müziğin bütün tarzlarını, karakterini, duygularını ifade edebilen klarnet rahat bir şekilde büyük ses aralıklarını aşabilmesi ile tüm bestecilerin ilgisini çekmiştir (Ruşenoğlu, 2019). Bugün ise klarnet klasik müziğin önemli çalgıları arasında yer almaktadır. “Aynı şekilde bütün müzik formlarında ve tarzlarında hemen hemen üç asırdır önemli bir rol oynadığı, çeşitli ses renklerini sunabildiği ve büyük ses aralıklarının kolay bir şekilde icra edildiği bir çalgı olarak bilinmektedir” (Hoyt, 2010: 2) (bkz. şekil 1).

Şekil 1. Klarnet (Kaynak: Karaçetin, 2013)

1.1. Klarnetin Tarihi

Daha önce de belirtildiği gibi klarnetin adını berrak, parlak, aydınlık gibi anlamlara gelen Latince “Clarus” sözcüğünden aldığı bilinmektedir ve ilk kez “Kurnayta” adı ile Suriye ve Mezopotamya da kullanıldığı düşünülmektedir (Sözer, 1986). Avrupa’da kullanılan “Şalümo (Chalumeau)” için klarnetin gelişmemiş şekli olduğu söylenmektedir. Fransızca kökenli bir kelime olan Şalümo (Chalumeau) kamışlı üflemeli çalgıların genel ismidir (bkz. şekil 2). Fransızca (*clarinette*), Almanca (*klarinette*), İngilizce (*clarinet*), İtalyanca (*clarinetto*) olarak bütün dillerde “klarinet” olarak geçmesine karşın sözlüklerde ve yazım kılavuzlarında “klarnet” olarak geçmektedir (Sözer, 1986).

Alman bir yapımcı olan Johann Christoph Denner ilk klarneti, 17. yüzyılın sonlarında Almanya'nın Nürnberg kentinde yapmıştır (Çağrı, 2006). Kaynaklarda Avrupa'da kullanılan bir halk çalgısı olan "Şalümo" üzerine çalışan Denner'in bir oktavlık ses dağarcığını üç oktava çıkardığı, başka bir ifade ile de Denner'in klarneti, şalümoyu geliştirerek ortaya çıkardığı bilinmektedir (Pino, 1980). Geliştirdiği klarnet günümüz klarnetinin ilk şeklidir. Çok parçalı olan bu yeni çalgıya Avrupa'da kullanılan bir çeşit üflemeli çalgı olan "clarion" un yerini aldığı düşünülerek "clarionet" adı da verilmiştir. Bu isim zamanla daha çok yaygınlık kazanarak bugünkü klarnet adının yerleşmesini sağlamıştır (Çağrı, 2006).

Şekil 2. Şalümo Ailesi (Kaynak: Çağrı, 2006)

Daha sonrasında 18. yüzyılın sonlarında Iwan Müller tarafından 1881'de Alman sistemi; 1844'te klarnet virtüözü H. E. Klosé ve çalgı yapımcısı L. A. Buffet tarafından ise Boehm sistemi ortaya çıkarılmıştır. Günümüzün bando ve orkestralarında Boehm sistem klarnet kullanılmaktadır (Çağrı, 2006).

Klarnet 18. yy başlarında orkestralara girmiştir ve diğer tahta üflemelileri tamamlar bir nitelik kazanmıştır. Bu dönemdeki besteciler artık klarneti bestelerinde kullanmaya başlamışlardır. Keskin (2010) çalışmasında Mozart'ın babası Leopold'e yolladığı mektuba atıfta bulunarak "Orkestraya klarnetleri eklediğimizde senfoninin flüt, obua ve klarnetlerle olan parlak efektini hayal bile edemezsin" dediğini belirtmiştir (Keskin, 2010: 7).

Klarnet farklı tonlarda klarnetlerden oluşan geniş bir ailedir. Bu klarnetler; mi bemol klarnet, alto klarnet, do klarnet, si bemol klarnet, la klarnet, sol klarnet, si bemol bas klarnet ve kontrabas klarnettir. Klarnet kendine özgü ses gürlüğü, rahatça ses üretebilmesi ve çevik olması sebebiyle solo ve eşlik görevlerinde kullanılır (Keskin, 2010).

1.1.1. Türk müziğinde klarnet. Türkiye'deki Batı polifonik müziğinin en eski örnekleri, Osmanlı sarayının dışından gelen konuk orkestraları ve opera gösterileriyle başladığı bilinmektedir. Bu durumun en iyi örneği, 1543'te Osmanlı-Fransız Antlaşması'nın imzalanmasından sonra, Fransız kralı Francis'in Kanuni Sultan Süleyman'a hediye olarak bir orkestra göndermesi olmuştur (İlyasoğlu, 2003).

Bu orkestra ile 1831 yılında Osmanlı İmparatorluğu Avrupa müziği ile ilişki kurmuş ve özellikle II. Mahmut döneminde mehterhanelerin yerini Osmanlı saray bandosu ve müzik okulu almıştır. Ayrıca, aynı yıl Mızıka-i Hümayun adında müzik kurumu kurularak kurumun başına Gaetano Donizetti'nin kardeşi Guiseppe Donizetti getirilmiş ve batılılaşma çabasının önemli bir simgesi sayılan Mızıka-i Hümayun'da verilen klarnet eğitimi okulun en önemli başarılarından biri olmuştur (Sözer, 1986). Klarnet mehter ekibinde kullanılmak üzere ilk olarak Nazır Enver Paşa tarafından ülkeye sokulmuştur. Klarnet daha sonra Türk müziğinde ve halk oyunlarında zurna ve kavalın yerini alarak kullanılmaya başlanmıştır. 19. yüzyılın ilk

yarısında saray bandosuna katılan klarnet, aynı yüzyılın ortalarında oluşmaya başlayan Mızıkai Hümayun orkestrasında da etkili biçimde yerini almıştır (Sözer, 1986).

Mızıkai Hümayun orkestrasının en önemli klarnet müzisyeninin Mehmet Ali Bey olduğu bilinmektedir (Önder, 2005). Mehmet Ali Bey'i "Tüysüz" takma adlı yabancı bir hocanın büyüttüğü bilinmektedir. Mehmet Ali Bey, Zati Arca'yı, Zati Arca da Orhan Veli'nin babası Veli Kanık'ı yetiştirmiştir. Veli Bey'in öğrencisi, Türk bandoculuğuna en iyi şekilde hizmet vermiş olan İhsan Servet Küncer'dir. Bu klarnetçilerin yetenekleri yabancı müzisyenler tarafından çok beğenilmiştir (Önder, 2005).

İstanbul Belediye Konservatuvarı'nda yetişmiş olan Hayrullah Duygu 1939'da Ankara'ya gelip Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası'nda çalışmaya başlamış aynı zamanda Ankara Devlet Konservatuvarı'nda klarnet eğitimleri vermiştir (Sözer, 1986).

Hayrullah Duygu'nun yetiştirdiği en iyi öğrencilerden birinin Aykut Doğansoy olduğu bilinmektedir. Hocasının emekli olması üzerine Ankara Devlet Konservatuvarı'nda ders vermeye başlayan Doğansoy, orkestralara son derece değerli klarnetçiler kazandırmıştır (Sözer, 1986).

19. yüzyılın sonlarında yaygın olan klarnet, halk tarafından da kabul edilmiş ve birçok bölgede zurna yerine kullanılmıştır. Çingeneler ve çingene müzisyenlerinin klarnetin zurnanın yerini almasında büyük etkisi olmuştur. Toplumda sıkça kullanıldığı bilinen sol klarnet genellikle ülkemizde ve Balkanlar'da kullanılmaktadır. Bununla beraber sol klarnet, Türk müziğine has yapısı ve geniş ses yelpazesi ile tanınır. Alman çalgı yapımcılarınca üretilen sol klarnet, daha çok Türk müziği çalan klarnetçilerin seçimidir. Albert perde sistemiyle üretilmektedir. Albert perde sistemli klarnetin, özellikle Türk müziği çalarken komaların seslendirilmesinde esneklik ve rahatlık sağladığı bilinmektedir (Önder, 2005). Bu nedenle sol

klarnet Türk müziğinde daha çok kullanılır. Avrupa’da kullanılan "Turkish Klarnet" ifadesi de sol klarnetin Türk müziğinde yaygın kullanılmasından kaynaklanmaktadır (Önder, 2005).

1.2. Klarnet Sistemleri

1.2.1. Alman (Albert) sistem klarnet. Albert sistem olarak da adlandırılan sistem 1800’lü yılların başlarında Ivan Müller tarafından oluşturulmuştur. Süre gelen süreçte pek çok çalgı yapımcısı tarafından geliştirilmiştir. Bu sistemin geçmişi Boehm sisteme göre daha eskiye dayanır. Albert sistem klarnet en çok Almanya, Türkiye ve Balkanlar’da tercih edilmektedir (Kılıç, 2009). Bu sistemde çapraz parmak pozisyonu kullanılır ve saksafonda olduğu gibi kaydırma perdeleri mevcuttur (Kılıç, 2009) (bkz. şekil 3).

Şekil 3. Albert Sistem Klarnet (Kaynak: Çağrı, 2006)

1.2.2. Boehm sistem klarnet. Boehm klarnet sistemi, 1830'da bir Boehm sistem flütten geliştirilmiştir. Bu sistem E. Klosé ve L.A. Buffet tarafından klarnete uygulanmıştır. Boehm sistem klarnet, eski sistemin ses ve teknik alanının eksiklikleri de düşünülerek oluşturulmuştur. Boehm perde sistemi en önemli perde sistemidir.

XVII. yüzyılda, Johann Christoph Denner (Nürnberg) ve oğlu Jacob, klarnete daha fazla ses genişliği sağlayacak bir oktav perdesi ekleyerek daha çok seslerin duyulmasını sağlayan oktav perdesiyle (klarnette 12. perde) klarnetin ince seslerde hâkimiyet sağlamasını hedeflemişlerdir. Böylece, klarnet diğer ahşap üfleyicilerden farklı bir ses rengine sahip olmuştur. Şalümo üzerinde yapılan bu eklemeler ve kazanımlar nedeniyle, Denner klarnetin mucidi olarak literatüre geçmiştir (Kılıç, 2009) (bkz. şekil 4).

Şekil 4. Boehm Sistem Klarnet (Kaynak: Çağrı, 2006)

1.3. Klarnetin Bölümleri

Klarnet yedi bölümden oluşmaktadır. Bunlar; Ağızlık (Bek), Kamış, Bilezik, Baril, Üst Bölüm, Alt Bölüm ve Kalaktır.

1.3.1. Ağızlık (Bek). Klarnette ağız içerisinde kalan ve ses çıkışını sağlayan bölüme ağızlık denir (bkz. şekil 5). İcrada ve üflemede rahatlık sağlayıp, çıkan ses tonunun kalitesine etki eder. Açık ve kapalı olmak üzere iki tip ağızlık bulunmaktadır. Açık ağızlık, kamış ağızlığına yerleştirildiğinde uç kısımları arasındaki eğim mesafesinin fazla olmasıdır; kapalı ağızlık ise kamış ağızlığına yerleştirildiğinde uç kısımları arasındaki eğimin az olmasıdır (Gülsün, 2009a).

Literatüre bakıldığında Türk müziği icra edilmesinde kullanılan sol klarnetler için uygun ağızlık yapılmadığı görülmektedir. Bu yüzden Türk müziğinde koma seslerini daha rahat elde edebilmek için açık si bemol klarnet ağızlığı tercih edildiği belirtilmiştir. Bu zamana kadar kullanılan ağızlıklar si bemol klarnetler için yapılmış ağızlıklar olduğu ve bu sebeple sol klarnetlerde akort sorunu ortaya çıktığı bilinmektedir (Gülsün, 2009b).

Şekil 5. Ağızlık (Bek) (Kaynak: Melhem, 2016)

1.3.2. Kamış. Kamış ses çıkışının sağlayan yassı ince tahtadır (bkz. şekil 6) ve ağızlığın açık olan arka yüzeyine yerleştirilir. 1'den 5'e kadar yumuşaktan başlayıp sert ve doğru giden kamış çeşitleri bulunmaktadır. Kamış ve ağızlığın uyumlu olması klarnetin icrası için önemlidir. Türk müziğinde ise açık ağızlıklar için 1, 1,5 ve 2 numaralı kamışlar kullanılmaktadır (Gülsün, 2009b).

Şekil 6. Kamış (Kaynak: Melhem, 2016)

1.3.3. Bilezik. Bilezik kamışın ağızlık üzerinde sabit bir şekilde durmasını sağlayan kısımdır (bkz. şekil 7). Günümüzde tonda etkili olduğu bilinmektedir. Metal ve deriden üretilmiş olan bilezikler bulunmaktadır (Gülsün, 2009a).

Şekil 7. Bilezik (Kaynak: Melhem, 2016)

1.3.4. Baril. Akort için en önemli rol oynayan bölüm olan baril klarnette ağızlıktan sonra gelir (bkz. şekil 8). Akort değişiklikleri baril ile az da olsa yapılabilmektedir (Gülsün, 2009a).

Şekil 8. Baril (Kaynak: Melhem, 2016)

1.3.5. Üst bölüm. Sol el ile kullanılan bu parça barilden sonra gelir ve üst bölüm olarak isimlendirilmektedir (bkz. şekil 9). Üst bölümde 4 tane delik, deliklerin üst kısmında yüzükler ve bunların çevrelerinde farklı uzunluklarda metalden yapılmış perdeler bulunur (Gülsün, 2009a).

Şekil 9. Üst Bölüm (Kaynak: Melhem, 2016)

1.3.6. Alt bölüm. Sağ el ile kullanılan bu parça üst bölümden sonra gelmektedir (bkz. şekil 10). 3 delik ön kısımda, klarneti dengede tutmayı sağlayan destek uzantısı ise arka kısımda bulunur. Üst bölümde olduğu gibi burada da deliklerin üst kısmında metal yüzükler ve bunların çevrelerinde farklı uzunluklarda metal perdeler bulunur. Alt bölüme aynı zamanda şalümo da denilmektedir (Gülsün, 2009a).

Şekil 10. Alt Bölüm (Kaynak: Melhem, 2016)

1.3.7. Kalak. Klarnette en alt bölüm kalaktır (bkz. şekil 11). Aynı zaman da pavillon denilen bu bölümden ses çıkışı gerçekleşmektedir (Yüreğir, 1997).

Şekil 11. Kalak (Kaynak: Melhem, 2016)

1.4. Klarnet Türleri

Klarnet türleri; senfoni, opera, filarmonik, tiyatro ve caz orkestraları ayrıca oda müziği grupları ve etnik müzikler de dâhil olmak üzere geniş kullanım alanına sahiptir. 21. yüzyıla kadar devam eden süreçte, çeşitli fiziksel özelliklere sahip olarak üretilmiş birçok farklı tonda ve boyutta klarnet türü görülmektedir.

Bu klarnet çeşitleri şöyledir:

- Si bemol klarnet
- La klarnet
- Mi bemol klarnet
- Bas klarnet
- Do klarnet
- Alto klarnet
- Kontrbas klarnet
- Sol klarnet (Güleç, 2018).

1.4.1. Si bemol klarnet. Si bemol klarnet, klarnet ailesinin en çok bilinen ve en çok kullanılan üyesidir (bkz. şekil 12). Enstrümanın isminde bir nota isminin var olması, enstrümanın transpozeli (aktarımlı) olması anlamına gelmektedir. Si bemol klarnet için nota yazılırken çıkarılması istenen sestem bir ses yukarı yazılması gerekmektedir. Dinamik bir ses yapısı ve üç buçuk-dört oktavlık ses genişliği sayesinde birçok eser icra edilebilmektedir. Doğal olarak bu da klarneti çalan kişiye çok büyük bir kolaylık sağlamaktadır. Yaylı orkestralarda kemanlar için yazılan notalar bandolarda klarnet tarafından icra edilmektedir (Güleç, 2018).

Şekil 12. Si Bemol Klarnet (Kaynak: Çağrı, 2006)

1.4.2. La klarnet. La klarnet, özellikle senfoni orkestralarında kullanılır. Si bemol klarnetten yarım ses aşağıda duyulur ve si bemol klarnete göre biraz daha uzundur (bkz. şekil 13). Klasik müzik icra eden orkestralarda si bemol ve la klarneti set halinde taşımak gerekmektedir. Çalınan eserin tonuna bağlı olarak, her ikisinin de kullanılması gereken birçok eser vardır. La majör bir parça yazılacağı zaman bunu si bemol klarnet için beş diyezli si majör yazmak gerekir, fakat la klarnet için yazıldığı zaman do majör tonunda yazmak yeterli olur. Bunun için, la klarnet daha doğru bir seçimdir. Buna Mozart'ın La Majör Klarnet Konçertosu örnek olarak gösterilebilir. Bu konçerto, la klarnet ile do majör tonunda daha rahat çalınmaktadır (Güleç, 2018).

Şekil 13. La Klarnet (Kaynak: Çağrı, 2006)

1.4.3. Mi bemol klarnet. Mi bemol klarnet, klarnet ailesinin en küçük üyesidir. Hatta bazı insanlar tarafından bebek klarnet diye de adlandırılır. Mi bemol klarnet, pikolo flüt gibi parlak bir sese sahiptir. Eski zamanlarda trompet ve kornet gibi çalgıların yerini alması için yapılmıştır. Bu klarnet çok küçük olduğu için dört parça halinde üretilmiştir (Çağrı, 2006) (bkz. şekil 14).

Şekil 14. Mib Klarnet (Kaynak: Keskin, 2010)

1.4.4. Bas klarnet. Si bemol klarnetin bir oktav aşağısından tınlayan bas klarnet daha ağır bir hacime sahip olduğundan dolayı, gövdesine bağlı bir ayak üstüne konur ve yere dayalı bir biçimde çalınır (bkz. şekil 15). Kendine özgü olgun, etkileyici ve kalın bir tonu vardır. Senfoni orkestralarında ve askeri bandolarda fagotlarla ve korangleyle beraber olan bas klarnet, tamamen klarnetlerden oluşan bir oda müziği grubunda ise bas görevi görmektedir. (Keskin, 2010).

Şekil 15. Bas Klarnet (Kaynak: Çağrı, 2006)

1.4.5. Do klarnet. Do klarnet; si bemol klarnete göre daha küçük boyutta bir klarnettir ve bir tam ton üstte duyulmaktadır (bkz. şekil 16). Yani piyano ile birlikte çalındığında aktarıma gerek duyulmaz. Do klarnet, okullarda çocukların eğitiminde daha küçük bir boyutta olduğu için tercih edilir. Do klarnet için yazılmış bazı eserler olmasına rağmen, senfoni

orkestralarında çok nadir kullanılmaktadır. Klarinetçiler genellikle do klarinet ile çalacakları eserleri, si bemol klarinet ile transpoze ederek seslendirmektedirler (Çağrı, 2006).

Şekil 16. Do Klarinet (Kaynak: Çağrı, 2006)

1.4.6. Alto klarinet. Alto klarinet mi bemol tonundadır ve mi bemol klarinetin bir oktav aşağısından duyulur. Bas klarinet kadar ağır değildir, si bemol klarinet kadar da hafif değildir. Bunlarla beraber alto klarinet genellikle boyuna asılarak çalınır (bkz. şekil 17). Tamamen klarinetlerden oluşan 4'lü eserlerde üçüncü partiyi çalarken, daha fazla klarinetin olduğu oda müziği eserlerinde ise bas klarinetin destekçisi olarak kullanılır. Bunlarla beraber çok yaygın bir kullanımı yoktur (Keskin, 2010).

Şekil 17. Alto Klarinet (Kaynak: Çağrı, 2006)

1.4.7. Kontrbas klarinet. Kontrbas klarinet, klarinet ailesinin en büyüğüdür (bkz. şekil 18). Hem metal, hem de ağaçtan yapılır. Çok yaygın kullanılan bir enstrüman değildir, genellikle besteciler bu enstrümanı özel efektler için kullanır. Kontrbas klarinetin sesi oldukça

kalın ve koyudur, çalındığı zaman çok güçlü bir ses çıkar. Klarnet korolarında çalınan ezgiyi katlamak için kullanılır (Güleç, 2018).

Şekil 18. Kontrbas Klarnet (Kaynak: Çağrı, 2006)

1.4.8. Sol klarnet. Sol klarnet, Türk Müziğinde kullanılan klarnet çeşididir. Özellikle Türkiye’de ve Balkan ülkelerinde daha yaygın olarak kullanılmaktadır. Türk müziği klarnet icracıları genellikle dudak faktörünü (gevşetip-sıkmak) kullanarak komaları seslendirmektedir. Klasik batı müziğinde kendisine önemli bir yer edinemediği görülmektedir. Bunun nedeni ise besteciler tarafından bu klarnetin sesinin ölü ya da hayalet olarak nitelendirilmesidir (Demirçe, 2010) (bkz. şekil 19).

Şekil 19. Sol Klarnet (Kaynak: Çağrı, 2006)

1.5. Klarnette Ağızlık ve Kamış

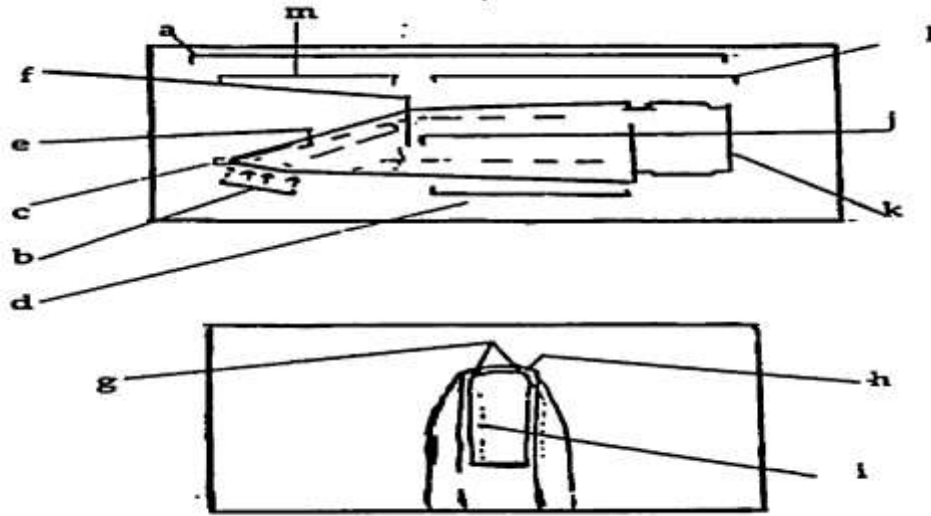
Klarnetin önemli iki parçası olan ağızlık ve kamışın fonksiyonel özellikleri ve tarihsel gelişimi aşağıda daha detaylı bir şekilde açıklanmıştır.

1.5.1. Ağızlık (Bek). Klarnet üzerinde sesin üretimini ve kalitesini etkileyen birçok faktör vardır. Bu faktörler; klarneti çalan kişinin ağız yapısı ve hava desteğinin yanında klarnet, kamış ve ağızlığın özellikleridir. Ağızlık, klarnetin ses üretiminde başlıca unsurdur (Ellis,1991). Pino’ya göre klarnet kendisinin en önemli parçası değildir, aslında klarnetin en

önemli parçası klarnetin ağızlığıdır (Pino, 1980). Klarnet için ilk yapılan ağızlığın ahşaptan olduğu görülmektedir. Ağızlığı yapmak için ise koka (coca) ağacı kullanılmıştır. Ağızlık boyutları ve kamışın takıldığı ağızlık boşluğunun zaman geçtikçe küçüldüğü görülmektedir (Rendall, 1954). 1800'lü yıllara kadar ağızlık, baril ile beraber tek parça olarak yapılmıştır. 1800'lü yıllarda ise ağızlık barilden ayrılmıştır. Bu dönemdeki ağızlıklar genellikle abanozdan yapılmıştır ve şekil olarak modern zamandaki mi bemol soprano klarnet ağızlığına benzeyen eski ağızlıklardan biraz daha geniş yapılmışlardır. 1800'lü yıllardaki İngiliz ağızlıkları uzun bir mantar (tenon) bölgesine sahip olmuştur. Bu dönemdeki si bemol klarnetlerin ağızlık boşluğu yaklaşık 14,3 mm iken, do klarnet ağızlık boşluğu ise 14,1 mm olarak ölçülmüştür. Uç açıklığı daha fazla olduğunda veya kamış daha sert kullanıldığında verimli bir ses elde etmenin mümkün olmadığı anlaşıldığından dolayı bu dönemdeki ağızlıklar için en iyi uç açıklığı 1 mm olmuş ve yumuşak bir kamış kullanılmıştır. (Ackerman, 1989).

Normal bir klarnet ağızlığı yaklaşık olarak 3,5 inç uzunluğundadır. Klarnetin baril ve ağızlık uzunluklarının birleşimlerinden ortaya çıkan uyum, doğru entonasyon için çok önemlidir. Örneğin nispeten uzun bir ağızlık, nispeten kısa bir baril gerektirir. Ağızlığın yüzeyi ve uç açıklığı ağızlığın tasarımında önemli faktörlerdir. Uç açıklığı, klarnetin ağızlığı ve kamış arasındaki mesafedir. Ağızlığın yüzeyi (direnç eğrisi) kamışın titreşimleri açısından önemlidir. Daha uzun bir yüzey eğrisine yani kavisine sahip ve daha kapalı bir uç açıklığına sahip olan bir ağızlık sert ve güçlü bir kamış gerektirirken, daha kısa bir yüzey kavisine ve daha açık bir uç açıklığına sahip ağızlık, daha yumuşak bir kamış gerektirir (Ridenour, 1990). Ses, ağızlık ve kamışın birleştiği nokta olan dar boşlukta oluşmaya başlar. Bu bölge sesin kalitesini belirler. Ağızlığın ucunun iç kısmı (baffle), ağızlığın içindeki kavisli kısım olan

oyuk kısmının yani kamış ve ağızlığın birleştiği noktanın altında yer alır. Ağızlığın önemli bir kısmı olan venturi ise; ses üretimi için gereken hava akışını şekillendiren, yönlendiren ve hızlandıran önemli bir parçadır (Ellis, 1991). Ağızlığın iç kısmının yan tarafları (side walls), tonun odaklanma özelliğini ve kalitesini etkiler. Daha dar olan yan taraflar daha yoğun bir ton sağlarken, ağızlığın içinin yan kısımları daha geniş ise bu da çalan kişiye daha fazla esneklik sağlar. Bu özellikler aynı zamanda ağızlığın yüzeyi ve tasarımından da etkilenir. Ağızlığın uç kısmındaki yan kısımlarda (side rails) ise, kamışın titreşimi süresince ağızlığın üzerinde sabit kalması açısından herhangi bir çizik ve kırık olmamalıdır. Bu kısımlar ince veya kalın olabilir. İnce olanlar, daha gür ve koyu bir ton sağlaması açısından daha popülerdir (Brymer, 1976). Şekil 20’de klarnet ağızlığının yapısı ayrıntılı olarak gösterilmiştir (Ellis, 1991).

Şekil 20. Ağızlığın yapısı (Kaynak: Ellis, 1991)

- a) length: Uzunluk
- b) facing or lay: Yüzey üst kısım
- c) tip opening: Uç açıklığı
- d) table: Yüzey

- e) baffle: Ağızlığın ucunun iç kısmı
- f) venturi: Sesi şekillendiren kısım
- g) side rails: Ağızlığın uç kısmının yanları
- h) tip rail: Ağızlığın uçu
- i) side walls: Ağızlığın iç kısmının yanları
- j) bore entry: Boşluk girişi
- k) bore exit: Boşluk çıkışı
- l) bore chamber: Boşluk kısmı
- m) tone chamber: Ses kısmı

Pino (1980) bir ağızlığı değerlendirmek için dört kriter olduğunu belirtmiştir. Bunların birincisi ağızlığın entonasyonudur, yani diğer enstrümanlarla olan uyumudur. İkincisi çıkardığı ses kalitesidir. Üçüncüsü klarneti çalan kişinin istediği tona cevap verme özelliğidir. Sonuncusu ise ağızlığın sağladığı üfleme yani rahat ses çıkarma özelliğidir. Bu dört kriter, klarnetin kamışı ve ağızlık hacminin etkileşimleri tarafından yani ağızlık ve kamış ilişkisinden etkilenir. Yine ağızlığın yüzeyi ve uç açıklığı takılması gereken kamışın özelliğini belirler. Ağızlık boşluğu klarnetin bir uzantısı olarak işlev görür. Bu alan ağızlığın girişinde başlar ve klarnetin en alt gövdesine yani kalağa kadar uzanır. Ağızlığın boşluğu tasarıma bağlı olarak silindirik veya konik şekilde olabilir. Bu boşluk entonasyon için önemli olan ağızlığın kontrol şeklini değiştirebilir. Boşluğun girişi ve çıkışında olan bir uyumsuzluk entonasyon sorunu yaratır ve çalan kişinin ağızlık üzerindeki kontrolünü zayıflatır. Ağızlığın boyutu genel entonasyonu ve klarnetin tonunu etkilediği için, çalan kişi mutlaka doğru ağızlığı seçmelidir. Genel düşünce seri halde üretilen ağızlıkların aynı olduğu yönündedir fakat onlar da tamamen aynı olmayabilir (Pino, 1980).

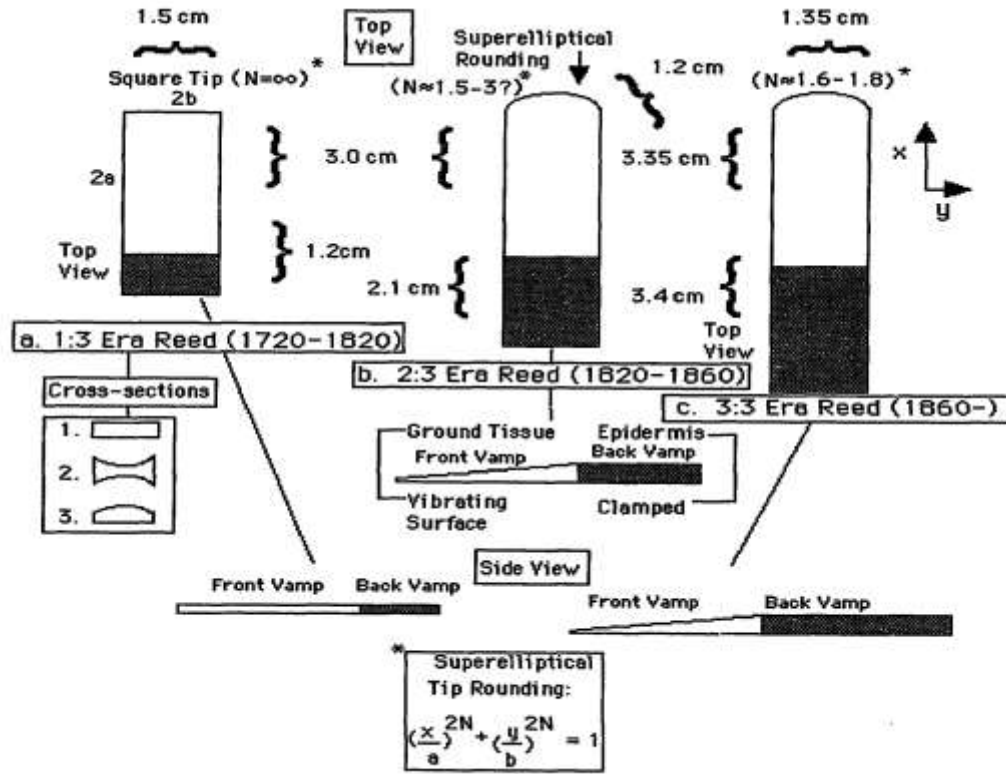
1.5.2. Ağızlık Seçimi. Klarnet ağızlıkları; ağaç, metal, kristal (cam), plastik ve sert kauçuk (ebonit) gibi birçok maddeden yapılabilir. İyi bir ağızlık seçimi için öncelikle kişinin ne istediğine karar vermesi gerekir. Eğer klarnet çalan kişi uzun süredir klarnet çalmıyorsa öğretmeninden yararlanabilir fakat uzun süredir çalıyorsa ne istediğine kendisi karar verebilir. Enstrüman sahibi olan kişi kendi klarneti ile başka ağızlıkları deneyerek, bu ağızlıklar arasındaki farkları karşılaştırabilir. Daha önceden belirtildiği gibi ağızlık seçiminde; entonasyon, ses kalitesi, klarnet icracısının istediği ton ve üfleme kolaylığı gibi dört kriter vardır. Bir klarnet icracısının bu kriterlerden öncelikle ilk ikisini ön plana alması daha önemlidir. İrcacının istediği ton ve üfleme kolaylığı ön plana alınırsa bu yanıltıcı olabilir (Pino, 1980).

Yeni bir ağızlığı test etmek için, enstrümanın tiz ve kalın sesleri farklı ses seviyelerinde çalınabilir. Daha sonra çeşitli yapılarda birçok artikülasyon çeşidi içerdiği bilinen bir eser çalınabilir. Bunlar yapıldıktan sonra ağızlıktan istenilen verimliliğin alınıp alınmadığı gözlemlenebilir. Ağızlıktaki üfleme kolaylığını test etmek için uzun sesler veya teknik etütler çalınabilir. Eğer kullanılmaya başlayan yeni ağızlıkta, önceden kullanılan ağızlığa göre farklı bir kamış kullanılması gerekirse, bu yeni ağızlığın kullanılması durumu tekrar düşünülebilir. Çünkü kamış kullanımındaki istikrar da klarnet çalmak için önemli bir etkidir. Eğitimci veya orkestra şefleri doğru entonasyon için genellikle topluluktaki bütün enstrümanların aynı marka enstrüman olmasını ve klarnetlerin aynı marka ağızlıklara sahip olmasını isterler. Fakat aynı marka ağızlıklar da doğru entonasyonu garanti etmez. Bunun birinci nedeni olarak birçok uzmanın aynı marka ve model ağızlıkların birbirine benzemediğine, yani tamamen aynı olmadığına inanmasıdır. Diğer bir neden ise icracıların birbirinden farklı ağız yapılarından dolayı farklı ağızlıklara ihtiyaç duymasıdır (Pino, 1980).

1.5.3. Kamış. Klarnet ve diğer tahta üflemleri çalgılarda ses çıkarabilmek için ince bir şerit şeklinde olan kamış kullanılmıştır. Kamış, icracı tarafından üretilen üfleme baskısına göre kamışın titreşim yarattığı yer olan ağızlığa yerleştirilmektedir. Kamışın mekanik özellikleri onun akustik davranışını ve dolayısıyla klarnetin müzikal performansını belirlemektedir. Kamış geleneksel olarak yerli Akdeniz bitki türü olan kargı kamışı olarak da bilinen *Arundo Donax*'tan yapılmaktadır. Enstrüman kamışlarının üretimi için kullanılan *Arundo Donax*, Fransa'nın güneydoğusunda Var Nehri'nin bulunduğu yerde yetiştirilen subtropikal iklimsel özelliğe sahip bir bitki olup bu iklime sahip yakın yerlerde de yetiştirildiği görülmektedir. Diğer doğal materyaller gibi bu kamış türü de (*Arundo Donax*) kamışın müziksel performansını ve mekaniğini etkileyen anatomik değişkenler sergilemektedir. *Arundo Donax* uzun bir süre bahçecilikte rüzgarı kesmesi için yetiştirilirken, daha sonra kamış üretiminde kullanılmak için yetiştirilmeye başlanmıştır. Bu bitkiyi yetiştirme amacı, hem yüksek kaliteyi hem de kalitede istikrarı sağlamaktır. Uygun çevrenin seçilmesi ve yetiştirme şartlarının optimize edilmesi yani iyileştirilmesi halinde bu başarılabilmektedir. Kolesik, Mills ve Sedgley'e göre bitkinin yani *Arundo Donax*'ın yetiştirme şartlarının kamışa olan etkisini doğrudan belirlemek için, müziksel performansı ve anatomik ihtiyaçları arasındaki ilişki ölçülebilir (Kolesik, Mills, Sedgley, 1998).

Bir klarnet ağızlığının üzerine tek kamışın yerleştirilmesi şeklinde kullanılmaya başlaması 17. yüzyılda şalümonun kullanılmaya başlamasıyla eşzamanlı olarak başlamıştır. Aslında şalümo kelimesinin Latince'de Hint kamışı olarak kullanılması da bu iddiayı desteklemektedir. İlk klarnet kamışlarının modern klarnet kamışlarına göre daha geniş olduğu görülmektedir. Modern dönemde kullanılan kamışlar 1.35 cm iken, o dönemde kullanılan kamışların 1.5 cm olduğu görülmektedir (bkz. şekil 21). Kamışların o dönemde dikdörtgen

şeklinde olduğu görülmüştür. Modern kamışlar ile karşılaştırıldığında daha uzun bir titreşim büyüklüğüne sahip olup kısmen de modern kamışlara göre daha kalın olduğu görülmektedir. Casadonte, daha geniş, daha kalın ve daha yassı yani düz kamışların, ses çıkarmak için daha gevşek ve daha esnek bir ağız yapısına izin verdiğini belirtmiştir (Casadonte, 1995).

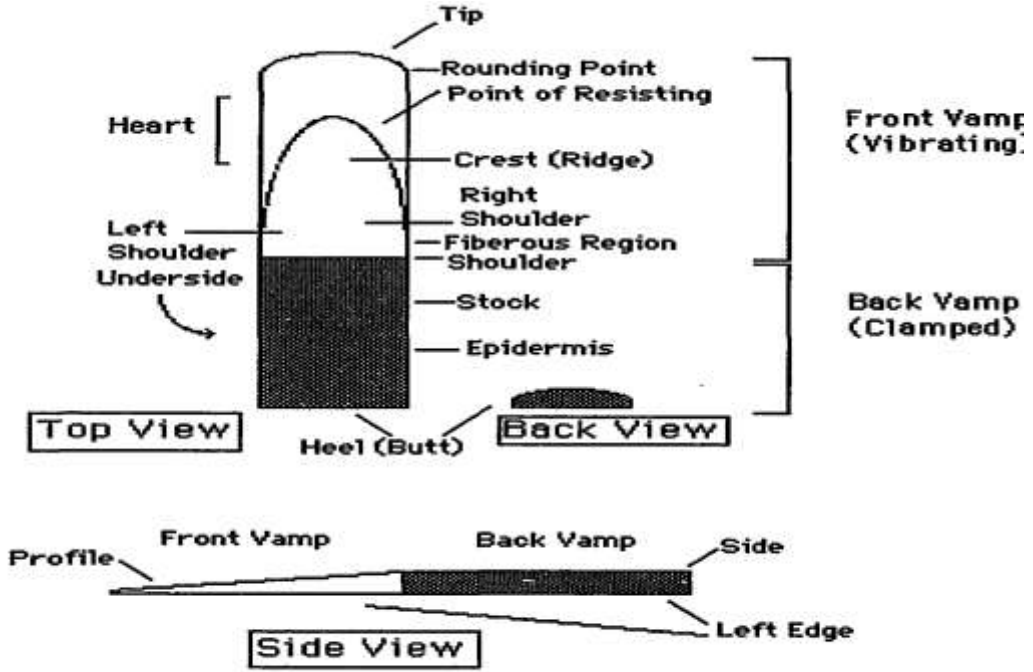
Şekil 21. Kamışın tarihsel gelişimi (Kaynak: Casadonte, 1995)

Casadonte' nin araştırmasına göre klarnet için yapılan ilk kamışlar, dikdörtgen ve yaklaşık 1 mm. kalınlığında olan kamışlardan biraz daha incedir. Geçmişe bakıldığında ilk üretilen kamışlar bugünkü klarnet icracıları için tuhaf gözükebilir fakat modern klarnet ağızlıkları ile geçmişteki klarnet ağızlıklarının yapısı karşılaştırıldığında, o dönemin ağızlıklarının iç boşluğu daha küçüktür. Aynı şekilde klarnet için yapılan ilk kamışlar, ağızlığın üstünde yaklaşık 3 mm. yüzeye sahiptir. Bu yüzey de yine modern kamışların sahip

olduğundan daha kısadır. Eski kamışların titreşim yüzeyi 3 cm iken, modern kamışların titreşim yüzeyi 3.35 cm dir (Casadonte, 1995).

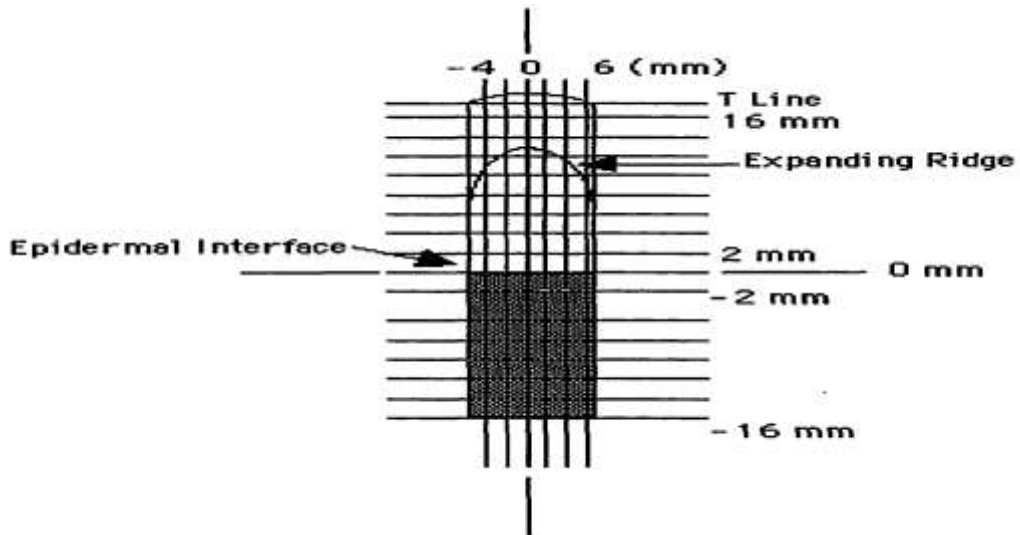
Casadonte (1995) kamışın yüzeyi ve ayrıldığı bölümleri Şekil 22'deki gibi göstermiştir. Buna göre bölümler şu şekilde isimlendirilir:

- a) Front Vamp: Ön titreşim bölgesi
- b) Back Vamp: Kamışı sabitleme bölgesi
- c) Tip: Kamış ucu
- d) Rounding Point: Kavis noktası
- e) Point Of Resisting: Direnç bölgesi
- f) Heart: Merkez
- g) Crest (Ridge): Sırt bölgesi
- h) Right Shoulder: Sağ sırt bölgesi
- i) Left Shoulder: Sol sırt bölgesi
- j) Fibrous Region: Lifli bölge
- k) Stock: Gövde (Sap)
- l) Epidermis: Üst doku
- m) Underside: Alt taraf
- n) Heel (Butt): Sap kısmı
- o) Profile: Yan görünüş
- p) Side: Yan kısım
- q) Left Edge: Sol kenar

Şekil 22. Kamış Yüzeyi ve Ayrıldığı Bölümler (Casadonte, 1995)

Ayrıca kamış yapı olarak yatay ve dikey çizilen şeritlerle de ayrılmış bölgelere ve ölçülere sahiptir (bkz. şekil 23).

Şekil 23. Kamışın Yatay ve Dikey Çizilen Şeritlerle Ayrılması (Kaynak: Casadonte, 1995)

a) Epidermal Interface: Üst ara yüzü

b) Expanding Ridge: Genişleyen sırt bölgesi

1.5.4. Kamış Ayarı, Bakımı ve Seçimi. Jessup (2017) klarnet kamışlarını ayarlayabilmenin ve koruyabilmenin birçok önemli faydası olduğundan söz ederek klarnet çalma, ton kalitesi, tonlama, tepki, artikülasyon ve teknik kolaylığın temellerinin kamış kalitesinden etkilendiğini belirtmiştir. İcracının eğer iyi bir kamış kullanıyorsa çok daha kolay ve kulağa hoş gelen bir performans gösterebildiğini vurgulayan Jessup aynı şekilde kötü bir kamış ile de iyi bir performans gösterebileceğini fakat daha fazla zorlanarak daha fazla çalışmak zorunda kalabileceğini belirtmiştir (Jessup, 2017). Jessup'a göre uygun kamışı seçerken, kamışın ışığa tutulması gerekir ve kamışın vamp kısmında yani üst titreşim bölgesinde (kesilmiş kısım) eşit bir V veya U kesimi aranır. Belki de birkaç koyu leke içeren kremi bir renk daha iyi kamışı gösterebilir. Özellikle kamışın yüzeyinde dikey olarak, düzgün, pürüzsüz lifler olup olmadığına bakılır ve alt ucun simetrik olup olmadığı kontrol edilir. Süreçte kademeli bir kırılma, kamışların en iyi şekilde performans göstermesine yardımcı olur ve daha uzun ömür sağlar. Çalarak yani deneyerek bir kutu içerisinde 6 veya 8 kamış seçip ve çaldıktan sonra kamışları birkaç dakika bekletip, kuruması için bir parça camın üzerine düz tarafı aşağı gelecek şekilde yerleştirilmesi gerekir. Sonra birkaç defa kamışlar emilir ve her biri 10 dakika (birinci gün), 20 (ikinci gün) ve 30 dakika (üçüncü gün) boyunca çalınmalıdır. Daha sonra kamışların çalma arasında düz bir yüzeyde tamamen kurumasına izin verilmelidir. Dördüncü denemede yani 40 dakikalık çalmada kamışlar daha kararlı hale gelir, daha az nem emer ve bir çözüyü çıkarmak için kamışın tabanının (düz taraf) zımparalanmasını gerektirebilir. Bu, kamışın düz tarafının ince, 600 dereceli zımpara kağıdı üzerine hafifçe zımparalanmasıyla giderilebilir. Kamışın ucunu yumuşatmamak için ucunun zımpara kağıdından mümkün olduğunca uzak tutulmasına dikkat edilmelidir.

Çıkarılan miktarı kontrol edebilmek için kamışın ucuna, ortasına ve tabanına (düz taraf) hafifçe çizgiler çizilmelidir. Çizgiler kamışın hangi kısmının kaldırıldığını ve ne kadar olduğunu gösterecektir. Jessup çoğu zaman, yapılması gerekenin bu olduğunu belirtmiştir (Jessup, 2017).

Jessup'un ifadelerine göre çözgü çıkarıldıktan sonra bir kamışın dengelenmesi gerekebilir. Eşit direnç için ucun yanında her iki tarafı da kontrol edilmelidir. Daha sert olan taraf daha dayanıklıdır ve ahşabın çıkarılması gerekir. En iyi sonucu elde etmek için kamışı kazımak veya kesmek gerekir. Çözgüyü çıkarırken, her zaman kamışın ucundan ve merkezinden (kalp) uzak çalışılmalıdır. Uç tüm kamış için destek sağlar ve kamışın merkezi yani kalbi ton kalitesini etkiler. Genel olarak, bir kamışın direnci çoğunlukla kamışın ucuna yakın (ortadan uca doğru uzanan) her iki tarafta kesilmiş hafif alanlarda bulunur. Yumuşak kamışlar için bir kamış kesme makinesi kullanarak, kamışın ucundan küçük bir parça kesilebilir. Küçük bir miktar bile bir kamışı önemli ölçüde değiştirecektir. Gerekirse her zaman daha fazlası kesilebilir. Kesme makineleri genellikle bir kamışın tam şekline klipslenmez. İnce 600 dereceli zımpara kağıdı kullanarak ucu ağızlığa göre şekillendirebilir. Zımpara kağıdının bir ucu tutularak kamış ucu boyunca hafifçe hareket ettirilir. Tek yönde zımparalama daha pürüzsüz bir uç üretir. Kamış makası kullanırken ise;

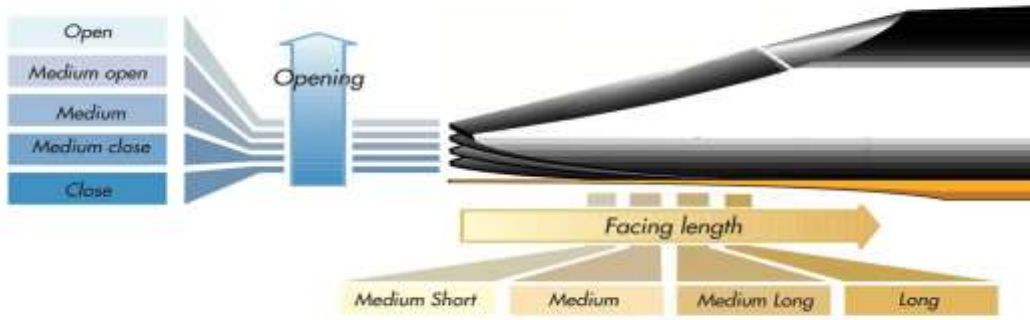
1. Ucu dikkatlice kamış kesme makinesiyle hizalanır.
2. Sadece az miktarda parça kesilir (daha fazla da kesilebilir ancak tahtayı geri eklemek mümkün değildir).
3. Temiz ve hızlı bir kesim yapılır, kenarlar düzensiz olabilir (kenarlar 600 dereceli zımpara kağıdı ile eşitlenebilir).

4. Uzun bir zımpara kağıdı bir köşeden tutularak, kağıdın ağırlığı kenarlara kadar bırakılır.

5. Sol köşeyi ayarlamak dışında bir yönde zımparalanır.

6. Bazen kamış sadece kırpmaya ihtiyaç duyar, ancak bazen dengelenmesi de gerekebilir (her iki tarafın da bükülmesini ve eşit şekilde yanıt vermesi). En iyi sonuçlar için bir seferde biraz çalışma yapılmalıdır (Jessup, 2017).

1.5.5. Kamış ve Ağızlık İlişkisi. Klarnet kamışları doğal bir kamıştan yapılır, bu yüzden sadece bireysel yani kişinin kendisine özel olan kamışların değil aynı zamanda aynı şekilde üretilmiş kamışların da esneklik ve yoğunluk gibi özellikleri önemli ölçüde değişkenlik gösterebilir. Ağızlık, klarnet çalındığında titreşim yapan kamışın takıldığı eğimli bir yüzeye yani tasarıma sahiptir (Backus, 1978). Ağızlık uç açıklığı ve kamış uzunluğu ile mutlaka orantılı olmalıdır. Ağızlığın sahip olduğu açıklık oranı kamış seçimine de etki etmektedir. Klarnet icracılarının eserleri icra ederken önemli olarak gördükleri kamışa hızlı dil atma tekniği ve doğru entonasyon ile icra etme seçilen doğru ağızlıklar ile kolaylaşmaktadır. Üretici firmalar tarafından yapılan ağızlıklar ve kamışlar icracılara farklı tercihler sunmaktadır. Bu tercihler sayesinde icracılar kendileri için en uygun ağızlık ve kamışı bulabilmektedir. Klarnet ağızlığı ile kamış arasındaki mesafe önemlidir ve bu yüzden ağızlıktaki uç açıklık uzunluğu uzadıkça iyi ses çıkarmak için daha sert numaralı kamış kullanılmalıdır. Bununla beraber ağız açıklığı uzun ise daha sert bir kamış kısa ise daha yumuşak bir kamış seçmek gerekir (Kılıç, 2013a). Şekilde görüldüğü üzere klarnet ağızlığının uç açıklık ve uzunluk bilgileri gösterilmektedir. Ağızlığın uç açıklığı onun karşı uzunluğu (facing length) ile orantılı olmalıdır (bkz. şekil 24).

Şekil 24. Ağızlık Açıklıkları (Kaynak: Musical Instrument Hire Co, 2020)

1.6. Problem Durumu

Klarnetin önemli bir parçası olan ağızlığın kalitesi direkt olarak klarnetten çıkan seslere etki etmektedir. Bu yüzden kaliteli bir ağızlık kullanmak, güzel sesler çıkarmak ve bu sesleri elde etme aşamasında daha fazla kolaylık sağlamak açısından oldukça önemlidir. Ağızlığın ayrılmaz bir parçası olan kamışın ağızlık ile uyumlu olması ve böylece seslerin kolay çıkması, dudak pozisyonlarının rahat yapılabilmesi açısından doğru kamışı kullanmak gerekmektedir. Bireysel farklılıklar da göz önünde bulundurularak uygun kamışın seçimi ise klarnet icracıları için oldukça önemlidir. Bu bakımdan doğru ağızlık ve kamış seçiminin nasıl yapılması gerektiği araştırılması gereken bir konu olarak görülmekte ve araştırmanın problemini oluşturmaktadır. Bu doğrultuda klarnet icracıları ve eğitimcilerinin görüşlerine göre ağızlık ve kamış seçiminde nelere dikkat edilmesi gerektiği, hangi durumlarda ve ne sıklıkla ağızlık ve kamış değişimi yapılması gerektiğine dair görüşlerinin belirlenmesi hedeflenmektedir.

1.7. Araştırma Soruları

Araştırmanın temelinde yer alan sorular aşağıda yer almaktadır.

Araştırma tekniklerinden anket tekniğine katılan icracıların ve eğitimcilerin;

- Ağızlık ve kamış kullanımındaki önceliklerine ilişkin görüşleri nelerdir?
- Ağızlık ve kamış seçiminde herhangi bir kaynaktan yararlanmalarına ilişkin görüşleri nelerdir?
- İcra ettikleri müzik türüne göre ağızlık ve kamış seçimlerine ilişkin görüşleri nelerdir?
- Ağızlık ve kamış kullanımında aradıkları özellikler ve ses tonuna ilişkin görüşleri nelerdir?
- Hangi ağızlığı ve kamışı kullandıklarına ilişkin görüşleri nelerdir?
- Hangi açıklıkta ağızlık kullandıklarına ilişkin görüşleri nelerdir?

1.8. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada günümüzde kullanılan klarnet ağızlıklarının ve kamışlarının klarnet icracılarının görüşleri doğrultusunda icracılar arasında ne tür farklılıklar oluşturduğunun tespit edilmesi ve bunun sonucunda si bemol klarnet icracılarına ağızlık ve kamış seçiminde yardımcı olunabilmesi amaçlanmıştır. Bu çalışmanın aynı zamanda yeni başlayanlar klarnet icracılarına da yol göstermesi hedeflenmektedir.

1.9. Araştırmanın Önemi

Araştırma klarnet icracılarının ağızlık ve kamış seçerken hangi noktalara dikkat etmeleri gerektiği, tercih edilen ağızlığın ve kamışın klarnet modeli ile uyumu ve ayrıca çalınacak eserlere göre ağızlıkta ve kamışta ne gibi değişiklikler yapılması gerektiği konularında klarnet icracı ve eğitimcilerinin görüşleri doğrultusunda toplanan veriler ile oluşturulan araştırmanın daha önce yapılmamış bir çalışma olması ve bu yönü ile literatüre katkı sağlaması açısından önem taşımaktadır.

1.10. Varsayımlar

Bu araştırmada katılımcıların anket sorularını dürüst ve tarafsız bir şekilde cevapladıkları varsayılmıştır.

1.11. Sınırlılıklar

Bu araştırma sadece si bemol klarnet icracıları ile sınırlandırılmıştır.

1.12. Tanımlar

Ağızlık: Klarnette oluşan ses dalgalarının dışarı iletiminden görevli olan ve alım esnasında ağızın içinde kalan bölüme ağızlık adı verilmektedir.

Kamış: Ağızlık bölümünün üstünde yer alan boşluğun arkasına yerleştirilen, ince ve uca doğru hafif eğimli bir yapıya sahip olan tahtaya kamış adı verilmektedir.

Entonasyon: Ses yüksekliğinin doğru olması ve seslerin doğru çıkarılmasıdır.

Bando: Üflemeli ve vurmali çalgılardan oluşan genellikle törenlerde görev alan müzik topluluğudur.

Ton: Ses, müzikteki seslerden her birine verilen isimdir.

2. Bölüm

Literatür

Bu bölümde araştırma problemine ilişkin tanımlar temel alınarak literatür taraması yapılmış, klarnette ağızlık, kamış ve ağızlık ile kamış arasındaki ilişkilerle ilgili konular araştırılarak yapılan çalışmalar ulusal ve uluslararası olmak üzere iki başlık altında ele alınmıştır. Yurt içinde yapılan araştırmalar sınırlı olduğundan dolayı klarnetle ilgili literatürde yer alan bazı diğer önemli çalışmalara da yer verilmiştir.

2.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Akkoca (2004), “Klarnet Ailesi ve Repertuarı” isimli çalışmasında klarnetin tarihsel sürecini incelemiştir. Araştırmada çağlar boyunca geniş bir evrim süreci geçiren klarnetin günümüzde orkestraların ve oda müziği gruplarının vazgeçilmez bir parçası olduğu ifade edilmiştir.

Çağrı (2006), “Avrupa’da ve Türkiye’de Klarnetin Tarihsel Gelişimi, Türk Müziği İcrasında Klarnet Çeşitlerinin Ses Sahaları ve Parmak Pozisyonları Bakımından Uygunluğunun İncelenmesi” çalışmasında Klasik Batı Müziği orkestralarının ve farklı kültürlerle ait çeşitli müzik tarzlarının temel çalgılarından biri olan klarnetin, oldukça geniş bir alanda icra potansiyeline sahip olduğu tespit edilmiştir. Özellikle geniş ses sahası, elverişli perde donanımı ve teknik açıdan kullanışlı oluşu çeşitli müzik türlerinin yansıtılabilmesine olanak sağlamaktadır. Bu nedenle dünyanın pek çok yerinde yaygın bir çalgı olarak kullanılan klarnet, ülkemiz müziğinde de yaklaşık yüz yıldır icra edilmekte olup müzik kültürümüzün vazgeçilmez enstrümanlarından biri haline gelmiştir. Ancak araştırmada bugüne kadar ülkemizde klarnetin tarihsel gelişimi, geleneksel icradaki yeri ve klarnet çeşitlerinin Türk müziği icrasında kullanılabilirliği konusunda bir çalışma yapılmadığı tespit edilmiştir.

Soğukçam (2007) “Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Klarnet Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri” isimli çalışması klarnetin tanıtımı, klarnetin Türk müziğine girişi, bazı klarnet öğretmenleri ve metodları, çalgı çalmaya bağlı fiziksel ve niteliksel sorunlar, klarnet öğrencisinde olması gereken nitelikler gibi alan yazın araştırmaları ile klarnet öğrenci ve öğretmenleriyle yapılan anket ve yorumlarını içermektedir. Araştırmada kötü bir ağızlığın ya da yanlış seçilmiş bir kamışın üflemeli çalgılarda sorun yaratabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Çelik (2008) “Klarnet Sanat Dalında Eğitim Süreci” çalışmasında üflemeli çalgılar ailesinin bir üyesi olan klarnetin çeşitleri, mekanizmasının özellikleri, üfleme pozisyonu ve nefes kullanımının önemini vurgulamıştır. Klarnet temel eğitim sürecinde, eğitimin hızla ilerlemesine neden olacak parmak pozisyonlarının kullanılması, çalışma yöntemleri ve alıştırmaları verilmiştir. Klarnet eğitiminin başarısının artırılmasında, öğrencilerin yetiştirilmesinde büyük bir önemi olan öğretmenlerin müzik bilgisine, teorik ve icra hazırlığına, öğrencilere uygun repertuar ve teknik seçimine bağlı olan bu süreci sağlayan öğretmen rolünün önemi vurgulanmıştır. Eğitimde kişilik gelişmesi sırasında bilinçli yönlendirmelerle, klarnet sanatçısı yetiştirilmesiyle ülkemiz müzik yaşamına katkı sağlayabilmenin yolları anlatılmaya çalışılmıştır. Ayrıca çalışmada; ağızlık ve kamışın özelliklerinden ve de öneminden bahsedildiği görülmüştür.

Kılıç (2013a) yapmış olduğu “Klarnet Ağızlıklarının Önemi ve Farklılıkları” isimli çalışmasında klarnet ağızlıklarının klarnet icracıları açısından ne tür farklılıklar oluşturduğu ve bu farklılıkların önemi hakkındaki değerlendirmeleri bilimsel araştırma teknikleriyle ele almayı amaçlamıştır. Araştırmanın sonucunda, klarnet ağızlıklarının ilk yapılarından bugüne kadar gerek teknik gerek materyal olarak çok fazla değişime uğramış olduğu tespit

edilmiştir. Bununla beraber 1700 yıllarında başlayan klarnet ve ağızlık denemelerinin günümüzdeki teknolojik gelişim ile birlikte klarnet icracılarına daha fazla seçenek sunduğu görülmüştür. İcracıların artık kendi istedikleri klarnet ağızlık ölçülerini enstrüman lutiyeleleri ile birlikte belirleyip, kendi ağız yapıları ve üfleme tekniklerine göre ağızlıklarını yaptırabildiği görülmüştür. Bu çalışmada bir diğer önemli konu ise ağızlıkların klarnet kamışına uygunluk yapısıdır. Bazı kamış marka ve modelleri her ağızlıkta istenilen sonucu veremeyebilir. Bu gibi durumlarda kamışın üzerinde çeşitli değişiklikler uygulayıp, klarnet ağızlığı ve icracı için uygun biçime getirilmesi gerektiği tespit edilmiştir.

Melhem (2016) “Çağlar Boyunca Klarnet Çalgısının Gelişimi” çalışmasında klarnetin ortaya çıkışından günümüzdeki formunu alana kadar geçirdiği değişimler incelenmiş ve bu enstrümanın özellikleri üzerinde teknik açıdan durulmuştur. Klarnetin temel bölümleri ile çeşitli klarnet türleri detaylı olarak ele alınmıştır. Ayrıca klarnet üretiminin tarihsel süreç içerisinde nasıl geliştiği araştırılmış ve elde edilen bilgiler paylaşılmıştır. Tarih boyunca uygarlıkların gerek içerisinde buldukları yaşam koşulları gerekse icra ettikleri sanatsal etkinlikler açısından önemli değişimlere uğradığı sonucuna varılmıştır.

Erdoğan (2017) “Tarihsel Süreç İçerisinde Bando ve Orkestralarda Klarnetin Yeri ve Önemi” başlıklı çalışmasında klarnetin tarihsel sürecini araştırmıştır. Araştırmaya göre klarnet tarihsel süreç içerisinde şekilsel ve yapısal bakımdan çeşitli değişiklikler geçirmiş ve günümüzdeki halini almıştır. Bununla birlikte klarnetin çalınmasına ilişkin olarak kullanılan tekniklerin de geçmişten günümüze değişiklik ve gelişim gösterdiği sonucuna varılmıştır.

Tanrıkulu (2017) “Özge Gülbey Usta'nın ‘Klarnete Atıf’ İsimli Klarnet Konçertosunun İncelenmesi” başlıklı çalışmasında klarnetin tarihsel gelişimini incelerken, araştırmada ilgili klarnet konçertosu detaylı bir şekilde incelenmiştir. Araştırma konusu olan

bu konçertonun seçilmesi Türk bestecilerine ait klarnet konçertolarının az olması olarak belirtilmiştir. Bu konu incelenirken çalışmada kendi değerlerimize sahip çıkılması ve tanıtılması anlayışıyla, konçertoyu seslendirecek icracılara nefes-ses, icra-çalışma teknikleri ve parmak pozisyonları sunulmuş, ölçü numaraları ve klarnet partisinin nota kesitleriyle anlatılmıştır. Konçertoyu yorumlamak isteyen icracılara bu bilgiler ışığında yol gösterilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca araştırmada klarnet kamışının, klarnetin önemli bir parçası olduğu belirtilmiştir. Bu çalışmada kamış seçimlerinin icracıların kendi seçimlerine bağlı olduğu anlatılmış ve kamışın titreşimi hakkında bilgi verilmiştir. Klarnet ailesinin orkestra içindeki en geniş türe sahip enstrüman ailesi olduğu anlatılmış ve her biriyle ilgili genel bilgiler verilmiştir.

Ak (2018) “Carl August Nielsen’in Klarnet Konçertosu’nun Form Analizi ve İcracılık Yönünden Değerlendirilmesi” başlıklı çalışmasında Nielsen’in yaşamı, müziği, yapıtları, Konçertosu’nun tarihi, form analizi ve icra yönünden değerlendirilmesi hakkında bilgiler verilmiştir. Ayrıca teknik ve müzikal açıdan zorluklar incelenmiş, önerilen çalışma etütleri ve parmak pozisyonlarıyla tavsiyelerde bulunulmuştur. Yapılan bu detaylı çalışmanın sonucunda, bu incelemenin yeni kuşak klarnetçilere farklı bir bakış açısı sunacağı sonucuna varılmıştır.

Güleç (2018) “Özengen Müzik Eğitimi Veren Kurumlarda Klarnet Eğitime Yönelik Öğretmen Görüşleri” isimli çalışmasında özengen müzik eğitimi veren kurumlardaki klarnet eğitiminin öğretmen ve öğrenci boyutunda değerlendirilmesini hedeflemiştir. Araştırmada nitelikli bir eğitimin önemli bir unsuru olan eğitimcilerin, alanlarında aldıkları eğitimin yeterliliğinin ders ve öğrenci başarısı üzerinde oluşturabileceği olumlu etkiler

düşünüldüğünde, ortaya çıkan sonucun özengen müzik eğitimi kapsamında verilen klarnet derslerinin niteliğinin pozitif yönde etkileneceği sonucuna ulaşılmıştır.

2.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Wehner (1963) yapmış olduğu “The Effect of Interior Shape and Size of Clarinet Mouthpieces on Intonation and Tone Quality” adlı çalışmasında klarnet ağızlıklarının büyüklüklerinin ve iç tasarımının entonasyon ve ton kalitesi üzerindeki etkilerini incelemiştir. Araştırmada her klarnet için doğru ağızlığı üretmenin üreticilerin sorumluluğu altında olduğu tespit edilmiştir. Klarnet hocasının veya müzik eğitimcisinin öğrenci tarafından kullanılan klarnetin ağızlığının büyüklüklerini ve iç tasarımını, entonasyonun ve ton kalitesinin doğruluğu açısından kontrol etmesi gerektiği tespit edilmiştir. Gerçek ölçümlerin teleskopik ölçümler ve mikrometre ile yapılabilineceği tespit edilmiştir.

Intravaia ve Resnick (1968) tarafından yapılmış olan “A Research Study of a Technique for Adjusting Clarinet Reeds” adlı çalışmanın amacı kamışın temel yapısal dengesini bozmayacak şekilde klarnet kamışlarını ayarlama tekniğini bulmaktır. Bu çalışmada bir karşılaştırma deneyi yapılmıştır. Bunun için aynı kutudan aynı markada ve aynı sertlikte 3 kamış seçilmiştir. Bir numaralı kamış Hollanda bıçağı, iğne egesi, kamış bıçağı ve silikon karbür kullanılarak test edilmiş ve ayarlanmıştır. Ayarlama ve sabitleme gerektiren alanlar, daha önce açıklanan önde gelen sanatçıların ve otoritelerin önerilerine göre yapılmıştır. İki numaralı kamış, Sublett Scott tarafından açıklanan yöntemle göre test edilmiş ve ayarlanmıştır. Ekipman bir kamış bıçağı, silikon karbür ve bir parça lucite camdan oluşmuştur. Kamıştaki kazıma alanının sınırları, Scott tarafından sınırlandırılmıştır. Üç numaralı kamış ise wamp metodu ile yani klasik kamış kesme metodu ile test edilmiştir. Sonuç olarak her 3 metodun da kamış fonksiyonunu iyileştirme bağlamında faydalı oldukları görülmüştür. Bir numaralı

kamışın düzeltmeleri için daha fazla zamana ihtiyaç duyulmuşken ve sonuçlar daha uzun zamanda alınmışken, iki ve üç numaralı kamışlar daha hızlı tepki vermiş ve bu kamışlarda değişiklikler görüldüğü tespit edilmiştir.

Pino (1980) yazdığı “ The Clarinet and Clarinet Playing” isimli kitabında klarnet ağızlığının önemi, yapısı ve seçimi gibi konuların üzerinde önemle durmuştur. Pino’ya göre klarnet ağızlığı klarnetin kendisinden bile daha önemlidir. Bir ağızlığı değerlendirmek için dört kriter vardır. Bunların birincisi ağızlığın entonasyonudur, yani diğer enstrümanlarla olan uyumudur. İkincisi çıkardığı ses kalitesidir. Üçüncüsü klarneti çalan kişinin istediği tona cevap verme özelliğidir. Sonuncusu ise ağızlığın sağladığı üfleme yani rahat ses çıkarma özelliğidir.

Hoeprich (1984) yapmış olduğu “Clarinet Reed Position in the 18th Century” isimli çalışmasında 18. yüzyılda klarnet kamışının hangi pozisyonlarda tercih edildiğini araştırmıştır. Araştırma sonucunda Fransa ve İngiltere’de daha çok üst dudak pozisyonunun kullanıldığı görülmüştür. Fakat alt dudak pozisyonunun da tercih edildiği tespit edilmiştir. Yani her iki pozisyonun da farklı yerlerde kullanıldığı sonucuna varılmıştır.

Ellis (1991) yapmış olduğu “Comparative Analysis of Four Measurement Instruments for Clarinet Mouthpieces and An Investigation of Dimensional Consistency of Intermediate Mouthpieces” isimli çalışmasında orta seviye klarnet ağızlıklarının boyutsal tutarlılığının araştırmasını yapmış ve klarnet ağızlıkları için dört ölçüm cihazının karşılaştırılmalı bir analizini yapmayı amaçlamıştır. Araştırma sonucunda ölçüm cihazlarının farklı sonuçlar verdiği tespit edilmiştir. İncelenen 3 ağızlık markasının göze çarpan tasarım farklılıkları gösterdiği gözlemlenmiştir. Üç ağızlıktan ikisinin yüzeyinde yani kamış takma kısmında

dengesizlik tespit edilmiştir. Ayrıca ağızlıkların uç açıklıklarının ölçümlerinde farklı sonuçlara varılmıştır.

Casadonte (1995) yapmış olduğu “The Clarinet Reed: An Introduction to Its Biology, Chemistry and Physics” isimli çalışmasında klarnet kamışını biyolojik, kimyasal ve fiziki açılarından incelemiştir. Araştırmaya göre ilk klarnet kamışları modern klarnet kamışlarına göre daha geniştir. Modern dönemde kullanılan kamışlar 1.35 cm iken, o dönemde kullanılan kamışların 1.5 cm genişliğinde olduğu tespit edilmiştir. Kamışların o dönemde dikdörtgen şeklinde olduğu ve modern kamışlar ile karşılaştırıldığında daha uzun bir titreşim büyüklüğüne sahip olduğu görülmüştür. Kısmen de modern kamışlara göre daha kalın oldukları tespit edilmiştir. Daha geniş, daha kalın ve daha yassı yani düz kamışların, ses çıkarmak için daha gevşek ve daha esnek bir ağız yapısına izin verdiği sonucuna varılmıştır.

Kolesik, Mills ve Sedgley (1998) yapmış oldukları “Anatomical Characteristics Affecting the Musical Performance of Clarinet Reeds Made from *Arundo Donax* L. (Gramineae)” isimli çalışmalarında, *Arundo Donax* klarnet kamışlarının müzikal performansları ve onların anatomik özellikleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmaya göre *Arundo Donax*'ın gövdesi büyük oyuk alanına sahip bir dairesel şeklindedir. Bu yapının 3 iç içe geçmiş halkadan ve dış kortikal yani kabuksal parçalardan oluştuğu tespit edilmiştir. Araştırmada çalışılan on beş anatomik özelliğin beşi ile müzikal performansın iki özelliği arasında istatistiksel olarak önemli farklar tespit edilmiştir.

Pearson (2000) “18th and 19th Century Iconographical Representations of Clarinet Reed Position” adlı çalışmasında 18. ve 19. yüzyıllardaki kesin bilinen ve belirsiz olan kamış pozisyonlarını incelemiştir. Öncelikle sanat çalışmaları olarak amaçlanan 18. ve 19.

yüzyıllardaki ikonografik kaynaklarda bulunan klarnet ve klarnet kamışları ile ilgili bulunan pozisyonlarda tek düzelik ve gerçeğe uygunlukta eksiklikler olduğu tespit edilmiştir.

Tachibana ve Takahashi (2000) tarafından yapılmış olan “Sounding Mechanism of a Cylindrical Pipe Fitted With a Clarinet Mouthpiece” başlıklı çalışmanın amacı “nefes yani üfleme baskısının bir kontrol değişkeni olarak değiştiği zaman o değişikliklerin arasındaki histeretik geçişleri ve hava sütununda neden olunan doğrusal olmayan titreşimleri tatmin edici şekilde yeniden üreten güvenilir minimal bir model sunmaktır.” Ses mekanizmasının yeniden ses üretiminde niteliksel oranlarında başarılı bir sayısal model sunulsa da, niceliksel oranlarda farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca çalışmada karmaşık histerik geçişler gözlemlenmiştir.

Jessup (2017) yapmış olduğu “Clarinet Reed Adjustment and Care” isimli çalışmasında, klarnet kamışının ayarı, bakımı ve seçiminin klarnetin performansı üzerindeki etkilerini araştırmıştır. Araştırma sonucunda klarnet çalmanın, ton kalitesinin, tepkinin, artikülasyonun ve teknik kolaylığın kamışın kalitesinden etkilendiği sonucuna varılmıştır. İcracının iyi bir kamış kullanıyorsa çok daha kolay ve kulağa hoş gelen bir performans gösterebildiği tespit edilmiştir. Aynı şekilde kötü bir kamış ile de iyi bir performans gösterilebileceği fakat daha fazla zorlanılacağı ve daha fazla çalışmak zorunda kalınacağı sonucuna varılmıştır.

3. Bölüm

Yöntem

Bu bölümde araştırma modeli, çalışma grubu, araştırmada verileri toplamada kullanılan araçlar, verilerin toplanması ve toplanan verilerin çözümlenmesinde kullanılan yöntem ve tekniklere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma bir karma yöntem araştırmadır. "... 'karma yöntem araştırması,' araştırma problemini kapsamlı ve çok boyutlu incelemek amacıyla, pragmatist felsefenin ilkeleri doğrultusunda nitel ve nicel yöntemleri birlikte kullanarak gerçekleştirilen araştırma olarak tanımlanabilir" (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 322). Ayrıca araştırmada bir karma yöntem deseni olan gömülü desen kullanılmıştır. "Bu desende nitel ya da nicel yöntemlerden biri diğerine göre daha fazla ön plana çıkmaktadır. Yani araştırma büyük ölçüde nitel ya da nicel bir araştırmadır ancak elde edilen verilerin desteklenmesi, genellemesi ya da açıklanması için alternatif yöntemle elde edilen verilere de ihtiyaç vardır" (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 326). Bu araştırma temelde nicel bir araştırma olarak tasarlanmış ve bunun için nicel veri toplama yöntemlerinden anket tekniği kullanılmıştır fakat ankette derinlemesine bilgiler elde edilip ayrıntılı açıklamalar ve genellemeler yapılabilmesi için görüş, öneri ve nedenlere dair sorular da kullanılmıştır. "Anket belli bir amaç ve plana göre tasarlanıp düzenlenmiş soru listesidir" (Karasar, 2016: 221). "Önceden belirlenmiş bir örneklem grubunun belirli bir yapıda oluşturulmuş sorulara karşılık vermesiyle veri elde etme metodudur" (Çepni, 2010: 170). Araştırmada si bemol klarnet icracılarının ağızlık ve kamış kullanımına dair görüş ve önerilerinin belirlenmesi amacıyla anket tekniği kullanılırken, yukarıda belirtildiği gibi görüş

ve önerileri için daha derin veriler elde etmek adına ankette biçim yönünden kapalı uçlu soruların yanında açık uçlu sorular da kullanılmıştır.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmada yer alan çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın amacı doğrultusunda si bemol klarnet icracılarına ulaşılmaya çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda Türkiye'nin çeşitli illerinde bulunan si bemol klarnet icracı ve eğitimcilerine ulaşılmıştır. Bu doğrultuda araştırma örnekleme ulaşmak için Türkiye'nin başlıca müzik kurumları arasında yer alan Yükseköğretim Kuruluna (YÖK) bağlı 36 Devlet Konservatuarı ve 23 Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, Kültür ve Turizm Bakanlığına (KTB) bağlı 6 Devlet Opera ve Balesi, 6 Devlet Senfoni Orkestrası ve Türk Silahlı Kuvvetlerine (TSK) bağlı 23 Kara Kuvvetleri Komutanlığı Bandosu olmak üzere çeşitli kurumlarda çalışan klarnet icracıları ve eğitimcilerine hazırlanan anket gönderilmiştir. Ayrıca bu kurumlardan bağımsız olarak araştırmacı tarafından tespit edilen Milli Eğitim Bakanlığına (MEB) bağlı müzik öğretmenleri, Belediye orkestra ve bandolarındaki icracılar, çeşitli yükseköğretim kurumunda performans alanında öğrenim gören lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencileri ve serbest çalışan müzisyenlerden oluşan 64 si bemol klarnet icracı/eğitimcisine daha anket gönderilmiştir. Gönderilen anketler arasında toplamda yanıtlanarak gönderilen anket sayısı 74'tür. Böylece bu araştırmanın çalışma grubunu 74 si bemol klarnet icracısı oluşturmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Anket soruları 12'si kapalı uçlu (9 çoktan seçmeli, 3 evet-hayır) ve 13'ü açık uçlu olmak üzere 25 sorudan oluşmaktadır. Araştırma soruları araştırmanın amacına uygun olarak araştırmacı tarafından oluşturulmuş ve

anket formunda yer alan sorular, alan uzmanlarına sorularak uzman görüşleri doğrultusunda uygulama için son şeklini almıştır. Bu amaçlar doğrultusunda oluşturulan sorular; katılımcıların si bemol klarnet ile ilgili eğitim durumları, çalıştıkları kurum, ne kadar süredir klarnet çaldıkları, klarnet yaşamına başlarken kullandıkları ağızlık ve kamış seçerken kimi veya hangi kaynağı referans aldıkları, katılımcıların klarnet yaşamına hangi marka ağızlık ve kamış ile başladıkları, icra ettikleri müzik türleri, şu an kullandıkları ağızlık ve kamış marka modeli, neden bu ağızlık ve kamış modelini kullandıkları, ne sıklıkla ağızlık ve kamış değiştirdikleri, kullandıkları klarnet markaları, ağızlıkları ile klarnet markalarının benzer olup olmadığı, farklı ise nedeni, kaç numara kamış kullandıkları, hangi açıklıkta ağızlık kullandıkları ve bunun nedeni, icra edilen müzik türüne göre ağızlık ya da kamış değiştirip değiştirmedikleri ve bunun nedeni, aynı program ya da etkinlikte farklı ağızlık ya da kamış kullanma durumları ve son olarak klarnet kullanıcılarına tavsiye edecekleri kamış ve ağızlık marka ve modeli ile ilgili tecrübeleri doğrultusunda klarnet icracılarına yönelik ağızlık ve kamış seçimine yönelik önerilerden oluşmaktadır.

3.4. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Verilerin toplanması için elektronik ortamda google formlarda hazırlanan anket Türkiye'nin çeşitli illerindeki müzik kurumlarında çalışan si bemol klarnet icracı ve eğitimcilerine e-mail yoluyla iletilmiştir. Ayrıca aynı anket bu kurumlar dışında yer alan icracı ve eğitimcilere de elektronik ortamda gönderilmiştir.

Araştırmada yer alan verilerin çözümlemesinde SPSS 20 paket programı kullanılmıştır. Katılımcılar sırası ile "K(sayı)" ile kodlanarak sunulmuştur. Sorulardan elde edilen nicel verilerin analizinde frekans ve yüzde değerleri kullanılmıştır. Verilerin çözümlemesinde gömülü desen araştırmalarında kullanılabilen nitel veri analiz

tekniklerinden olan betimsel analiz tekniği de kullanılmıştır. “Nitel verilerin daha az ağırlığa sahip olduğu gömülü desen araştırmalarında betimsel analiz yaklaşımı benimsenebilir” (Yıldırım ve şimşek, 2016:332). Betimsel analiz tekniğinde araştırmacılar çoğunlukla katılımcıların kendi ifadelerinden doğrudan alıntılar yapar, bu ifadeleri mümkün olduğunca değiştirmeden aynen kullanarak okuyuculara sunar. Ayrıca araştırmacı durumu olduğu gibi ortaya koyup tanımlamayı amaçlar (Çetin, 2012). Bununla beraber betimsel analizde veriler temalar halinde sistematik ve açık bir şekilde betimlenir (Yıldırım ve şimşek, 2016). Bu araştırmada, görüş, öneri ve nedenlerle ilgili sorulardan elde edilen veriler, bu tekniğe göre analiz yapılırken çıkan sonuçlara göre özetlenmiş ve yorumlanmıştır. Elde edilen veriler tablolaştırılarak sunulmuştur.

4. Bölüm

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde araştırmada kullanılan anket formundan elde edilen bulgular yer almaktadır. İlk olarak katılımcılara ait bilgiler; eğitim durumu ve çalıştıkları kurumlar sunulmuş, sonrasında ise araştırmaya katılan klarnet kullanıcılarının klarnet çalma süreleri, çaldıkları müzik türleri ve kullandıkları klarnet markalarına yer verilmiştir. Çalışmanın ilerleyen bölümlerinde katılımcıların kamış ve ağızlık seçiminde referans aldıkları kişilere yer verilirken, sonrasında katılımcıların kullandıkları ağızlık ile klarnetlerinin aynı marka olup olmama durumları incelenmiştir. Katılımcıların klarnet ve ağızlık markaları farklı ise bunun nedenlerine ilişkin bilgiler tablo şeklinde sunulmuştur. Araştırmada yer alan katılımcıların kullandıkları ağızlık markalarına ilişkin; klarnet yaşamına başlarken ilk olarak kullandıkları ağızlık markaları, şu an kullanmakta oldukları ağızlık markaları ve modellerine ait bilgiler sunulmuştur. Katılımcıların kullanmakta oldukları ağızlığı kullanma nedenleri ise özet şeklinde tablo olarak sunulmuştur.

Araştırmada yer alan katılımcılardan ağızlık ile ilgili bilgileri sunulduktan hemen sonra kamış ile ilgili kullanımlarına ve önerilerine yer verilmiştir. Bu kapsamda katılımcıların, kullanmakta oldukları kamış markaları, kullandıkları bu markalara ait modellerine ait bilgiler sunulmuştur. Sonrasında ise katılımcıların kullanmakta oldukları kamış markalarını kullanım nedenleri özetlenerek tablo şeklinde sunulmuştur. Katılımcıların kullanmakta olduğu kamış ve ağızlığı değiştirme sıklıklarına ait bilgilere yer verilmiştir. Katılımcıların kullandıkları kamış numarası ve ağız açıklığına ait bilgiler ve bunları kullanma nedenleri özet halinde tablo ile sunulmuştur. Aynı program veya konser etkinliklerinde katılımcıların farklı ağızlık ve kamış kullanma durumları, çalınan farklı müzik türlerine göre

katılımcıların ağızlık veya kamış değiştirme nedenleri incelenmiş ve tablo şeklinde sunulmuştur. Son olarak katılımcıların kullanıcılara önerdiği ağızlık, kamış marka ve modeli, bunun nedenleri ve katılımcıların kullanıcılara ağızlık ve kamış seçimine yönelik önerilerine yer verilmiştir.

4.1. Katılımcıların Eğitim Durumuna Ait Bulgular

Tablo 1’de katılımcıların eğitim durumlarına ait bilgiler frekans ve yüzde değerleri şeklinde sunulmuştur.

Tablo 1

Katılımcıların Eğitim Durumuna Ait Frekans ve Yüzde Değerleri

Eğitim Durumu	Frekans	Yüzde (%)
Konservatuvar	33	44,6
Bando Astsubay Meslek Yüksek Okulu	28	37,8
Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı	12	16,2
Belirtilmemiş	1	1,4
Toplam	74	100

Tablo 1 incelendiğinde araştırmada yer alan si bemol klarnet icracılarının; %44,6’sı konservatuvar, %37,8’i Bando Astsubay Meslek Yüksek Okulu ve %16,2’si Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı eğitim durumuna sahip olduğu görülmektedir. Ayrıca bir kişi ise eğitim durumunu belirtmemiştir.

4.2. Katılımcı Profiline Ait Bulgular

Tablo 2’de katılımcı profiline ait bilgiler katılımcıların çalıştığı/bağlı olduğu kuruma göre sınıflandırılarak frekans ve yüzde değerleri şeklinde sunulmuştur.

Tablo 2

Katılımcı Profiline Ait Frekans ve Yüzde Değerleri

Katılımcı Profili	Çalıştığı/Bağlı Olduğu Kurum	Frekans	Yüzde (%)
Astsubay Klarnet İcracısı	TSK Kara Kuvvetleri Komutanlığı	33	44,6
Lisans-Yüksek Lisans Doktora Öğrencisi	YÖK Konservatuvar/ Müzik Eğitimi Anabilim Dalı	9	12,1
Klarnet İcracısı	KTB Devlet Opera ve Balesi	8	10,8
Klarnet İcracısı/Eğitmeni	YÖK Devlet Konservatuvarı	8	10,8
Müzik Öğretmeni/Klarnet Eğitmeni	MEB	5	6,7
Klarnet İcracısı	KTB Devlet Senfoni Orkestrası	4	5,4
Klarnet İcracısı/Eğitmeni	YÖK Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı	3	4,0
Klarnet İcracısı	Belediye Senfoni Orkestrası ve Bandosu	2	2,8
Klarnet İcracısı/Eğitmeni	MEB Güzel Sanatlar Lisesi	1	1,4
Klarnet İcracısı	Serbest müzisyen	1	1,4
Toplam		74	100

Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya katılan si bemol klarnet icracılarının/ öğretmenlerinin çalıştıkları/bağlı oldukları kurumlar arasında %44,6 ile TSK Kara Kuvvetleri Komutanlığı bulunmaktadır. Ayrıca katılımcıların %12,1'inin YÖK Konservatuvar ve Müzik Eğitimi Anabilim Dalı lisan/yüksek lisans ve doktora öğrencileri olduğu görülmektedir. Bunun yanında çalışma katılan icracı/eğitmcilerin %10,8 ile KTB Devlet Opera ve Bale Orkestrası, %10,8 ile YÖK Devlet Konservatuvarları, %6,7 ile MEB, %5,4 ile KTB Devlet Senfoni Orkestraları, %4 ile YÖK Eğitim Fakültesi Ana Bilim Dallarında çalıştıkları tespit edilmiştir. Son olarak, katılımcı profilleri arasında %2,8 ile Belediye Senfoni Orkestrası ve Bandosu, %1,4 ile MEB Güzel Sanatlar Lisesi icracı/eğitmcileri bulunurken, %1,4 oranında ise serbest icracı bulunduğu tespit edilmiştir.

4.3. Katılımcıların Klarnet Çalma Yıllarına Ait Bulgular

Tablo 3’de katılımcıların klarnet çalma yıllarına ait bilgiler frekans ve yüzde değerleri şeklinde sunulmuştur.

Tablo 3

Katılımcıların Klarnet Çalma Yıllarına Ait Frekans ve Yüzde Değerleri

Klarnet Çalma Süresi	Frekans	Yüzde (%)
3 - 11 Yıl Arası	19	25,7
12 - 20 Yıl Arası	23	31,1
21 - 29 Yıl Arası	26	35,1
30 Yıl ve Üstü	6	8,1
Toplam	74	100

Tablo 3 incelendiğinde si bemol klarnet icracılarının %25,7'sinin 3 - 11 yıl arası, %31,1'inin 12 - 20 yıl arası, %35,1'inin 21 - 29 yıl arası ve %8,1'inin ise 30 yıl ve üzerinde bir süredir klarnet çaldıkları görülmektedir.

4.4. Katılımcıların Çaldıkları Müzik Türlerine Ait Bulgular

Tablo 4’te katılımcıların çaldıkları müzik türlerine ait bilgiler frekans ve yüzde değerleri şeklinde sunulmuştur. Aşağıdaki tabloda verilen cevaplar çoklu seçenek olduğundan ve aynı kişiler birden fazla cevap verdiği için dolayı yüzdeler 74 kişi sayısına göre hesaplanmıştır. Kişi sayıları açıklamalarda belirtilmiştir.

Tablo 4

Katılımcıların Çaldıkları Müzik Türlerine Ait Frekans ve Yüzde Değerleri

Müzik Türü	Frekans	Yüzde (%)
Klasik	72	97,2
Pop	24	32,4
Caz	14	18,9
Türk Sanat Müziği	10	13,5
Marşlar	9	12,1
Türk Halk Müziği	5	6,7
Blues	3	4,0
Balkan Müziği	1	1,3
Toplam	138*	

*Cevaplar çoklu seçenek olduğundan "n" örneklem sayısını geçmektedir.

Tablo 4 incelendiğinde araştırmada yer alan 74 si bemol klarnet kullanıcısı icra ettikleri müzik türü ile ilgili olarak %97,2'si (72 kişi) en çok Klasik Müzik, %32,4'ü (24 kişi) Pop Müzik, %18,9'u (14 kişi) Caz Müzik, %13,5'i (10 kişi) Türk Sanat Müziği, %12,1'i (9 kişi) Marşlar, %6,7'si (5 kişi) Türk Halk Müziği, %4'ü (3 kişi) Blues Müzik ve %1,3'ü (1 kişi) Balkan Müziği icra ettiklerini belirtmişlerdir. Katılımcılar birden fazla müzik türü ifade ettikleri için 138 cevap elde edilmiştir.

4.5. Katılımcıların Kullandıkları Klarnet Markalarına Ait Bulgular

Tablo 5'te katılımcıların kullandıkları klarnet markalarına ait bilgiler frekans ve yüzde değerleri şeklinde sunulmuştur.

Tablo 5

Katılımcıların Kullandıkları Klarnet Markalarına Ait Frekans ve Yüzde Değerleri

Kullanılan Klarnet Markası	Frekans	Yüzde (%)
Buffet Crampon	45	60,8
Yamaha	18	24,2
Amati	3	4,1
Conn Selmer	4	5,4
Akıneri	2	2,7
J. Michael	1	1,4
Patricola	1	1,4
Toplam	74	100

Tablo 5 incelendiğinde araştırmada yer alan si bemol klarnet icracılarının kullandıkları klarnet markasının %60,8 ile en çok Buffet Crampon olduğu görülmektedir.

Sonrasında %24,2 ile Yamaha, %4,1 ile Amati, %4,1 ile Conn Selmer, %2,7 ile Akıneri, %1,4 ile J. Michael ve %1,4 ile Patricola marka klarnet kullandıkları görülmektedir.

4.6. Katılımcıların Kamış veya Ağızlık Seçiminde Örnek Aldıkları Kişi veya Kaynağa Ait Bulgular

Tablo 6'da katılımcıların kamış veya ağızlık seçiminde örnek aldıkları kişi ya da kaynağa ait bilgiler frekans ve yüzde değerleri şeklinde sunulmuştur. Elde edilen verilerden kodlamalar yapılmıştır.

Tablo 6

Katılımcıların Kamış veya Ağzlık Seçiminde Örnek Aldıkları Kişi veya Kaynağa Ait Frekans ve Yüzde Değerleri

Kamış veya Ağzlık Seçiminde Örnek Alınan Kaynak	Frekans	Yüzde (%)
Klarnet Öğretmeni	61	82,4
Arkadaş	4	5,4
Diğer	4	5,4
Tanınmış Klarnet Sanatçıları	3	4,1
Deneme Yöntemi ile Seçme	2	2,7
Toplam	74	100

Tablo 6 incelendiğinde araştırmaya katılan si bemol klarnet icracılarının %82,42'ünün kamış veya ağzlık seçiminde örnek aldıkları kişi veya kaynağın klarnet öğretmenleri oldukları görülmektedir. Sonrasında sırayla %5,4 ile arkadaş ve diğer nedenler, %4,1 ile tanınmış klarnet sanatçıları ve %2,7 ile deneme yöntemi ile seçme gibi cevapların verildiği görülmüştür. Cevaplar arasında diğer seçeneğinin içinde ise; Fransız ekolü klarnetçileri örnek almak, aile içinde babanın örnek alınması ve son olarak ağzlık ve kamış seçilmesi gerektiğinin bilinmemesinden dolayı klarnetin üzerinde gelen ağzlığı kullanmak gibi cevaplar tespit edilmiştir.

4.7. Katılımcıların Kullandıkları Ağzlık ile Klarnetin Aynı Marka Olma Durumuna Ait

Bulgular

Tablo 7'de katılımcıların kullandıkları ağzlık ile klarnetin aynı olma durumuna ait bilgiler frekans ve yüzde değerleri şeklinde sunulmuştur.

Tablo 7

Katılımcıların Kullandıkları Ağzlık ile Klarnetin Aynı Marka Olma Durumuna Ait Frekans ve Yüzde Değerleri

Kullanılan Ağzlık ile Klarnetin Aynı Marka Olma Durumu	Frekans	Yüzde (%)
Evet	2	2,7
Hayır	72	97,3
Toplam	74	100

Tablo 7 incelendiğinde araştırmada yer alan katılımcıların %2,7'sinin kullandıkları ağzlıkların klarnetleri ile aynı marka olduğu görülmektedir. %97,3'ünün ise kullandıkları ağzlıkların klarnetleri ile aynı marka olmadığı görülmektedir.

4.8. Katılımcıların Kullandıkları Ağzlık Markasının Klarnet Markasından Farklı Olma Nedenlerine Ait Bulgular

Katılımcıların klarnet markasından farklı ağzlık kullanma nedenlerine dair açık uçlu soruya verdikleri cevaplar kategorilere ayrılmıştır. Birbiri ile aynı olan fakat farklı şekilde ifade edilen cevaplar kodlanarak gruplara ayrılmıştır. Söz konusu farklı ağzlık markası kullanma nedenlerine ait bilgiler Tablo 8'de yer almaktadır.

Tablo 8

Kullanılan Ağzılık Markasının Klarnet Markasından Farklı Olma Nedenleri

Kullanılan Ağzılık Markasının Klarnet Markasından Farklı Olma Nedenleri	Frekans	Yüzde (%)	Katılımcılar
			K1,K2, K3, K9, K11, K13, K14, K15, K16, K18, K19, K20, K22, K25, K27, K28, K30, K31, K32, K44, K51, K52, K54, K56, K59,
Yeterince İyi, Uyumlu ve Profesyonel Olmaması	50	72,5	K60, K61, K63, K64, K65, K67, K68, K69, K70, K73, K74, K34, K49, K12, K21, K23, K24, K45, K50, K5, K7, K17, K29, K66, K72
Tercih Etmiyor	15	21,8	K4, K6, K10, K35, K36, K38, K39, K43, K46, K47, K48, K53, K55, K62, K71
Özel Üretilen Ağzılıkların Daha İyi Olması	4	5,7	K8, K40, K41, K57
Toplam	69	100	

Tablo 8 incelendiğinde katılımcıların kullandıkları ağzılık markasının klarnet markasından farklı olma nedenleri olarak %72,5 ile en çok klarnet markaları ile aynı olan

ağızlığın yeterince iyi, uyumlu ve profesyonel olmaması görüşünün en sık rastlanan görüş olduğu görülmektedir. Sonrasında tercih etmiyor olmaları ve özel üretilen ağızlıkların daha iyi olduğunu düşünmeleri katılımcıların farklı marka ağızlık kullanma nedenleri arasındadır. Ayrıca 74 katılımcı arasından 5 katılımcının bu soruya cevap vermediği görülmüştür.

4.9. Katılımcıların Klarnet Yaşamına Başlarken Kullandıkları Ağızlık Markalarına Ait Bulgular

Tablo 9’da katılımcıların klarnet yaşamına başlarken kullandıkları ağızlık markalarına ait frekans ve yüzde değerleri yer almaktadır.

Tablo 9

Katılımcıların Klarnet Yaşamına Başlarken Kullandıkları Ağızlık Markalarına Ait Frekans ve Yüzde Değerleri

Klarnet Yaşamına Başlarken Kullanılan Ağızlık Markası	Frekans	Yüzde (%)
Vandoren	39	52,7
Yamaha	16	21,6
Rico	8	10,8
Selmer	1	1,4
Ashton	1	1,4
Buffet	1	1,4
Emperor	1	1,4
Michael	1	1,4
Belirtilmemiş	6	8,1
Toplam	74	100

Tablo 9 incelendiğinde araştırmaya katılan si bemol klarnet icracılarının klarnet yaşamına başlarken kullandıkları ağızlık markası; %52,7 ile en çok Vandoren olduğu

görülmektedir. Sonrasında sırayla katılımcıların klarnet yaşamına başlarken en çok kullandıkları ağızlık markaları; %21,6 ile Yamaha, %10,8 ile Rico, %1,4 ile Ashton, %1,4 ile Buffet, %1,4 ile Emperor, %1,4 ile Michael ve %1,4 ile Selmer olduğu görülmektedir. Ayrıca katılımcıların %8,1'i hatırlamadıklarından dolayı kullandıkları markayı belirtmiştir.

4.10. Katılımcıların Klarnet Yaşamına Başlarken Kullandıkları Kamış Markalarına Ait Bulgular

Tablo 10'da katılımcıların klarnet yaşamına başlarken kullandıkları kamış markalarına ait frekans ve yüzde değerleri yer almaktadır.

Tablo 10

Katılımcıların Klarnet Yaşamına Başlarken Kullandıkları Kamış Markalarına Ait Frekans ve Yüzde Değerleri

Klarnet Yaşamına Başlarken Kullanılan Kamış Markası	Frekans	Yüzde (%)
Vandoren	50	67,6
Rico	18	24,3
Barre	3	4,1
Daddario	1	1,4
Mızıka Kamışları	1	1,4
Hatırlamıyor	1	1,4
Toplam	74	100

Tablo 10 incelendiğinde katılımcıların klarnet yaşamına başlarken kullandıkları kamış markası %67,6 ile en çok Vandoren olduğu görülmektedir. Sonrasında sırayla; %24,3 ile

Rico, %4,1 ile Barre, %1,4 ile Daddario, %1,4 ile mızıkta kamışları ve %1,4'ü ise kullandıkları ilk kamış markasını hatırlamadığı görülmektedir.

4.11. Katılımcıların Kullanmakta Olduğu Ağızlık Markalarına Ait Bulgular

Tablo 11'de katılımcıların en son kullandıkları ağızlık markalarına ait bilgiler yer almaktadır.

Tablo 11

Katılımcıların Kullanmakta Olduğu Ağızlık Markalarına Ait Frekans ve Yüzde Değerleri

Şu an Kullanılan Ağızlık Markası	Frekans	Yüzde (%)
Vandoren	68	91,9
Pomarico	2	2,7
Rico	2	2,7
Licostini	1	1,4
Remsey	1	1,4
Toplam	74	100

Tablo 11 incelendiğinde katılımcıların %91,9'unun kullandıkları ağızlık markasının Vandoren olduğu görülmektedir. Sonrasında sıra ile %2,7 ile Pomarico, %2,7 ile Rico, %1,4 ile Licostini ve %1,4 ile Remsey markalarıdır.

4.12. Katılımcıların Kullanmakta Olduğu Ağızlık Marka Modeline Ait Bulgular

Tablo 12'de katılımcıların güncel olarak kullandıkları ağızlık marka modellerine ait bilgiler yer almaktadır. Aşağıdaki tabloda verilen cevaplar çoklu seçenek olduğundan ve aynı kişiler birden fazla cevap verdiği için dolayı yüzdelere 74 kişi sayısına göre hesaplanmıştır. Kişi sayıları açıklamalarda belirtilmiştir

Tablo 12

Katılımcıların Kullanmakta Olduğu Ağızlık Marka Modeline Ait Frekans ve Yüzde Değerleri

Kullanılan Ağızlığın Marka ve Modeli	Frekans	Yüzde (%)
Vandoren B45 ve Modelleri	36	48,6
Vandoren B40 ve Modelleri	17	22,9
Vandoren 5JB	5	6,7
Vandoren BD5	4	5,4
Licostini A1	1	1,3
Pomarico Wizard Medium	1	1,3
Pomerico Safir	1	1,3
Remsey Jazz	1	1,3
Vandoren B44	1	1,3
Vandoren B4R Lirli	1	1,3
Vandoren M30	1	1,3
Belirtilmemiş	8	10,8
Toplam	77*	

*Cevaplar çoklu seçenek olduğundan "n" örneklem sayısını geçmektedir.

Tablo 12 incelendiğinde katılımcıların en çok kullandıkları ağızlık marka ve modelin %48,6 ile Vandoren B45 ve modelleri olduğu görülmektedir. Sonrasında %22,9 ile Vandoren B40 ve modelleri, %6,7 ile Vandoren 5JB, %5,4 ile Vandoren BD5 takip etmektedir. Bunlarla birlikte katılımcılar %1,3 ile Licostini A1, Pomarico Wizard Medium, Pomerico Safir, Remsey Jazz, Vandoren B44, Vandoren B4R Lirli ve Vandoren M30 ağızlık modellerini tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların %10,8'i ise tercihlerini belirtmemişlerdir.

4.13. Katılımcıların Kullanmakta Olduğu Ağzlık Marka Modellerini Kullanma

Nedenlerine Ait Bulgular

Katılımcıların kullandıkları ağzlık marka ve modellerini kullanma nedenlerine dair verdikleri cevaplar kodlanarak gruplandırılmıştır. Katılımcıların kullanım nedenleri Tablo 13’de yer almaktadır.

Tablo 13

Katılımcıların Kullanmakta Olduğu Ağzlık Marka Modellerini Kullanma Nedenleri

Kullanılan Ağzlık Modeli	Kullanma Nedeni	Frekans	Yüzde (%)	Katılımcılar
	Açık Olması	10	15,4	K38, K41, K45 K48, K52, K72, K18, K29, K66, K74
Vandoren B45 Lirli	Kullanım Rahatlığı, Kolay Kontrol	8	12,3	K5, K15, K22, K50, K58, K30, K50, K45
	Güzel Bir Ton	7	10,8	K5, K15, K22, K58, K27, K45, K66
	Entonasyonu Güzel	1	1,5	K41
	Güzel Bir Ton	4	6,2	K23, K26, K53, K56
Vandoren B45	Açık Olması	4	6,2	K23, K24, K35, K56
	Kullanım Rahatlığı	2	3,1	K63, K54
	Güzel Bir Ton	9	13,8	K2, K7, K9, K10, K14, K21, K61, K39, K36
Vandoren B40	Kullanım Rahatlığı	3	4,6	K8, K10, K47
	Entonasyonu Güzel	2	3,1	K1, K13
	Açık Olması	3	4,6	K4, K74, K71
Vandoren 5JB	Kaliteli Olması	1	1,5	K64
Vandoren BD5	Kullanım Rahatlığı	3	4,6	K3, K11, K44

	Güzel Bir Ton	3	4,6	K3, K11, K44
Licostini A1	Karşı Direnci Yüksek, Homojen Oktav	1	1,5	K16
Pomarico Wizard Medium	Daha Büyük, Daha Fazla Ve Solistik Bir Ses Çıkışı	1	1,5	K20
Remsey Jazz	Açık Olması	1	1,5	K32
Vandoren B44	Açık Olması, Ses Kalitesi	1	1,5	K59
Vandoren B4R Lirli	Açık Olmasından Dolayı Si Bemol Klarnet İçin Daha Uygun	1	1,5	K74
Toplam		65	100	

Katılımcılar en çok kullandığı ağızlık markalarından olan Vandoren B45 Lirli modelini en fazla kullanma nedenlerini açık olması ve kullanım rahatlığı ile kolay kontrol edilebilir olması şeklinde belirtirken, Vandoren B45 model ağızlığı kullanma nedenleri olarak da açık ve güzel bir tonu olması yönünde görüş belirtmiştir. Sonrasında katılımcılar Vandoren B40 model ağızlığı kullanma nedenleri olarak güzel bir ton sağlamasını gerekçe olarak gösterirken, Vandoren 5JB model ağızlığı kullanma nedenleri olarak ise açık olmasını sebep olarak göstermişlerdir. Vandoren BD5 model ağızlığı kullanma nedenleri olarak kullanım rahatlığı ve güzel bir tonu olması, Licostini A1 model ağızlığı kullanma nedenleri olarak karşı direnci yüksek ve homojen oktava sahip olması, Pomarico Wizard Medium model ağızlığı kullanma nedenleri olarak ise daha büyük, daha fazla ve solistik bir ses çıkışına sahip olmasını neden olarak belirtmişlerdir. Katılımcılar Remsey Jazz model ağızlığı kullanma nedenlerini ağızlığın açık olması olarak belirtirken, Vandoren B44 model ağızlığı kullanma nedenleri olarak ise açık olmasını ve ses kalitesini ön plana çıkarmışlardır. Vandoren B4R

Lirli model ağızlığı kullanma nedeni olarak ise bir katılımcı açık bir ağızlık olmasından dolayı Si bemol klarnet için daha uygun olduğunu belirtmiştir.

4.14. Katılımcıların Kullanmakta Olduğu Kamış Markalarına Ait Bulgular

Tablo 14’de katılımcıların kullanmakta olduğu kamış markalarına ait frekans ve yüzde değerleri yer almaktadır.

Tablo 14

Katılımcıların Kullanmakta Olduğu Kamış Markalarına Ait Frekans ve Yüzde Değerleri

Kullanılan Kamış Markası	Frekans	Yüzde (%)
Vandoren	69	93,2
Rico	2	2,7
Legere	2	2,7
Rigotti	1	1,4
Toplam	74	100

Tablo 14 incelendiğinde katılımcıların kullandıkları kamış markası %93,2 ile en çok Vandoren olduğu görülmektedir. Sonrasında sıra ile %2,7 ile Rico, %2,7 ile Legere ve %1,4 ile Rigotti markalarının olduğu görülmektedir.

4.15. Katılımcıların Kullanmakta Olduğu Kamış Marka Modeline Ait Bulgular

Tablo 15’te ise katılımcıların kullanmakta oldukları kamış marka modelleri yer almaktadır. Bazı katılımcılar bu soruya kullandıkları kamışın marka ve numarasını belirterek cevap verdiği için dolayı bu şekilde tabloya yansıtılmıştır.

Tablo 15

Katılımcıların Kullanmakta Olduğu Kamış Marka ve Modeline Ait Frekans ve Yüzde Değerleri

Kullanılan Kamışın Marka ve Modeli	Frekans	Yüzde (%)
Vandoren V12	24	40,0
Vandoren 56 Rue Lepic	9	15,0
Vandoren Traditional	6	10,0
Vandoren Numara 3	6	10,0
Vandoren Numara 3,5	5	8,3
Vandoren V21	5	8,3
Vandoren Numara 2,5	3	5,0
Legere Signature	2	3,3
Toplam	60*	100

*Cevaplar çoklu seçenek olarak sunulmuştur.

Tablo 15 incelendiğinde katılımcıların en fazla kullanmakta olduğu kamış marka ve modelin %40 ile Vandoren V12 modeli olduğu görülmektedir. Sonrasında sırasıyla %15 ile Vandoren 56 Rue Lepic, %10 ile Vandoren Traditional, %10 ile Vandoren Numara 3, %8.3 ile Vandoren 3,5, %8,3 ile Vandoren V21, %5 ile Vandoren Numara 2,5, %3,3 ile Legere Signature olduğu görülmektedir.

4.16. Katılımcıların Kullanmakta Olduğu Kamış Marka Modellerini Kullanma Nedenlerine Ait Bulgular

Tablo 16'da katılımcıların kullandıkları kamış marka ve modellerini kullanma nedenlerine dair açıklamalar yer almaktadır. Araştırmada bu bulguya ait soruya 29 katılımcı cevap vermiştir. Elde edilen veriler kodlanarak gruplara ayrılmıştır.

Tablo 16

Katılımcıların Kullanmakta Olduğu Kamış Marka Modellerini Kullanma Nedenleri

Kullanılan Kamış Modeli	Kullanma Nedeni	Frekans	Yüzde (%)	Katılımcılar
Vandoren V12	Ağızlığa Uygunluk	1	3,45	K8
	Yumuşak	1	3,45	K12
	B40 Ağızlık İle Uyumlu	1	3,45	K13
	Uzun Ömürlü ve Dayanıklı	1	3,45	K15
	En Sağlıklı Ses Çıkarma	2	6,90	K40 K55
	Ton Kalitesi	2	6,90	K39 K54
	Hakimiyet Kolaylığı	1	3,45	K58
Vandoren 56 Rue Lepic	Kullanım Kolaylığı, Hızlı Sonuç	2	6,90	K21 K51
	Yumuşak Ve Net Ses	1	3,45	K30
	Derin Ve Yuvarlak Ton Vermesi	2	6,90	K44 K11
Vandoren Numara 3	Kullanılan Ağızlığa Uygun	1	3,45	K26
	Tiz Sesleri Temiz Çıkarması	1	3,45	K35
	Kaliteli	1	3,45	K50
	Net Ses	1	3,45	K59
Vandoren Numara 3,5	3 Numaraya Göre Kontrolü Rahat Ve Koyu Bir Ton Elde Edilebilmesi	1	3,45	K6
	Kullanılan Ağızlığa Uygun	1	3,45	K27
Vandoren V21	En Sağlıklı Ses Çıkarma	1	3,45	K40
	Kutu İçinde Daha Fazla Kullanılabilir Kamış Bulunması	1	3,45	K48
Vandoren Numara 2,5	Yumuşak Ve Güzel Ton	1	3,45	K56
Legere Signature	Rahat Ton Elde Edimi	2	6,90	K17, K20
	Uzun Ömürlü	1	3,45	K20
Vandoren Traditional	Entonasyon ve Projeksiyon Açısından Uygun	1	3,45	K9
	Güzel Ton Elde Edimi	1	3,45	K38
	İklim Şartlarına Uygunluk	1	3,45	K2
Toplam		29	100	

Tablo 16’da katılımcıların kullandıkları kamış marka ve modellerini kullanma nedenleri incelendiğinde verilen cevapların genellikle ağızlığa uygunluk, güzel ton elde edilmesi, kullanım kolaylığı ve ton kalitesi gibi cevaplar olduğu görülmektedir. Aynı şekilde entonasyon açısından uygunluğu ve iklim şartlarına uygunluğu gibi cevaplar da belirtilmiştir.

4.17. Katılımcıların Ağızlık Değişirme Sıklıklarına Ait Bulgular

Katılımcıların ağızlık değişirme sıklıklarına ait bilgiler Tablo 17’de yer almaktadır.

Tablo 17

Katılımcıların Ağızlık Değişirme Sıklıklarına Ait Frekans ve Yüzde Değerleri

Ağızlık Değişirme Sıklığı	Frekans	Yüzde (%)
Hiç	30	40,5
5 yıl ve üzeri	18	24,3
4 - 5 yıl	2	2,7
3 - 4 yıl	10	13,5
2 - 3 yıl	6	8,1
1 - 2 yıl	6	8,1
0 - 1 yıl	2	2,7
Toplam	74	100

Tablo 17 incelendiğinde katılımcıların %40,5 ile çoğunluğunun kullandıkları ağızlığı gerekmedikçe değiştirmedikleri görülmektedir. Katılımcıların ağızlıkları değişirme sıklıkları; %24,3’ü 5 yıl ve üzerinde, %13,5’i 3-4 yılda, %8,1’i 1 - 2 yılda, benzer şekilde %8,1’i 2-3 yılda, %2,7’si 4-5 yılda ve son olarak %2,7’si ise 0 ile 1 yıl arasında olduğu görülmektedir.

4.18. Katılımcıların Kamış Değişirme Sıklıklarına Ait Bulgular

Tablo 18’de katılımcıların kamış değişirme sıklıklarına ait frekans ve yüzde değerleri yer almaktadır.

Tablo 18

Katılımcıların Kamış Değişirme Sıklıklarına Ait Frekans ve Yüzde Değerleri

Kamış Değişirme Sıklığı	Frekans	Yüzde (%)
1 Hafta	15	20,3
0 - 1 Ay	47	63,5
1 - 2 Ay	3	4,1
2 - 3 Ay	1	1,4
Yıprandıkça	8	10,8
Toplam	74	100

Tablo 18 incelendiğinde katılımcıların kamış değişirme sıklıklarının %63,5 ile en çok 0 ila 1 ay arasında olduğu görülmektedir. Katılımcıların %20,3’ü kamışlarını 1 hafta, %10,8’i ise yıprandıkça değiştirdiklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların %4,1’i 1 ile 2 ay arasında değişim yaptıklarını belirtirken, %1,4’ü ise 2 ila 3 ay arasında değişim yaptıklarını belirtmişlerdir.

4.19. Katılımcıların Kullandıkları Kamış Numarasına Ait Bulgular

Tablo 19’da katılımcıların kullandıkları kamış numaralarına ait bilgiler yer almaktadır. Katılımcılar tarafından birden fazla cevap verildiğinden dolayı yüzdeler 74 kişiye göre hesaplanmıştır.

Tablo 19

Katılımcıların Kullandıkları Kamış Numarasına Ait Frekans ve Yüzde Değerleri

Kullanılan Kamış Numarası	Frekans	Yüzde (%)
1	3	4,05
2	10	13,5
2,5	1	1,35
3	33	44,5
3,5	26	35,1
3,5 Üzeri	3	4,05
4	13	17,5
Toplam	89*	

*Cevaplar çoklu seçenek olduğundan "n" örneklem sayısını geçmektedir.

Tablo 19 incelendiğinde araştırmada yer alan katılımcıların %44,5'inin çoğunlukla 3 numara kamış kullandığı görülürken, %35,1'inin ise 3,5 numara kamış kullandıkları görülmektedir. Sonrasında sırayla kullandıkları kamış numaraları %17,5 ile 4 numara, %13,5 ile 2 numara, %4,05 ile 1 numara, %4,05 ile 3,5 üzeri numara ve son olarak %1,35 ile 2,5 numara kamışlardır.

4.20. Katılımcıların Kullandıkları Ağızlıkların Açıklıklarına Ait Bulgular

Tablo 20'de katılımcıların kullandıkları ağızlıklara ait ağızlık açıklıklarına ait frekans ve yüzde değerleri yer almaktadır.

Tablo 20

Katılımcıların Kullandıkları Ağzılık Açıklığına Ait Frekans ve Yüzde Değerleri

Kullanılan Ağzılık Açıklığı	Frekans	Yüzde (%)
Orta	37	50,0
Açık	33	44,6
Kapalı	4	5,4
Toplam	74	100

Tablo 20 incelendiğinde katılımcıların %50'si ile çoğunluğunun orta açıklıkta ağzılık kullandıkları görülmektedir. Sonrasında katılımcıların en çok kullandıkları ağzılıkların %44,6 ile açık ağzılık olduğu görülürken %5,4'ünün ise kapalı ağzılık kullandıkları görülmektedir.

4.21. Katılımcıların Kullandıkları Ağzılık Açıklığını Kullanma Nedenlerine Ait Bulgular

Tablo 21'de katılımcıların kullandıkları ağzılıkların açıklıklarının kullanma nedenlerine dair açıklamalar yer almaktadır. Elde edilen veriler gruplanarak kodlara ayrılmıştır.

Tablo 21

Katılımcıların Kullandıkları Ağzılık Açıklığını Kullanma Nedenleri

Kullanılan Ağzılık Açıklığı	Nedeni	Frekans	Yüzde (%)	Katılımcılar
Orta	Kullanım Kolaylığı	20	27,0	K2, K6, K8, K14, K18, K20, K28, K37, K39, K46, K51, K52, K56, K57, K67, K68, K74
	Açık Tonu Tercih Etmediği İçin	1	1,4	K3
	Entonasyon için	2	2,7	K1, K25
	Yumuşak ve Güzel Ton İçin	7	9,5	K19, K21, K22, K29, K36, K42, K44

	Optimum Performans İçin Açıklığın Kontrolü Zorlaştırması ve Kapalıların İstenen Tonu Vermemesi	1	1,4	K44
	Sesin İleriye Taşınması Farklı Müzik Türlerinin Çalınabilmesine Olanak Tanınması	1	1,4	K49
		1	1,4	K65
		4	5,4	K4, K11, K31, K70
Açık	Kullanım Kolaylığı	16	21,6	K5, K10, K23, K24, K26, K27, K33, K40, K53, K55, K58, K62, K63, K72
	Daha Hacimli Güzel Bir Ton İçin	11	14,9	K7, K9, K12, K15, K30, K34, K38, K41, K43, K50, K64
	Teknik Açından Daha verimli Olduğu İçin	1	1,4	K17
	Tiz Sesleri Temiz ve Rahat Çıkarabildiği İçin	2	2,7	K35, K48
	Türk Müziğine Uygun Olduğu İçin	2	2,7	K64, K71
	Ses Tonu İçin	1	1,4	K73
Kapalı	Sonorite, Ton Entonasyon	3	4,1	K13, K16, K69
	Artikülasyonun Daha Rahat Olması	1	1,4	K61
Toplam		74	100	

Katılımcıların orta açıklıkta ağızlık kullanma nedenleri %27 ile kullanım kolaylığı, %9,5 ile yumuşak ve güzel ton elde etme, %5,4 ile farklı müzik türlerinin çalınabilmesine olanak tanınması, %2,7 ile entonasyon uyumu, %1,4 ile açık ton tercih edilmemesi, %1,4 ile

optimum performans vermesi, %1,4 ile açıklığın kontrolü zorlaştırması ve kapalıların istenen tonu vermemesi ve son olarak %1,4 ile sesin ileriye taşınmasıdır.

Katılımcıların açık ağızlık kullanma nedenleri %21,6 kullanım kolaylığı, %14,9 ile daha hacimli güzel bir ton elde etme, %2,7 ile tiz sesleri temiz ve rahat çıkarabilme, %2,7 ile türk müziğine uygun olması, %1,4 ile teknik açıdan daha verimli olması ve %1,4 ile güzel ses tonu gibi nedenlerdir.

Daha az katılımcının kullanmış olduğu kapalı ağızlığın kullanım nedenleri ise %4,1 ile sonorite, ton entonasyon ve %1,4 ile de artikülasyonun rahat olmasıdır.

4.22. Katılımcıların Aynı Program veya Konser Etkinliğinde Farklı Ağızlık Kullanma Durumuna Ait Bulgular

Tablo 22’de katılımcıların aynı program veya konser etkinliğinde farklı ağızlık kullanıp kullanmama durumlarına ait yüzde ve frekans bilgileri yer almaktadır.

Tablo 22

Katılımcıların Aynı Program veya Konser Etkinliğinde Farklı Ağızlık Kullanma Durumuna Ait Frekans ve Yüzde Değerleri

Aynı Program veya Konser Etkinliğinde Farklı Ağızlık Kullanma Durumu	Frekans	Yüzde (%)
Evet	5	6,8
Hayır	69	93,2
Toplam	74	100

Tablo 22’de araştırmada yer alan katılımcıların aynı program veya konser etkinliğinde farklı ağızlık kullanma durumu incelendiğinde %93,2 ile çoğu katılımcının hayır cevabı vererek aynı program veya konser süresince aynı ağızlığı kullandıkları görülmektedir. %6,8

ile daha az sayıdaki katılımcının ise aynı program veya konser etkinliğinde farklı ağızlık kullandıkları görülmektedir.

4.23. Katılımcıların Aynı Program veya Konser Etkinliğinde Farklı Kamış Kullanma Durumuna Ait Bulgular

Tablo 23’de katılımcıların aynı program veya konser etkinliğinde farklı kamış kullanıp kullanmama durumlarına ait yüzde ve frekans bilgileri yer almaktadır.

Tablo 23

Katılımcıların Aynı Program veya Konser Etkinliğinde Farklı Kamış Kullanma Durumuna Ait Frekans ve Yüzde Değerleri

Aynı Program veya Konser Etkinliğinde Farklı Kamış Kullanma Durumu	Frekans	Yüzde (%)
Evet	17	23,0
Hayır	57	77,0
Toplam	74	100

Tablo 23’te katılımcıların aynı program veya konser etkinliğinde kullandıkları kamışları değiştirme durumları incelendiğinde katılımcıların %77’sinin aynı kamışı kullandıkları görülmektedir. Katılımcıların %23’ü ise etkinlik süresince farklı kamış kullandıklarını belirtmişlerdir.

4.24. Katılımcıların Çaldıkları Müzik Türlerine Göre Ağızlık veya Kamış Değiştiren Katılımcıların Değiştirme Nedenlerine Ait Bulgular

Katılımcıların çaldıkları müzik türlerine göre ağızlık veya kamış değişimi yapıp yapmadıklarına dair verdikleri cevaplar özetlenerek gruplandırılmıştır. Söz konusu nedenler

Tablo 24’te yer almaktadır. Katılımcılardan 21 kişi bu kısmı cevaplamışlardır. Elde edilen veriler gruplar kodlanarak ayrılmıştır.

Tablo 24

Çaldıkları Müzik Türlerine Göre Ağızlık veya Kamış Değiştiren Katılımcıların Değiştirme Nedenleri

Katılımcıların Çaldıkları Müzik Türlerine Göre Ağızlık veya Kamış Değiştirme Nedenleri	Frekans	Yüzde (%)	Katılımcılar
Eserin Karakterine Göre	10	47,6	K1, K15, K25, K32, K33, K43, K46, K47, K72, K74
Koma Sesler İçin	4	19,0	K18, K61, K63, K68
Klasik Müzik İçin Kapalı Ağızlık, Türk Müziği ve Diğer Türler İçin Açık Ağızlık	4	14,3	K12, K52, K56, K74
Ton İçin Farklı Kamış	3	14,3	K29, K39, K53
Hava Koşullarına Göre Kamış Değişimi	1	4,8	K9
Toplam	21	100	

Tablo 24’de katılımcıların çaldıkları müzik türlerine göre ağızlık veya kamış değiştirme nedenleri sunulmuştur. Buna göre katılımcıların %47,6’sının eserin karakterine göre değişim yaptığı, %19’unun koma sesler için değişim yaptığı, %14,3’ünün müziğin türüne göre değişim yaptığı yani klasik müzik için kapalı ağızlık, Türk müziği ve diğer türler için açık ağızlık kullanmak üzere kamış ve ağızlık değişimi yaptıkları görülmektedir. Katılımcıların %14,3’ünün istenen ton için farklı kamış kullandıkları görülürken, %4,8’inin ise hava koşullarına göre kamış değişimi yaptığı görülmüştür.

4.25. Katılımcıların Kullanıcılara Önerdiği Ağzlık Marka ve Modeline Ait Bulgular

Tablo 25’te katılımcıların kullanıcılara önerdikleri ağzlık marka ve modellerine ait bilgiler yer almaktadır. Katılımcıların bir kısmı birden fazla cevap verdiği için dolayı cevap sayısı 74’ü geçmiştir. Yüzdeler ise 74 kişi sayısına göre hesaplanmıştır.

Tablo 25

Katılımcıların Kullanıcılara Önerdiği Ağzlık Marka ve Modeline Ait Frekans ve Yüzde Değeri

Ağzlık Önerileri	Frekans	Yüzde (%)
Vandoren	13	17,5
Vandoren B45 Lirli	13	17,5
Vandoren B45	11	14,8
Vandoren B40	9	12,1
Vandoren BD5	7	9,4
Vandoren B45 Noktalı	5	6,7
Vandoren B40 Lirli	4	5,4
Vandoren B40 Seri 13 Profil 88	3	4,05
Vandoren 5JB Profil 88	1	1,35
Vandoren M30	1	1,35
Vandoren CI4	1	1,35
Vandoren 5JB	1	1,35
Playnick	1	1,35
Pomerico	1	1,35
Remsey	1	1,35
Rico	1	1,35
Öneri Yok	7	9,4
Toplam	80*	

*Cevaplar çoklu seçenek olduğundan "n" örneklem sayısını geçmektedir.

Tablo 25 incelendiğinde katılımcıların kullanıcılara önerdiği ağızlık marka ve modeli olarak %17,5 ile Vandoren ve Vandoren B45 Lirli, %14,8 ile Vandoren B45 ve %12,1 ile Vandoren B40 modellerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Diğer katılımcılar; %9,4 ile Vandoren BD5, %6,7 ile Vandoren B45 Noktalı, %5,4 ile Vandoren B40 Lirli ve %4,05 ile Vandoren B40 Seri 13 Profil 88 önermektedir. Geriye kalan katılımcılar; %1,35 ile Vandoren 5JB Profil 88, Vandoren B45 Lirli Profil 88, Vandoren M30, Vandoren B40 Seri 13, Vandoren CI4, Vandoren 5JB, Playnick, Pomerico, Remsey ve Rico markalarını önermişlerdir. Katılımcıların %9,4'ünün ise öneride bulunmadığı görülmektedir.

4.26. Katılımcıların Kullanıcılara Önerdiği Ağızlık Marka ve Modelini Önerme Nedenleri

Tablo 26'da katılımcıların kullanıcılara önerdiği ağızlık marka ve modelinin nedenlerine dair açıklamalar yer almaktadır. Araştırmada bu bulgu ile ilgili soruya 41 katılımcı cevap vermiştir. Elde edilen veriler gruplanarak kodlara ayrılmıştır.

Tablo 26

Katılımcıların Kullanıcılara Önerdiği Ağızlık Marka ve Modelini Önerme Nedenleri

Ağızlık Marka ve Modeli	Önerilme Nedeni	Frekans	Yüzde (%)	Katılımcılar
Vandoren B45 Lirli	Güzel bir ton	2	4,9	K29, K34
	Başlangıç seviyelerinde daha rahat ses üretilebilir	2	4,9	K47, K49
	Farklı türler için kullanılabilir olması	3	7,3	K18, K61, K70
	Kullanım Kolaylığı	3	7,3	K27, K50, K58,
Vandoren	Güzel ses için	1	2,4	K62
	Kaliteli olması	3	7,3	K64, K69, K71
Vandoren B45	Uzun ömürlü olması	1	2,4	K15
	Açık olması	1	2,4	K26
	Parlak ton ve gür ses	1	2,4	K54

	Rahat Kullanım	5	12,2	K35, K48, K52, K54, K55
Vandoren B40	Çalması rahat ve ton kalitesi çok iyi	4	9,8	K2, K9
	Koyu ve geniş bir ton için	3	7,3	K10, K11, K20
Vandoren BD5	Güzel bir tonu olması	2	4,9	K25, K22
	Rahat kullanımı olması	3	7,3	K44
Vandoren B45 Noktalı	Yeni başlayanlar için	1	2,4	K49
	Çalınması kolay ve en çok tercih edilen olması	1	2,4	K50
	Açık olması	1	2,4	K45
Vandoren 5JB Profil 88	Standarta yakın üretim ve bulunabilirlik	1	2,4	K4
	Her tarz için uygun olması	1	2,4	K74
Playnick	Kapalı ağızlıkların kötü olmadığını anlaşılması için	1	2,4	K1
Remsey	Kaliteli olması	1	2,4	K32
Toplam		41	100	

Tablo 26 incelendiğinde katılımcıların kullanıcılara önerdiği *Vandoren B45 Lirli* marka ağızlığı önerme nedenleri; %7,3 ile farklı türler için kullanılabilir olması, %7,3 ile kullanım kolaylığı, %4,9 ile güzel bir ton elde etme ve son olarak %4,9 ile başlangıç seviyelerinde daha rahat ses üretilebilir olması olarak görüldüğü tespit edilmiştir.

Katılımcıların %7,3'ü ağızlık markası olarak *Vandoren*'i önerme nedenini kaliteli olması şeklinde ifade ederken %2,4'ü ise güzel ses için önerdiklerini belirtmiştir.

Vandoren B45 model ağızlığın önerilme nedenlerinin ise sırasıyla; %12,2 ile rahat kullanıma sahip olması, %2,4 ile uzun ömürlü olması, %2,4 ile açık olması ve %2,4 ile parlak ton ve gür ses elde edilmesi olarak görülmüştür.

Katılımcıların *Vandoren B40* model ağızlığı önerme nedenleri; %9,8 ile çalma rahatlığı ve ton kalitesinin çok iyi olması, %7,3 ile koyu ve geniş bir ton elde edilebilmesi

olarak görülmüştür.

Vandoren BD5 ağızlık markasının önerilme nedenleri ise %7,3 ile rahat kullanımı olması ve %4,9 ile güzel bir tona sahip olmasıdır.

Vandoren B45 Noktalı marka ağızlığın önerilme nedenleri ise benzer oranlar göstermiş olup %2,4 ile yeni başlayanlar için ideal olması, %2,4 ile çalınması kolay ve en çok tercih edilen olması ve %2,4 ile açık olması olduğu görülmektedir.

Katılımcıların *Vandoren 5JB Profil 88* marka ağızlığı önerme nedenleri ise %2,4 ile standarta yakın üretim ve bulunabilirlik, %2,4 ile her tarz için uygun olmasıdır.

Son olarak *Playnick* marka ağızlık için %2,4 ile kapalı ağızlıkların kötü olmadığını anlaşılması için denenmesinin gerektiği belirtilirken, *Remsey* ağızlık için ise %2,4 ile kaliteli olması kullanım nedeni olarak belirtilmiştir.

4.27. Katılımcıların Kullanıcılara Önerdiği Kamış Marka Ve Modeline Ait Bulgular

Tablo 27’de katılımcıların kullanıcılara önerdikleri kamış marka ve modellerine ait bilgiler yer almaktadır.

Tablo 27

Katılımcıların Kullanıcılara Önerdiği Kamış Marka ve Modeline Ait Frekans ve Yüzde Değeri

Kamış Öneri	Frekans	Yüzde (%)
Vandoren	33	41,3
Vandoren V12	13	16,25
Vandoren V21	6	7,5
Vandoren 56 Rue Lepic	5	6,25
Vandoren Traditional	5	6,25

Vandoren Numara 3	4	5,0
Vandoren Numara 3.5	2	2,5
Steuer	1	1,3
Rigotti Gold	1	1,3
Legere	1	1,3
Vandoren Numara 2.5	1	1,3
Daddario Kırmızı Kutu 3.5	1	1,3
Rico	1	1,3
Önerisi Olmayanlar	5	6,3
Toplam	80*	100

*Cevaplar çoklu seçenek olduğundan "n" örneklem sayısını geçmektedir.

Tablo 27 incelendiğinde katılımcıların kullanıcılara önerdiği kamış marka ve model olarak %41,3 ile en çok Vandoren markasını önerdikleri görülmüş olup sonrasında %16,25 ile Vandoren V12, %7,5 ile Vandoren V21, %6,25 ile Vandoren 56 Rue Lepic, %6,25 ile Vandoren Traditional, %5 ile Vandoren Numara 3 ve %2,5 Vandoren Numara 3.5 modellerini tavsiye ettikleri belirlenmiştir. Katılımcıların %1,3 ile Steuer, Rigotti Gold, Legere, Vandoren Numara 2.5, Daddario Kırmızı Kutu 3.5 ve Rico markalarını önerdikleri görülmektedir. %6,3'ünün ise herhangi bir öneride bulunmadığı görülmektedir.

4.28. Katılımcıların Kullanıcılara Önerdiği Kamış Marka ve Modelini Önerme

Nedenlerine Ait Bulgular

Tablo 28'de katılımcıların kullanıcılara önerdiği ağızlık marka ve modelinin nedenlerine dair bilgiler yer almaktadır. Araştırmada bu bulgu ile ilgili soruya 45 katılımcı cevap vermiştir. Elde edilen veriler gruplanarak kodlara ayrılmıştır.

Tablo 28

Katılımcıların Kullanıcılara Önerdiği Kamış Marka ve Modelini Önerme Nedenleri

Kamış Marka ve Modeli	Önerilme Nedeni	Frekans	Yüzde (%)	Katılımcılar
Vandoren	Uzun ömürlü	4	8,9	K12, K31, K49, K50
	Kullanım rahatlığı	2	4,4	K32, K35
	Kaliteli olması	10	22,2	K12, K31, K32, K35, K50, K52, K59, K65, K69, K71
	Klasik müzik için en iyisi	1	2,2	K59
	Uygun fiyat	1	2,2	K69
Vandoren V12	Uzun ömürlü	4	8,9	K10, K15, K47, K58
	Diğerlerinden üstün oluşu	1	2,2	K20
	Klasik müzik ve marşlarda en iyisi	3	6,6	K45, K23, K24
	Ton kalitesi	4	8,9	K23, K24, K45, K54
Vandoren V21	Çalışmalar için ideal olması	2	4,4	K25, K64
	İçinde daha fazla kamış bulunması	1	2,2	K48
Vandoren 56 Rue Lepic	Dayanıklı, entonasyonunun düzgün oluşu ve tize kaçmayışı	1	2,2	K9
	Uyumlu ve rahat	1	2,2	K11
	Kullanıma hazır oluşu (konser için tavsiye edilebilir)	1	2,2	K15
	İyi bir tonu olması	2	4,4	K43, K18
Vandoren Traditional	Dayanıklı, entonasyonunun	3	6,6	K9, K2, K44

	düzgün oluşu ve tize kaçmayışı			
	Ton kalitesi ve uzun süre kullanılabilir olması	2	4,4	K2,K38
Steuer	Alternatif olabilir	1	2,2	K1
Daddario Kırmızı Kutu	Verimli olması	1	2,2	K51
Toplam		45	100	

Tablo 28 incelendiğinde katılımcıların *Vandoren* marka kamış önermelerinin nedenleri %22,2 katılımcının bu marka kamışı kaliteli olarak görmesi, %8,9 katılımcının uzun ömürlü görmesi, %4,4 katılımcının kamışın kullanımının rahat olduğunu düşünmesi, %2,2'sinin klasik müzik için ideal olarak görmesi ve son olarak %2,2 katılımcının kamış markasını uygun fiyatlı olarak düşünmesidir.

Vandoren V12 marka kamış kullanan katılımcıların; %8,9 ile ton kalitesini, %8,9 ile uzun ömürlü olmasını, %2,2 ile diğerlerinden üstün olmasını ve %6,6 ile klasik müzik ve marşlar için ideal olmasını kullanım nedeni olarak gördüklerini belirtmiştir.

Vandoren V21 marka kamış kullanan katılımcıların; %4,4'ü çalışmalar için ideal olmasını, %2,2'si ise içinde daha fazla kamış bulunmasını kullanım nedeni olarak gördüğünü belirtmiştir.

Vandoren 56 Rue Lepic marka kamış kullanılmasının nedeni ise katılımcılar tarafından; %2,2 ile dayanıklı, entonasyonunun düzgün oluşu ve tize kaçmayışı, %2,2 ile uyumlu ve rahat olması, %2,2 ile kullanıma hazır oluşu, %4,4 ile iyi bir tona sahip olması olarak görüldüğü belirtilmiştir.

Vandoren Traditional marka kamış kullanılmasının nedeni ise katılımcılar tarafından; %4,4 ile iyi bir ton kalitesine neden olması ve uzun süre kullanılabilir olması, %6,6 ile dayanıklı, entonasyonunun düzgün oluşu ve tize kaçmayışı olarak görüldüğü belirtilmiştir.

Steuer marka kamışın %2,2 ile önerilme nedenini katılımcılar alternatif olarak görürken, *Daddario Kırmızı Kutu* marka kamışın %2,2 ile önerime nedeni ise verimli olduğunun düşünülmesidir.

4.29. Katılımcıların Klarnet İcracıları için Ağızlık ve Kamış Seçimine Yönelik

Önerilerine Ait Bulgular

Tablo 29’da katılımcıların klarnet icracıları için ağızlık ve kamış seçimine yönelik önerilerine ait frekans ve yüzde değerleri yer almaktadır. Katılımcıların ağızlık ve kamış seçimine yönelik önerilerine ilişkin açık uçlu sorulardan elde edilen veriler gruplandırılarak temalar oluşturulmuştur.

Tablo 29

Katılımcıların Klarnet İcracıları İçin Ağızlık ve Kamış Seçimine Yönelik Önerilerine Ait Frekans ve Yüzde Değerleri

Klarnet İcracıları İçin Ağızlık ve Kamış Seçimine Yönelik Öneriler	Frekans	Yüzde (%)
Kullanıcıya uygun olan modelin deneyerek seçilmesi	46	62,1
Teknik detayların incelenerek seçilmesi	16	21,6
Vandoren marka ağızlık ve kamış seçilmesi	4	5,4
Tecrübeli kişilerin tavsiyeleri ile seçilmesi	4	5,4
Ağızlık ve kamış kombinasyonunun iyi yapılması	2	2,7
Çok sık değiştirilmemesi gerekliliği ve buna uygun kaliteli bir marka kullanımı	2	2,7
Toplam	74	100

Tablo 29 incelendiğinde katılımcıların klarnet icracıları için ağızlık ve kamış seçimine yönelik önerileri %62,1 ile kullanıcıya uygun olan modelin deneyerek seçilmesi, %21,6 ile ağızlık ve kamış seçimine dair teknik detayların dikkate alınması gerektiğidir. Daha sonra %5,4 ile ise Vandoren marka ağızlık ve kamış kullanılması gerektiği ön plana çıkmıştır. Katılımcıların %5,4'ü ağızlık ve kamışın tecrübeli kişilerin tavsiyelerine uyularak seçilmesi gerektiğini düşünürken, %2,7'si ise ağızlık ve kamış kombinasyonunun iyi yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. Katılımcıların %2,7'si ise ağızlık ve kamışın çok sık değiştirilmemesini ve buna uygun kaliteli bir marka kullanılmasını belirtmiştir.

İracılara ağızlık ve kamış seçiminde *kullanıcıların kendilerine en uygun olan modeli deneyerek seçim yapmalarını* tavsiye eden katılımcılardan bazılarında ait görüşler aşağıda yer almaktadır:

K4 “Nihayetinde her insanın anatomisi farklıdır. Dudak yapısına ve üfleme biçimine göre kamış ve ağızlık seçilmelidir diye düşünüyorum.”

K20 Kesinlikle marka ve popüleriteye aldanmadan size en uygun, çalarken en iyi performansı elde edeceğinizi düşündüğünüz, size kendinizi en rahat hissettiren ne ise onu kullanmanızı öneriyorum. Ağızlık konusunda herhangi bir marka ve modeli beğenmiş olsanız bile tüm modellerin hepsi az çok farklılık gösterebiliyor. Bu yüzden beğendiğiniz modelin sadece bir tanesini denemekle kalmayın, aynı modelden mümkün olduğunca daha çok çeşit deneyin. Örneğin benim ağızlığım aynı model 200 tane arasından seçildi. Siz 200 tane olmasa da satın aldığınız yere ellerinde ne kadar varsa size denemeniz için sunmalarını talep edin. Marka seçmeden önce de araştırın ve farklı farklı markaları denemeye çalışın.

K38 “Herkesin ağız yapısı ve üfleme şekli farklı olduğundan herkes birçok deneme yaparak kendine en uygun ağızlık ve kamışı kendisi seçmesi lazım. Bol bol deneme öneririm.”

K47 “Her icracının farklı istekleri ve ton arayışları olabilir bu yüzden herkes kendini rahat hissettiği ağızlığı ve kamışı kullanmalıdır.”

K71 “Herkes kendine göre seçmeli, bu yüzden kendi tarzına göre belirlemelidir.”

K72 “Uzun süreli farklı eserlerde denesinler. Herkesin kendi vücut ve ağız yapısına uygun olan ağızlık ve kamış uyumunu deneyerek bulması lazımdır. Kendi arzu ettikleri rengi yakalamak için sorumluluğun büyük kısmı ağızlık ve kamıştadır.”

K2 “Deneyerek en rahat olabildikleri ağızlık ve kamışı seçmeleri gerekir (marka ve model ayırt etmeden).”

K7 İlk denemede 2-3 saniye çalıp bırakmalı, üzerinde çok çalışılan ağızlık-kamış-klarnet çabuk alışılan bir şey olduğu için doğru sonuç alınamaz. Çok çalmadan, az az hepsi denenmeli ilk izlenim çok önemli. Eğer birinde “işte bu” dediyse hemen kenara koyun. Bir de çok kolay materyaller yanıltıcıdır, her zaman biraz zorlayan birşeyin tonu daha güzelse ona yönelmenizde fayda var.

K10 “Her icracının aradığı özellik farklıdır bunun farkında olup ona göre deneyerek seçilmelidir. Rahat olması, aradığınız tonu vermesi, doğru entonasyonu vermesi önemlidir.”

K13 “Marka çok önemli olmamakla birlikte, çalıcının rahat olabileceği her türlü ağızlık ve kamış muteberdir... Çok deney yapmak gerekir... Arayışın sonu olmamalıdır...”

K27 “Ağızlık ve kamış seçiminde bence en önemli nokta icracının deneme yanılma yoluyla kendisine en uygun kombinasyonu bulmasıdır. Esas olan kendini rahat hissettiği hacimli ve tok bir klarnet tonu yakalamasıdır.”

K29 “Kesinlikle bir kaç seçenek denenip kişinin dudak, diş ve üfleme yapısı ile elde edilen tona bakılarak seçim yapılmalıdır.”

K35 “Birkaç farklı modeli deneyerek tercih yapılmalıdır, kimisi açık ağızlık ince kamış kullanarak kimisi de kapalı ağızlık kalın kamış kullanarak rahat icra edebilir.”

K36 “Ağızlık seçerken farklı kamışlar ile denenmesi çok önemli bence. Kolay kamış, biraz daha zor veya kapalı bir kamış. Böylece ağızlığın kapasitesini de anlayabiliriz. Aynı model ağızlıktan da birden fazla denemekte fayda var alınacağı zaman.”

K39 Pek çok ağızlık ve kamış türü denesinler ve hangisinde rahat ediyorsa onu seçsinler, bazen bana iyi gelen ağızlık ve kamış ona iyi gelmez, ona iyi geleni de ben beğenmeyebilirim. Bu yüzden fırsat var ise bol bol model denenip, alternatif çoğaltılmalı ve tabiki bilezik de es geçilmemelidir.

İcracılara ağızlık ve kamış seçiminde *teknik detayların incelenerek seçilmesini* tavsiye eden katılımcılardan bazılarına ait görüşler aşağıda yer almaktadır:

K5 "Entonasyon, koyu ton, kolay üfleme ve teknik pasajları kaldırması. "

K6 "Çalınacak müzik türüne göre üflendiğinde nefesin zorlanmadan gideceği tiz seslerin entonasyonunu ve parlaklığı kontrol edilerek bir ağızlık ve kamış seçilirse çalmak daha kaliteli bir hale gelir. "

K19 "Klasik batı müziği icra edecek klarnetçilerin orta-açık seviyesinde açıklıklardaki ağızlıklarla büyük numaralı (3.5 - 3.5+) kamışlarla icrayı gerçekleştirmesi dolgun bir ses yakalamalarına olanak sağlar düşüncesindeyim. "

K21 Rahatlık kolay üfleme ajiliteyi artırıcı bir ağızlık ve kamış önemli ama iyi bir ton ve renk tiz seslerde ve dilli pasajlarda kontrolü elde tutmak için orta açıklıkta bir ağızlık

ve en az 3 numara bir kamış tercih edilmeli. Tabi klasik müzik icra eden müzisyenler için.

K25 Daima bir kamışla yetinilmemeli, daima birçok kamış hazır bulundurulmalıdır. Kamış muhafaza şartları da önemlidir. Ağızlık seçimi için, bol hava alan, en pes ve en tiz seslerde dil atan ve akraba seslerde (oktav perdesine bastığımızda çıkan aynı pozisyon sesleri) entonasyon tutan ağızlıklar tercih edilmelidir. Unutulmaması gereken en önemli nokta ise ağızlık, kamış ve bilezik daima bir ailedir.

K26 "Bence ağızlık açık olmalıdır. Kamış yumuşak olmalıdır. Damarlı kamışlardan uzak durmalıyız ses rengini bozduğunu düşünüyorum."

K34 "Açık ağızlık kullanmalarını öneriyorum."

K41 "Enstrümandan çıkan ses önemlidir, ne ile nasıl üflediğin değil. Ağızlık, kamış, bilezik tabiki önemli fakat bence esas olan doğru üflemek doğru nefes ve anlayıştır..."

K44 Ağızlık ve kamış tercihi, çoğu zaman sahip olunan klarnetin dahi önüne geçebilecek önemde olabiliyor. Bu nedenle sanatçı kendi içinde duyduğu tonu en iyi şekilde verebilecek ve aradığı performans rahatlığını sağlayabilecek ağızlık ve kamış kombinasyonunu bulabilmek için doğru tercihler yapmalıdır. Ağızlık ve kamış seçimi yaparken ilk denemede karar verilemeyebilir. Çoğu model de kendine has bir alışma evresine ihtiyaç duyar. Bu nedenle seçenekler birkaç taneye indirgenip her yönüyle analiz etmek için zaman tanınmalıdır.

K48 "Başlangıç için orta açıklıkta ağızlık ve ince kamış kullanılmalıdır. 2 yıldan itibaren kalın kamış ile tonalite ve performans üzerine çalışmalar yapılmalıdır."

K49 Kesinlikle ağızlık olarak da kamış olarak da Vandoren kullanılmasını öneririm. Bunları seçmekle ilgili ise; farklı modellerdeki ağızlıkları denemekte fayda var. İnsanı

çok şaşırtabiliyor bazı ağızlıklar. Yani denerken ""Bu bana çok uydu"" dedirtebiliyor. Tabi ağızlık denerken mutlaka aynı kamışla denemeli. Kamışla ilgili ise; çalışma süresi arttıkça kamışın kalın numaralara doğru yürümesi normal. Standart çalışma sürelerinde aynı numara kamışla ve aynı marka kamışla devam edilebilir. Ama yine de her zaman için arayış, denemeler, sürprizler hayatı daha kolaylaştırabiliyor.

K50 "Açık ağızlık ve 2 numara kamışla başlanmalı, kamış numarası zamanla 3.5 numaraya kadar çıkarılabilir. "

K55 "Açık ağızlık ve kaliteli kamış, yaşa ve dudağa uygun kamış numarası olmalıdır."

K58 "Klarnet ile ağızlık aynı marka olmalı. Ağızlık açık olmalı, kamış rahat üfleme imkanı tanınmalıdır."

K65 "İcra eden kişinin rahatlığı, sesin kalitesi, sesin uzağa taşınmasına, salon akustiği dikkat edilerek seçim yapılmalıdır."

K70 "Yeni başlayanlar için açık ağızlık, ince kamış ile başlamalarını tavsiye ederim."

İcracılara ağızlık ve kamış seçiminde *Vandoren marka ağızlık ve kamış seçilmesini* tavsiye eden katılımcılardan bazılarının ait görüşler aşağıda yer almaktadır:

K69 "Vandoren çünkü fiyat kalite olarak çok iyi."

K64 "Kaliteli ve güzel bir tona sahip olması."

İcracılara ağızlık ve kamış seçimini *tecrübeli kişilerin tavsiyeleri ile seçmesini* öneren katılımcılardan bazılarının ait görüşler aşağıda yer almaktadır:

K51 "Başlangıçta hoca tavsiyesi önemli, daha sonra ağızlık değiştirmek isterlerse başka bir klarnetçi ile birlikte deneyerek seçmeliler. "

K53 "Öğretmen tavsiyesi ile beraber aynı markanın aynı modelini bile icracı deneyerek kendine en uygun ağızlık ve kamışı bulmalıdır. Aynı zamanda bilezikler de rahat icra için çok önemlidir.

K68 "Öğretmenlerinizden ve klarnet lutiyerlerinden referans almalısınız"

İracılara ağızlık ve kamış seçerken *ağızlık ve kamış kombinasyonunun iyi yapılmasını* tavsiye eden katılımcılardan bazılarının ait görüşler aşağıda yer almaktadır:

K12 "Ağızlık ve kamış kombinasyonu iyi yapılmalıdır örneğin B45 lirlisi ile 3.5 numara kamış uygun değildir."

K52 "Ağızlık ve kamış uyumu çok önemlidir. Açık ağızlık ince kamış, kapalı ağızlığa orta ya da kalın kamış kullanılmalıdır."

İracılara ağızlık ve kamışın *çok sık değiştirilmemesini ve buna uygun kaliteli bir marka kullanımını* tavsiye eden katılımcılara ait görüş aşağıda yer almaktadır:

K40 "Sık değiştirmeyin, aradığınız ve size en uygun ağızlığı bulduysanız ve memnunsanız, kamış uydurabiliyorsanız rahatlıkla, hiç değiştirmeyin ve bakımını, korumasını iyi yapın."

5. Bölüm

Tartışma ve Öneriler

5.1. Tartışma

Bu bölümde araştırma soruları doğrultusunda yapılan anket sonuçlarından elde edilen bulgular tartışılmış ve önerilerde bulunulmuştur. Çalışmaya katılan 74 si bemol klarnet icracı ve eğitimcısından alınan cevaplar doğrultusunda katılımcıların ağızlık ve kamış kullanımındaki önceliklerine ilişkin görüşlerinin ne olduğu; ağızlık ve kamış seçiminde herhangi bir kaynaktan yararlanmalarına ilişkin görüşlerinin neler olduğu; icra ettikleri müzik türüne göre ağızlık ve kamış seçimlerine ilişkin görüşlerinin neler olduğu; ağızlık ve kamış kullanımında aradıkları özellikler ve ses tonuna ilişkin görüşlerinin ne olduğu; hangi ağızlığı ve kamışı kullandıklarına ilişkin görüşlerinin ne olduğu ve hangi açıklıkta ağızlık kullandıklarına ilişkin görüşlerinin ne olduğu tespit edilmiştir. Hazırlanan bu araştırma soruları ayrı başlıklar halinde ele alınarak tartışılmıştır.

Araştırma sorularını tartışmadan önce ilk olarak katılımcılara ait bilgilere bakıldığında çalışmaya katılan 74 si bemol klarnet icracısı ve eğitimcisinin eğitim durumları incelendiğinde, katılımcıların çoğunun (%44,6) konservatuvar eğitimi aldığı görülmektedir. Ayrıca yine büyük bir çoğunluk (%37,8) Bando Astsubay Meslek Yüksek Okulu mezunu iken bir grup katılımcının da (%16,2) Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Ana Bilim Dallarından mezun oldukları görülmektedir. Elde edilen bu bulgular ışığında araştırmaya farklı eğitim kurumlarından katılan klarnet icracı/eğitimcilerin olduğu dikkat çekmektedir. Bu durum farklı bakış açılarını bir araya getirmesi açısından araştırma için önemlidir. Farklı eğitim kurumundan mezun olmuş bu katılımcıların çalıştıkları/bağlı oldukları kurumlara bakıldığında ise çoğunun farklı eğitim kurumlarında (Kara Kuvvetleri Komutanlığı, Devlet

Konservatuvarı, Devlet Senfoni Orkestrası, Devlet Opera ve Balesi, Belediye Orkestra ve Bandosu gibi) icracı olduğu ve ayrıca YÖK Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Anabilim Dalları, MEB'e bağlı Güzel Sanatlar Liseleri ve diğer okullarda klarnet eğitmeni olduğu görülmektedir. Bu veriler ile de geniş bir yelpazede çalışan katılımcıya ulaşılmıştır. Bunun yanında katılımcıların büyük bir çoğunluğunun farklı kurumlarda çalışan ve farklı tecrübe ve deneyim sahibi icracı ve eğitimci olduğu (%25,7'sinin 3 -11 yıl arası, %31,1'inin 12 - 20 yıl arası, %35,1'inin 21 - 29 yıl arası ve %8,1'inin ise 30 yıl ve üstü) görülmekte ve bu anlamda araştırmanın güvenilirliğini arttırmaktadır.

Araştırmaya katılan klarnet icracı ve eğitimcilerinin *ağızlık ve kamış kullanımındaki önceliklerine ilişkin görüşleri nelerdir?* sorusuna yönelik olarak katılımcılara hangi ağızlık ve kamış modellerini kullandıkları sorulurken, aynı zamanda bu modelleri tercih etme sebepleri sorulmuştur. Hangi ağızlık ve modelleri tercih ettikleri incelendiğinde %46 ile Vandoren B45 ve modelleri, %22,1 ile Vandoren B40 ve modelleri, %6,5 ile Vandoren 5JB, %5,2 ile Vandoren BD5, %1,3 ile Licostini A1, Pomarico Wizard Medium, Pomerico Safir, Remsey Jazz, Vandoren B44, Vandoren B4R Lirli ve Vandoren M30 modellerinin tercih edildiği görülmüştür. Bu sonuçlara bakıldığında katılımcıların büyük çoğunluğunun ağızlık markası olarak Vandoren marka ve modellerini tercih ettikleri görülmektedir. Bu sonuçlardan Vandoren markasının ürettiği modellerle genel anlamda çoğu klarnet icracısına hitap ettiği söylenebilir. Ayrıca klarnet icracılarının kendi ağız yapılarına ve üfleme tekniklerine göre farklı modellere yöneldiği düşünülebilir. Kılıç' ın (2013a) ifade ettiği gibi üretici firmalar tarafından yapılan ağızlıklar ve kamışlar icracılara farklı tercihler sunmaktadır. Bu tercihler sayesinde icracılar kendileri için en uygun ağızlık ve kamışı bulabilmektedir. Aynı şekilde katılımcıların kullandıkları ağızlık modellerinin kullanım nedenleri incelendiğinde Vandoren

B45 Lirli için açık ve güzel bir tona sahip olması, açık bir ağızlık olması, entonasyonunun güzel olması gibi nedenleri ifade etmişlerdir. Benzer şekilde Vandoren B45 için kullanım rahatlığı, açık olması ve güzel bir tonu olması katılımcılar tarafından bu ağızlık marka ve modelinin kullanım nedeni olarak görülmektedir. Vandoren B40 ve modellerinin kullanılma nedenleri incelendiğinde ise kullanım rahatlığı, güzel bir tona sahip olması ve entonasyonunun güzel olması ön plana çıkan cevaplar olmuştur. Diğer taraftan Vandoren 5JB için açık ve kaliteli olması, Vandoren BD5 için kullanım rahatlığının olması ve güzel bir tona sahip olması, Licostini A1 için karşı direnci yüksek, homojen oktav olması, Pomarico Wizard Medium için daha büyük, daha fazla ve solistik bir ses çıkışı olması, Remsey Jazz için açık olması, Vandoren B44 için açık olması, ses kalitesi olması, Vandoren B4R Lirli için si bemol klarnet için uygun bir ağızlık olması, açık bir ağızlık olması katılımcılar tarafından bu ağızlık marka ve modellerinin kullanım nedeni olarak görülmektedir. Katılımcıların en çok tercih ettikleri Vandoren marka ve model ağızlıklar için tercih nedenleri arasında kullanım rahatlığı, güzel bir tonu olması, entonasyonunun iyi olması ve kaliteli olması göze çarpmaktadır. Katılımcıların cevapları incelendiğinde, icracıların ağızlıklardan elde ettikleri seslerden beledikleri tepkilerin genel anlamda aynı olduğu ifade edilebilir. Örneğin kullanım rahatlığı, ses kalitesi, entonasyonun iyi olması gibi özellikler ön plana çıkmaktadır. Sonuç olarak icracıların farklı ağız yapılarından dolayı aynı özellikleri farklı ağızlıklarda aradıkları düşünülebilir. Ayrıca katılımcıların cevaplarında kullanım rahatlığının en öne çıkması eleştirilebilir. Çünkü ağızlık seçiminde entonasyon ve ses kalitesi daha öncelikli göz önüne alınmalıdır. Daha sonra kullanım rahatlığı ve istenen ton beklentisi karşılanmalıdır. Pino' ya (1980) göre icracının istediği ton ve üfleme kolaylığı ön plana alınırsa bu yanıltıcı olabilir.

Aynı şekilde katılımcıların hangi kamış ve modelleri kullandığı incelendiğinde; Katılımcıların en fazla kullanmakta olduğu kamış marka ve modelin %40 ile Vandoren V12 modeli olduğu görülmektedir. Sonrasında sırasıyla %15 ile Vandoren 56 Rue Lepic, %10 ile Vandoren Traditional, %8,3 ile Vandoren V21, %3,3 ile Legere Signature olduğu görülmektedir. Katılımcıların kullanmakta olduğu kamış marka ve modellerin en çok tercih edilenden en az tercih edilene doğru kullanılma nedenleri incelendiğinde verilen cevapların genellikle ağızlığa uygunluk, güzel ton elde edilmesi, kullanım kolaylığı, ton kalitesi, entonasyon uyumu, iklim şartlarına uygunluk olduğu görülmüştür. Sonuç olarak katılımcıların en çok kullandıkları kamış markasının en çok kullanılan ağızlık markasına benzer şekilde Vandoren marka kamış ve modelleri olduğu tespit edilmiştir. Verilen cevapları incelediğimizde farklı kamışlarda birbirine benzer performansların alındığı ve beklenildiği görülmüştür. Bunların nedeni olarak icracıların farklı ağızlıklar kullanması ve değişik ağız yapılarına sahip olması gösterilebilir. Aynı şekilde kullanmış oldukları klarnet markası da bu konuda etkili olabilir.

Araştırmaya katılan klarnet icracı ve eğitimcilerinin *ağızlık ve kamış seçiminde herhangi bir kaynaktan yararlanmalarına ilişkin görüşleri nelerdir?* sorusuna yönelik ise araştırmada yer alan si bemol klarnet kullanıcılarının kamış veya ağızlık seçiminde örnek aldıkları kişi veya kaynakla ilgili bulgular incelendiğinde katılımcıların klarnet çalmaya başladıkları ilk zamanlarda en çok klarnet öğretmenlerinin görüşlerine göre seçim yaptıkları tespit edilmiştir. Araştırmanın bu kısmında icracıların büyük kısmının klarnet çalmaya ilk başladıklarında sadece klarnet hocalarının tavsiyesi ile ağızlık ve kamış seçtikleri tespit edilmiştir. Bu yüzden bu çalışmanın klarnete yeni başlayan klarnet icracıları ile birlikte özellikle klarnet eğitimcileri için de için iyi bir yönlendirici olacağı düşünülebilir.

Araştırmaya katılan klarnet icracı ve eğitimcilerinin *icra ettikleri müzik türüne göre ağızlık ve kamış seçimlerine ilişkin görüşleri nelerdir?* sorusu için öncelikle katılımcıların icra ettikleri müzik türleri öğrenilmek istenmiştir. Bu doğrultuda çalışmaya katılan 74 si bemol klarnet icracı ve eğitimcisinden toplanan veriler doğrultusunda katılımcıların en çok icra ettikleri müzik türünün klasik müzik (%97,2) olduğu görülmüştür. Bununla beraber çalışmaya katılan icracıların diğer farklı müzik türlerini de icra ettikleri görülmüştür (Pop %32,4, Caz %18,9 vb. gibi). Bunun yanında si bemol klarnet icracılarının aynı zamanda bir kısmının sol klarnet ile icra edilen Türk müziğinden örnekleri de çaldıkları görülmektedir. Bu bulgular sonucunda si bemol klarnet icracılarının kendilerini farklı müzik türlerinde de geliştirebildiği söylenebilir. Aynı şekilde icracılara hangi ağızlık ve kamışı kullandıkları da sorulmuştur. Bu kısımda da Vandoren ağızlık ve kamış modelleri ön plana çıkmıştır. Vandoren marka kamışlar için çok kaliteli olması, uzun ömürlü olması, kullanım rahatlığı, klasik müzik için en iyi olduğu düşünülmesi ve uygun fiyatta olması bu markanın tercih edilme nedenleridir. Araştırmada çalışmaya katılan katılımcıların kullandıkları kamış numaralarının ise en çok 3 ve 3,5 numara oldukları tespit edilmiştir. Katılımcıların bir kısmı kullandıkları ağızlık ve kamışları çaldıkları müzik türüne göre değiştirdiklerini ifade etmişlerdir. Katılımcıların kullandıkları ağızlık ve kamışı, çaldıkları müzik türüne göre değiştirme nedenleri incelendiğinde büyük çoğunluğunun (%77) aynı program veya konser etkinliğinde aynı ağızlık ve kamışı kullandıkları tespit edilmiştir. Diğer taraftan katılımcıların çaldıkları müzik türlerine göre ağızlık veya kamış değiştirme nedenleri olarak; eserin karakterine göre ağızlık değiştirilmesi, eserin karakterine göre farklı kamış kullanılması, koma sesler için farklı kamış kullanılması, klasik müzik için kapalı ağızlık, Türk müziği ve diğer türler için açık ağızlık kullanılması, istenilen ton için farklı kamış kullanılması ve hava koşullarına göre kamış

kullanılması gibi nedenler tespit edilmiştir. Bu sonuçları incelediğimizde yeni başlayan klarnet icracıları için de çaldıkları eser türüne göre farklı ağızlık ve kamış tercih etmeleri önerilebilir. Bununla beraber icracının aynı ağızlık ve kamış ile de farklı müzik türlerini icra edebileceği tespit edilmiştir. Bu sonuçlardan dolayı ağızlık ve kamış değişiminin kişisel özelliklere göre değişebileceği söylenebilir. Bunlarla beraber icracıların bulunduğu iklimin de kamış tercihiinde etken olabileceği gözden kaçırılmamalıdır.

Araştırmaya katılan klarnet icracı ve eğitimcilerinin hangi ağızlığı ve kamışı kullandıklarına ilişkin görüşleri nelerdir? sorusuna yönelik olarak çalışmaya katılan 74 si bemol klarnet icracı ve eğitimcilerin görüşleri doğrultusunda elde edilen bulgulardan katılımcıların klarnet yaşamına başlarken en fazla kullandıkları ağızlık markalarının Vandoren ve Yamaha olduğu tespit edilmiştir. Kullandıkları ilk kamış markalarının ise Vandoren ve Rico kamışları olduğu görülmüştür. Elde edilen bulgulardan katılımcıların bugün kullandıkları ağızlık markasının ise büyük çoğunlukla Vandoren olduğu görülmüştür. Aynı şekilde kullandıkları kamış markası olarak yine büyük bir çoğunlukla Vandorenin ön plana çıktığı görülmüştür. Bu tespitten klarnet icracılarının ve yeni başlayan klarnet icracılarının ağızlık ve kamış seçiminde Vandoren marka ve modellerini daha fazla göz önüne alabilecekleri sonucuna varılabilir. Jessup'un (2017) çalışmasında da klarnet çalma, ton kalitesi, tonlama, tepki, artikülasyon ve teknik kolaylığın temellerinin kamış kalitesinden etkilendiği belirtilmiştir. Bu açıdan kamış seçiminin klarnet icracısı için önemli olduğu sonucuna varılabilir. Pino'ya (1980) göre ise klarnet ağızlığı klarnetin kendisinden bile önemlidir. Bu açıdan bakıldığında bir klarnet icracısı için ağızlık seçiminin oldukça önemli olduğu söylenebilir. Özellikle bugün kullandıkları ağızlık ve kamışlar ile ilk zamanlarda

kullandıkları ağızlık ve kamışlar karşılaştırıldığında, kullanmaya başladıkları ilk ağızlık ve kamışların seçiminde kendi seçimleri dışında dış etkenlerin de etkili olduğu düşünülebilir.

Araştırmaya katılan klarnet *icracı ve eğitimcilerinin ağızlık ve kamış kullanımında aradıkları özellikler ve ses tonuna ilişkin görüşleri nelerdir?* sorusuna yönelik olarak çalışmaya katılan 74 si bemol klarnet icracı ve eğitimcilerin önerdikleri ağızlık ve kamış modellerinin önerilme nedenleri incelenmiştir. Katılımcıların kullanıcılara önerdiği ağızlık marka ve modeli önerme nedenleri incelendiğinde Vandoren B45 Lirli modelinin önerilme nedenleri olarak; farklı türler için kullanılabilir olması, kullanım kolaylığı olması, güzel bir tona sahip olması ve başlangıç seviyeleri için daha rahat ses üretme özelliğine sahip olması ön plana çıkmıştır. Vandoren B45 için rahat kullanıma sahip olması, uzun ömürlü olması, açık bir ağızlık olması ve parlak ton ve gür ses çıkarması bu modelin önerilme nedenleridir. Diğer taraftan Vandoren B40 ve modelleri için çalması rahat ve ton kalitelerinin çok iyi olması, koyu ve geniş bir tona sahip olmaları, Vandoren BD5 için rahat kullanımı olması ve güzel bir tona sahip olması, güzel tını ve tiz seslerde hakimiyet sağlanması, Vandoren B45 Noktalı için yeni başlayan icracılara daha uygun olması, kullanım rahatlığının olması ve en çok tercih edilen model olarak düşünülmesi, Vandoren SJB Profil 88 için standartta yakın üretim ve bulunabilirlik ve her tarz için uygun olması, Playnick için kapalı beklerin kötü olunmadığının anlaşılması için denenmesi, Remsey için ise kaliteli olması bu modellerin önerilme nedenleridir.

Katılımcıların kullanıcılara kamış marka ve modeli önerme nedenleri incelendiğinde ise Vandoren V12 modelini öneren katılımcılar için ton kalitesi, uzun ömürlü olması, diğerlerinden üstün olduğunun ifade edilmesi ve klasik müzik ve marşlarda en iyisi olarak düşünülmesi bu modelin tercih edilme nedenleri arasındadır. Vandoren V21 için ise

çalışmalar için ideal ve içinde daha fazla kamış bulunması bu modelin öne çıkma nedenleridir. Diğer taraftan Vandoren 56 Rue Lepic için dayanıklı olması, entonasyonunun düzgün oluşu ve tize kaçmayışı, uyumlu ve rahat olması, kullanıma hazır oluşu, iyi bir tonu olması, Vandoren Traditional için ton kalitesi ve uzun süre kullanılabilir olması, dayanıklı olması, entonasyonunun düzgün oluşu ve tize kaçmayışı, farklı iklim koşullarında ideal olması ve dayanıklı olması bu modelin önerilme nedenleridir. Daddario Kırmızı Kutu 3.5 için verimli olması, Steuer için alternatif oluşturması bu modellerin tavsiye edilme nedenleridir.

Araştırmaya katılan klarnet icracı ve eğitimcilerinin hangi açıklıkta ağızlık kullandıklarına ilişkin görüşleri nelerdir? sorusu ile ilgili olarak katılımcıların kullandıkları ağızlık açıklıkları incelendiğinde; çoğunluğunun orta açıklıkta ağızlık ve açık ağızlık kullandıkları tespit edilmiştir. Orta açıklıkta ağızlık kullanma nedenleri olarak; kullanım kolaylığına sahip olması, yumuşak ve güzel bir tona sahip olması, farklı müzik türlerinin icra edilmesine olanak tanınması, entonasyonunun iyi olması, optimum performans göstermesi, açıklığın kontrolü zorlaştırması ve kapalıların istenen tonu vermemesi ve son olarak sesin ileriye taşınmasına olanak tanınması gibi sebepler ifade edilmiştir. Açık ağızlık kullanma nedenleri olarak; kullanım kolaylığı, daha hacimli güzel bir tona sahip olması, tiz sesleri temiz ve rahat çıkarabilmesi, Türk müziğine uygun olması, teknik açıdan daha verimli olması ve iyi bir ses tonuna sahip olması gibi nedenler belirtmişlerdir. Katılımcıların kullandıkları ağız açıklıklarının kullanım nedenleri incelendiğinde kullanım kolaylığı için açık veya orta açıklıkta ağızlık kullandıkları görülmüştür. Katılımcıların orta açıklıktaki ağızlıkları diğer ağız açıklıklarının kullanım nedenlerinden farklı olarak açıklığın kontrolü zorlaştırması ve kapalıların istenen tonu vermemesi ve sesin ileriye taşınması gibi özelliklerden dolayı tercih ettikleri anlaşılmaktadır. Katılımcıların açık ağızlığı diğer ağızlıklara göre özellikle tercih

etme sebepleri sesin daha hacimli çıkması, tiz sesleri temiz ve rahat çıkarması ve Türk müziğine uygun olması olduğu görülmüştür. Son olarak kapalı ağız açıklığının daha az tercih edilmesi ile birlikte özellikle sonorite, entonasyon ve artikülasyonun daha rahat olması sebebi ile tercih edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Bunların dışında entonasyon ve ses kalitesi gibi bazı ortak özellikleri icracıların hangi açıklıkta ağızlık kullanırsa kullansın dikkate aldığı gözlemlenmiştir. Aynı özellikleri farklı açıklıkta ağızlıklarda aramalarına sebep olarak ise, icracıların farklı ağız yapılarına sahip olması düşünülebilir.

Araştırma soruları doğrultusunda çalışmaya katılan 74 si bemol klarnet icracı ve eğitimcisiinden toplanan verilere bakıldığında katılımcıların kullandıkları klarnet markalarının en fazla Buffet Crampon ve Yamaha olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada katılımcılara kullandıkları klarnet markaları sorulmuştur. Katılımcıların verdiği cevapların, klarnet almak isteyen veya klarnete yeni başlayan icracılar için iyi bir yönlendirici olacağı düşünülebilir. Ayrıca icracılar kararlarını imkanları dahilinde verecekleri için, katılımcıların farklı cevapları icracılar için alternatif oluşturabilir. Diğer taraftan katılımcıların %97,3'ünün klarnetleri ile kullandıkları ağızlıkların farklı markalarda olduğu tespit edilmiştir. Bunun nedeni olarak kullandıkları klarnetlerin orijinal ağızlıklarının yeterince iyi, uyumlu ve profesyonel olmaması gösterilmiştir. Sonuç olarak araştırmada yer alan klarnet icracılarının kullandıkları klarnet markalarının orijinal ağızlıklarını kullanmayı tercih etmedikleri tespit edilmiştir. Bundan dolayı klarnet markalarının ürettikleri klarnetin üzerindeki orijinal ağızlıkların icracılar için yeterli olmadığı söylenebilir.

Katılımcıların kullandıkları ağızlıkları değiştirme sıklıkları incelendiğinde çoğunluğunun kullandıkları ağızlığı zarar görmedikçe değiştirmedikleri tespit edilmiştir. Araştırmanın bu kısmında ön plana çıkan özellik; icracıların daha büyük kısmının ağızlıkları

zarar görmedikçe ağızlıklarını değiştirmemesi olarak görülmüştür. Değiştirenlerin büyük kısmının ise 5 yıl ve üzeri zamanda ağızlık değiştirdiği görülmüştür. Sonuç olarak ağızlık değiştirme konusunda icracıların büyük kısmının farklı arayışlar içinde olmadığı söylenebilir. Diğer taraftan zarar görmedikçe ağızlık değiştirme yoluna gitmemelerinin imkanlarla da ilgili olabileceği düşünülebilir. Bununla beraber araştırmada yer alan katılımcıların büyük çoğunluğunun aynı program veya konser etkinliği süresince aynı ağızlığı kullandıkları tespit edilmiştir. Değiştirenlerin ise eserin karakterine göre değiştirdiği gözlemlenmiştir. Tüm bunların yanında katılımcıların kullandıkları kamışı değiştirme sıklıkları incelendiğinde çoğunluğunun ayda bir sonrasında sırasıyla; haftada bir, yıprandıkça, 1 ile 2 ay arasında ve 2 ile 3 ay arasında değiştirdikleri gözlemlenmiştir. Araştırmada yer alan si bemol klarinet icracılarının tercihleri göz önüne alındığında kullanılan kamışların en azından ayda bir değişimlerinin yapılması önerilebilir. Fakat burada önemli olan faktörün birazda icracının klarineti hangi yoğunlukta çaldığıdır. Bu nedenin de kamış değiştirme sıklığını etkileyeceği düşünülebilir.

Araştırmada çalışmaya katılan 74 si bemol klarinet icracısı ve eğitimcilerinin görüşleri doğrultusunda elde edilen bulgulardan katılımcıların kullanıcılara ağızlık ve kamış seçimine yönelik ön plana çıkan önerilerinde; kendilerine en uygun olan seçimi deneme yaparak seçmeleri, ağızlık ve kamış seçimi için teknik çalışma yapmaları gibi görüşler ortaya çıkmıştır. Araştırmada ağızlık ve kamış seçimine yönelik önerileri ve cevapları incelediğimizde en fazla ön plana çıkan etken, icracının deneyerek kendisine en uygun kombinasyonu sağlaması gerektiğidir. Hatta aynı marka ve model ağızlıkların bile ayrı ayrı denenmesinin önemli olduğu tespit edilmiştir. Bunun nedeni olarak üretici markanın ürettiği aynı modellerde bir standart olmayabileceği sonucu düşünülebilir. Ayrıca icracıların farklı

ağız ve diş yapısına sahip olmasının, farklı üfleme özelliklerine sahip olmasının da ağızlık ve kamış seçiminde önemli faktör olduğu sonucuna varılabilir. Bunlarla beraber her klarnet icracısı birçok markayı ve modeli deneme şansına sahip olmayabilir. Bu yüzden bu araştırmanın farklı marka ve modellerde ağızlık ve kamış deneme şansına sahip olmayan klarnet icracıları için yol gösterici olabileceği düşünülmektedir.

5.2. Öneriler

Çalışmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

- İcracıların istedikleri ses tonunu, üfleme rahatlığını ve doğru ağızlık ve kamış kombinasyonunu bulabilmeleri için kendi ağız yapılarını da göz önünde bulundurarak mümkün olduğu kadar ağızlık ve kamış denemeleri,
- Si bemol klarnet icracılarının ağızlık seçiminde Vandoren marka ağızlık kullanmaları, aynı şekilde model olarak ise Vandoren B45 Lirli, Vandoren B45 ve Vandoren B40 modelleri kullanmaları,
- Üfleme kolaylığı ve kullanım rahatlığı açısından açık ve orta açıklıkta ağızlıkların tercih edilmesi,
- Si bemol klarnet icracıları için kamış seçiminde ağızlıkta olduğu gibi Vandoren markası, model olarak ise Vandoren V12, Vandoren V21 ve Vandoren 56 Rue Lepic modelleri kullanmaları,
- Kamış seçiminde kamışın ağızlık ile uyumu, rahat ton elde edimi, entonasyon kalitesi ve kamışın iklim şartlarına uygunluğu gibi faktörlerin icracılar tarafından dikkate alınması,
- Klarnet icracılarına ayda bir kamış değiştirmeleri önerilirken, kamış numarası olarak ise 3 ve 3.5 numara kamış kullanmaları,

- Farklı müzik türleri icra eden si bemol klarnet icracıları için icra ettikleri müzik türüne göre farklı ağızlık ve kamış kullanmaları,
- İcracılar için ağızlık ve kamış seçiminden önce deneme ve teknik çalışmalar yapmaları,
- Aynı marka ve model ağızlıklarda bile farklılık olabilme ihtimaline karşı aynı modelde birden fazla ağızlığın denenmesi,
- İcracıların tercih ettikleri klarnetin orijinal ağızlığı dışında farklı ağızlık tercih etmeleri önerilmektedir.

Tüm bu öneriler değerlendirildiğinde araştırmaya katılan klarnet eğitimcileri ve icracılarının görüşleri doğrultusunda klarnet icracılarına fikir vermesi açısından aşağıdaki tablo hazırlanmıştır (bkz. tablo 30). Bu tablo araştırmaya katılan katılımcıların verdikleri cevaplardan oluşturulmuştur. Bu tabloda öncelikle araştırmaya katılan klarnet icracısı ve eğitimcilerinin kullandıkları ağızlıklara, bu ağızlıkların modellerine ve özelliklerine yer verilmiştir. Daha sonra ise aynı marka ve model ağızlık kullanan katılımcıların bu ağızlıklarla hangi model ve kaç numara kamış kullandıkları tabloda belirtilmiştir. Aynı şekilde aynı marka ağızlık ve aynı marka ve model kamış kullanan icracıların verdikleri cevaplara göre genellikle hangi klarnet markaları kullandıkları tabloda belirtilmiştir. İcracıların verdiği cevaplar esas alınarak ağızlık, kamış modeli, kamış numarası ve klarnet uyumuna örnek olabilecek bir tablo sunulmuştur. Bu tablo ile si bemol klarnet icracılarına/eğitmenlerine ve ayrıca yeni başlayan klarnet icracılarına ağızlık ve kamış seçimi konusunda bir fikir sunabilmesi amaçlanmıştır. Bu açıdan tablo katılımcıların görüşleri doğrultusunda hangi ağızlıkla hangi kamış modeli ve numarasının ve de hangi klarnet markasının kullanılabileceğine dair fikirler sunmaktadır. Bununla beraber ağızlık, kamış veya klarnet

seçimi ve bunların uyumu tamamen bireye göre değişebileceğinden dolayı, tabloda ortaya çıkan kombinasyonlardan farklı olarak başka kombinasyonlar da yapılabilir. Çünkü ağızlık, kamış ve klarnet seçiminde ağız yapısı gibi fiziksel farklılıklar da ön plana çıkabilmektedir. Bu yüzden her klarnet icracısı kendi özelliklerine ve kendi beklentilerine göre farklı bir ağızlık kamış uyumu yakalayabilir. Bu nedenlerden dolayı bir icracıda çok verimli olan ağızlık, kamış, klarnet kombinasyonu başka bir icracıda verimli olmayabilir. Tüm bu farklılıklar değerlendirilerek icracılar kendi seçimlerini yapmalıdır.

Tablo 30

Öneri tablosu

Si semol Klarnet Ağızlıkları	Geleneksel	Profile 88	13 Serisi Profil 88	13 Serisi	Uç Açıklığı 1/100 mm	Yüzey Uzunluğu	Vandoren Geleneksel Kamış	Vandoren V 12 Kamış	Vandoren 56 Rue Epic Kamış	Vandoren V 21 Kamış	Legere Signature Kamış	Rico Kamış	Klarnet Markası
Vandoren CL4	CM60048				110	M			3				Buffet Crampon
Vandoren BD5	CM1005			CM1405	113	M	3-3,5	3-3,5	3-3,5	3-3,5			Buffet Crampon
Pomarico					102	ML					3,5		Buffet- Patricola
Vandoren M30	CM318	CM3188	CM4188		115	L		3		3			Buffet Crampon
Vandoren B40 Lirli	CM319	CM3198	CM4198		117,5	L	3-3,5	3,5					Buffet Crampon
Vandoren B45 Noktalı	CM309	CM3098			119,5	ML	2,5-3,5	3,5				3	Buffet Crampon
Vandoren B45	CM308	CM3088	CM4088		119,5	ML		2-3	3,5			3	Buffet Crampon- Buffet Prestige- Yamaha
Vandoren B40	CM307	CM3078	CM4078		119,5	ML	3-3,5	3-3,5	3,5	3,5			Selmer Recital- Buffet Crampon
Vandoren B45 Lirli	CM312	CM3128			127	ML	3,5	3-3,5	3	3-3,5		3	Buffet Crampon- Yamaha
Vandoren SJB	CM310	CM3108			147	L	1,5-2	2,5	3	1-2			Amati- Akneri- Yamaha
Vandoren 7JB	CM3007	CM30078			170	L	1-2						Buffet Crampon

Kaynakça

- Ackermann, B. (1989). The development of the early clarinet. *The Clarinet*, 16 (2), 37-40.
- Ak, İ. (2018). *Carl August Nielsen'in klarnet konçertosu'nun form analizi ve icracılık yönünden değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış sanatta yeterlilik tezi). Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Eskişehir.
- Akkoca, (2004). *Klarnet ailesi ve repertuarı*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Backus, J. (1978). The clarinet reed and its relation to the clarinet mouthpiece. *The Journal of the Acoustical Society of America* 64 (1), 170.
- Brymer, J. (1976). *Clarinet yehudi menuhin music guide*. London: MacDonald and Jane's Publishers Limited.
- Casadonte, D. (1995). *The clarinet reed: an introduction to its biology, chemistry, and physics* (Doktora tezi). The Ohio State University, Ohio. (Umi No. 9612138).
- Çağrı, S. (2006). *Avrupa'da ve Türkiye'de klarnetin tarihsel gelişimi, türk müziği icrasında klarnet çeşitlerinin ses sahaları ve parmak pozisyonları bakımından uygunluğunun incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çelebioğlu, E. (1986). *Tarihsel açıdan evrensel müziğe giriş*. İstanbul: Akademik Kitaplar Serisi.
- Çelik, A. (2008). *Klarnet sanat dalında eğitim süreci*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çepni, S. (2010). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş*. (5.baskı). Trabzon: Kişisel Yayın.
- Çetin, O. (2012). *Sosyolojide araştırma yöntem ve teknikleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Web-Ofset.

- Ellis, K. S. (1991). *Comparative analysis of four measurement instruments for clarinet mouthpieces and an investigation of dimensional consistency of intermediate mouthpieces* (Doktora tezi). The Ohio State University, Ohio. (Umi No. 9130429)
- Erdoğan, S. (2017). *Tarihsel süreç içerisinde bando ve orkestralarda klarnetin yeri ve önemi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara.
- Güleç, V. (2018). *Özengen müzik eğitimi veren kurumlarda klarnet eğitimine yönelik öğretmen görüşleri (ankara ili örneği)*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gülsün, M. (2009a). *Alman sistem klarnetlerin Türk müziğine uygulanması*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Gülsün, M. (2009b). *Türk müziğinde klarnet eğitimi*. Ankara: Yurtrenkleri Yayınları.
- Hoepfich, E. (1984). Clarinet reed position in the 18th century. *Early Music*, 12 (1), 45-58.
- Hoyt, A. (2010). *Brahms, Debussy and Beyond... a look at the clarinet repertoire and the influence Brahms had on modern composers*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Ball State University.
- Intravaia, L. ve Resnick, R. (1968). A research study of a technique for adjusting clarinet reeds. *Journal of Research in Music Education*, 16 (1), 45-58.
- İlyasoğlu, E. (2003). *Zaman içinde müzik*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Jessup, C. (2017). Clarinet reed adjustment and care. *School Band & Orchestra Magazine*, 14, 30.
- Karaçetin, B. (2013). *20. Yüzyılda sanatta ve klasik batı müziğindeki akımlar sonucu klarnette gelişen modern çalım teknikleri*. (Yayımlanmış Sanatta Yeterlilik Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Karasar, N. (2016) *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın.
- Keskin, H. (2010). *Türkiye'deki eğitim fakültesi güzel sanatlar eğitimi bölümü müzik öğretmenliği anabilim dalı klarnet öğrencilerinin diyafram kullanma durumları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kılıç, K. (2009). *Klarnet tarihi, klarnetin tarihsel gelişimi, brahms klarnet sonatları'nın incelenmesi ve analizleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Eser Metni). Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, İstanbul.
- Kılıç, K. (2013a). Klarnet ağızlıklarının önemi ve farklılıkları. *Sanat Eğitimi Dergisi*, 1 (2), 83-95.
- Kılıç, K. (2013b). *Weber'in op. 73 no. 1 klarnet konçertosu ve brahms'in op. 114 triosu'nun bestecilerin diğer klarnet yapıtlarıyla birlikte ele alınması*. (Yayımlanmamış Sanatta Yeterlilik Eser Metni). Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kolesik, P., Mills, A. ve Sedgley, M. (1998). Anatomical characteristics affecting the musical performance of clarinet reeds made from arundo donax l. (Gramineae). *Annals of Botany*, 81 (1) 151–155.
- Lawson, C. (1995). *The Cambridge companion to the clarinet*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Melhem, Z. (2016). *Çağlar boyunca klarnet çalgısının gelişimi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Musical Instrument Hire Co, 2020. Clarinet Mouthpieces – A Buyers Guide.

<https://musicalinstrumenthire.com/clarinet-mouthpieces-buyers-guide/>. Erişim Tarihi: 20.03.2020.

Önder, Ş. (2005). *Klarinetin tarihsel gelişimi, repertuarı ve orkestradaki önemi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Afyon.

Pearson, I. (2000). 18th- and 19th-century iconographical representations of clarinet reed position. *Music in Art*, 25 (2), 87-96.

Pino, D. (1980). *The clarinet and clarinet playing*. New York: Dover.

Rendall, F. G. (1954). *The clarinet*. New York: Philosophical Library.

Ridenour, T. (1990). A few simple tests that will help you select your next fine mouthpiece. *Leblanc Bell*, 13 (3), 12.

Ruşenoğlu, C. (2019). *Çağdaş dönem bestecilerin eserlerinde klarnetin yeri*. (Yayımlanmamış Sanatta Yeterlilik Tezi). Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.

Soğukçam, B. (2007). *Anadolu güzel sanatlar liselerinde klarnet eğitiminde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.

Sözer, V. (1986). *Müzik ve müzisyenler ansiklopedisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Stein, K. (1958). *The art of clarinet playing*. USA: Alfred Music Publishing.

Tachibana, T. ve Takahashi, K. (2000). Sounding mechanism of a cylindrical pipe fitted with a clarinet mouthpiece. *Progress of Theoretical Physics*, 104 (2), 265-287.

- Tanrikulu, Ö. (2017). *Özge Gülbey Usta'nın "Klarnete Atıf" isimli klarnet konçertosunun incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yaşar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Waksman, S. (2003). Reading the instrument: an introduction, popular music and society. *Routledge Publications*, 26 (3), 251-261.
- Wehner, W. (1963). Effect of interior shape and size of clarinet mouthpieces on intonation and tone quality. *Journal of Research in Music Education*, 11(2), 131-136.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yüreğir, Y. (1997). *Orkestra ve çalgılar*. Adana: Teknik Ofset.

EKLER

Ek 1 Araştırma ve Yayın Etik Kurulu Kararı

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİK KURULLARI
(Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etik Kurulu)
TOPLANTI TUTANAĞI

OTURUM TARİHİ
01 Mart 2019

OTURUM SAYISI
2019-02

KARAR NO 2 : Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'nden alınan Güzel Sanatlar Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Yüksek Lisans öğrencisi Hasan CANKURTARAN'ın "Sib Klarnet İncacılarının ve Eğitmcilerinin Görüşleri Doğrultusunda Sib Klarnette Ağızlık ve Kamış Kullanımı" konulu tez çalışması kapsamında uygulanacak anket sorularının değerlendirilmesine geçildi.

Yapılan görüşmeler sonunda; Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü Güzel Sanatlar Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Yüksek Lisans öğrencisi Hasan CANKURTARAN'ın "Sib Klarnet İncacılarının ve Eğitmcilerinin Görüşleri Doğrultusunda Sib Klarnette Ağızlık ve Kamış Kullanımı" konulu tez çalışması kapsamında katılımcı formunda bulunan "Elektronik Posta Adresi" kısmının çıkarılması koşuluyla, uygulanacak anket sorularının, fikri, hukuki ve telif hakları bakımından metot ve ölçeğine ilişkin sorumluluğu başvurucaya ait olmak üzere uygun olduğuna oybirliği ile karar verildi.

Prof. Dr. Mehmet YUCE
Kurul Başkanı

Prof. Dr. Abamüslim AKDEMİR
Üye

Prof. Dr. Doğan ŞENYÜZ
Üye

Prof. Dr. Kemal SEZEN
Üye

Prof. Dr. Abdurrahman KURT
Üye

Prof. Gülay GÖĞÜŞ
Üye

Prof. Dr. Alev SINAR UĞURLU
Üye

Ek 2. Katılımcı Anketi

1. Si bemol klarnetle ilgili eğitim durumunuz nedir?

() Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı

() Konservatuvar

() Güzel Sanatlar Lisesi

() Güzel Sanatlar Fakültesi

() Bando Assubay Meslek Yüksek Okulu

() Diğer.....

2. Şu an hangi kurumda çalışıyorsunuz ve göreviniz nedir?

.....

.....

3. Ne kadar süredir klarnet çalışıyorsunuz?

.....

.....

4. Klarnet yaşamınıza ilk başladığınız zaman ağızlık ve kamış seçerken kimi veya neyi referans aldınız?

.....

.....

5. Kullandığınız ağızlık markası hangisidir?

() Vandoren

Yamaha

Rico

Diğer.....

6. Kullandığınız ağızlık markasını modelini de belirterek kullanma nedeninizi açıklayınız.

.....
.....

7. Kullandığınız kamış markası hangisidir?

Vandoren

Daddario

Rico

Diğer.....

8. Kullandığınız kamış markasını modelini de belirterek kullanma nedeninizi açıklayınız.

.....
.....

9. Ne kadar sıklıkla ağızlık değiştiryorsunuz?

.....
.....

10. Ne kadar sıklıkla kamış değiştiryorsunuz?

1 hafta

15 gün

1 Ay

Diğer.....

11. Kullandığınız klarnet markası hangisidir?

Yamaha

Crampon

Amati

Diğer.....

12. Kullandığınız ağızlık klarnetiniz ile aynı marka mı?

Evet

Hayır

13. Kullandığınız ağızlık ve klarnetiniz farklı marka ise nedenini açıklayınız.

.....
.....

14. Kaç numara kamış kullanıyorsunuz?

1

2

3

Diğer.....

15. Hangi açıklıkta ağızlık kullanıyorsunuz?

Açık

Kapalı

Orta

16. Ağızlıkta tercih ettiğiniz açıklık nedenini açıklayınız.

.....
.....

17. Klarnet yaşamınıza hangi marka ağızlık ile başladınız?

Vandoren

Yamaha

Rico

Diğer.....

18. Klarnet yaşamınıza hangi marka kamış ile başladınız?

Vandoren

Rico

Daddario

Diğer.....

19. Hangi müzik türü/türlerini icra ediyorsunuz (Örn. Klasik, pop, caz, vb...)?

.....
.....

20. Çaldığınız müzik türüne göre ağızlık veya kamış değiştiriyor musunuz? Nedenini açıklayınız.

.....
.....

21. Aynı program veya konser etkinliğinde farklı ağızlık kullanıyor musunuz?

Evet

Hayır

22. Aynı program veya konser etkinliğinde farklı kamış kullanıyor musunuz?

Evet

Hayır

23. Kullanılmasını tavsiye edeceğiniz ağızlık markası ve modeli hangisidir? Tavsiye etme nedeninizi açıklayınız.

.....
.....

24. Kullanılmasını tavsiye edeceğiniz kamış markası ve modeli hangisidir? Tavsiye etme nedeninizi açıklayınız.

.....
.....

25. Tecrübeleriniz doğrultusunda klarnet icracıları için ağızlık ve kamış seçimine yönelik önerileriniz nelerdir?

Öz Geçmiş

- Doğum Yeri ve Yılı** : Kilis, 1981
- Öğr. Gördüğü Kurumlar**
- Lise** : Mızıka Astsubay Hazırlama ve Sınıf Okulu
Komutanlığı (Ankara)
- Lisans** : Balıkesir Üniversitesi Necati Bey Eğitim
Fakültesi
- Yüksek Lisans** : Uludağ Üniversitesi (Bursa)
- Bildiği Yabancı Diller ve Düzeyi** : İngilizce-İyi (Yds: 73,75-Yökdil: 87,5)
- Çalıştığı Kurumlar** : Türk Silahlı Kuvvetleri
- Yurt Dışı Görevleri** : KKTC
- Aldığı Ödüller** : Balıkesir Üniversitesi Bölüm Birinciliği (2017)

Katıldığı Yurt İçi ve Yurt Dışı Bilimsel Toplantılar :

Cankurtaran, H. (2019). Tarihsel süreçte askeri bandonun gelişimi ve icracılarının müzikal kimliği. U. Alpagut (Ed), İsme Legacy Conference İstanbul 2019 Sempozyumu bildiriler kitabı içinde (ss. 423-433). İstanbul: Kadir Has Üniversitesi.

Yayımlanan Çalışmalar :

Cankurtaran, H. (2019). Tarihsel süreçte askeri bandonun gelişimi ve icracılarının müzikal kimliği. *Atatürk Dergisi*, 8(1), 99-116.

04.09.2020

Hasan CANKURTARAN